Vlaams Parlement

vergadering **12**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 13 december 2017

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING 5

VERONTSCHULDIGINGEN 5

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN 5

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Tine Soens, Katia Segers, Güler Turan en Joris Vandenbroucke betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is
– 1408 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 5

ACTUALITEITSDEBAT over de opmaak van het interfederaal energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin
– 5 (2017-2018) 5

MOTIE VAN ORDE
Opheldering over de stand van zaken 8

ACTUALITEITSDEBAT over de opmaak van het interfederaal energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin
– 5 (2017-2018) 13

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 34

ACTUELE VRAAG van Marc Hendrickx aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de terdoodveroordeling van de Iraanse gastprofessor Ahmadreza Djalali
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de ter dood veroordeelde Iraanse professor Ahmadreza Djalali 35

ACTUELE VRAAG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de aanbevelingen van het Crisisplatform Wonen voor maatregelen om de wooncrisis aan te pakken
ACTUELE VRAAG van Katrien Partyka aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de aanpak van de wooncrisis 39

ACTUELE VRAAG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de impact van het schrappen van woonuitbreidingsgebied op het aanbod aan sociale woningen 45

ACTUELE VRAAG van Joris Vandenbroucke aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de Vlaamse cofinanciering van spoorinvesteringen
ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de Vlaamse cofinanciering van spoorinvesteringen
ACTUELE VRAAG van Björn Rzoska aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de 100 miljoen euro van de Vlaamse Regering voor spoorinvesteringen in Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Ludo Van Campenhout aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het bereikte akkoord met federaal minister Bellot betreffende de spoorinvesteringen 48

ACTUELE VRAAG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stijging van de rusthuisprijzen 55

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 14 juli 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap in het kader van de omzetting van richtlijn 2014/61/EU
– 1354 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2
Algemene bespreking
Artikelsgewijze bespreking 59

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Tine Soens, Katia Segers, Güler Turan en Joris Vandenbroucke betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is
– 1408 (2017-2018) – Nr. 1
Intrekking 59

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 60

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Tine Soens, Katia Segers, Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Jean-Jacques De Gucht en Wouter Vanbesien betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is
– 1411 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling
Bespreking 60

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 14 juli 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap in het kader van de omzetting van richtlijn 2014/61/EU
– 1354 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2
Hoofdelijke stemming 62

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Tine Soens, Katia Segers, Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Jean-Jacques De Gucht en Wouter Vanbesien betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is
– 1411 (2017-2018) – Nr. 1
Hoofdelijke stemming 62

MOTIE van Stefaan Sintobin, Chris Janssens, Ortwin Depoortere, Tom Van Grieken en Anke Van dermeersch tot besluit van het op 13 december 2017 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de opmaak van het interfederaal Energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin
– 1409 (2017-2018) – Nr. 1
Hoofdelijke stemming 63

MOTIE van Rob Beenders, Johan Danen, Björn Rzoska, Joris Vandenbroucke en Bruno Tobback tot besluit van het op 13 december 2017 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de opmaak van het interfederaal Energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin
– 1410 (2017-2018) – Nr. 1
Hoofdelijke stemming 63

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 64

BIJLAGEN
Aanwezigheden 66
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers 66

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– De vergadering wordt geopend om 14.03 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldigingen zijn ingekomen van de volgende leden:

Rik Daems, Bert Maertens: ambtsverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Danielle Godderis-T'Jonck, Yamila Idrissi, Ann Soete, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen: gezondheidsredenen.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 60/11)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Tine Soens, Katia Segers, Güler Turan en Joris Vandenbroucke betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is
– 1408 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Joris Vandenbroucke bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Voorzitter, wij zouden de spoedbehandeling willen vragen van het voorstel van resolutie dat reeds werd ingediend betreffende professor Djalali, die in Iran ter dood veroordeeld is.

De voorzitter: Deze tekst wordt nu rondgedeeld. Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT over de opmaak van het interfederaal energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin
– 5 (2017-2018)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de opmaak van het interfederaal energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin.

Ik heb begrepen dat minister Tommelein eerst een verklaring wenst af te leggen.

Minister Bart Tommelein: Voorzitter, collega's, aangezien dit een debat betreft over een materie waarover in de Vlaamse Regering nog moet worden gesproken, wil ik nog even, vooraleer dit debat begint, een aantal zaken duidelijk schetsen. Dit is een verklaring van mij als energieminister. Ik wil even de historiek schetsen van waarover het vandaag gaat en waarover een debat gevraagd is.

Ik heb op 4 mei 2016 de eed afgelegd als minister van Energie. Zoals het een minister betaamt, is het eerste wat hij doet, het regeerakkoord lezen – het Vlaamse regeerakkoord, want het federale regeerakkoord kende ik al, want ik was uittredend staatssecretaris. In het regeerakkoord staat inderdaad dat er dringend een energiepact nodig is. Ik citeer: "We zullen de transitie naar een nieuw energiesysteem grondig voorbereiden. Dit vereist een lange termijnvisie voor ons energiesysteem, waarbij economische, sociale en ecologische belangen optimaal met elkaar sporen. Dit kan uitmonden in een Energiepact tussen de verschillende overheden en tal van stakeholders. Voor het Vlaamse Gewest zullen de resultaten van deze oefening van groot belang zijn voor de beleidsdoelstellingen inzake energie-efficiëntie, de hernieuwbare energieproductie, de versterking van de interconnecties, innovatieve oplossingen voor energieopslag, de energienorm enzovoort. Een breed gedragen lange termijnvisie zal de noodzakelijke politieke en maatschappelijke stabiliteit garanderen voor essentiële investeringen in energie-efficiëntie, energieproductie, transformatie, opslag en transport enzovoort die een economische groei en bijkomende binnenlandse tewerkstelling opleveren indien we tegelijk de energiefactuur van de industrie bewaken."

We zijn eind januari samengekomen met de vier energieministers. Ik spreek dus over eind januari 2017. Daar hebben wij het traject afgesproken. Januari 2017, dat is een dik half jaar na mijn aantreden als minister van Energie. We hebben erop gehamerd – en vooral wij, als Vlaamse overheid, hebben erop gehamerd – dat het Energiepact er eind dit jaar moest zijn. Er zijn vier werkgroepen opgestart, elk onder het voorzitterschap van een van de entiteiten. Het was dus niet zo dat één entiteit de leiding nam. We hebben met vier entiteiten samengewerkt en we hebben elkaar als gelijkwaardig behandeld. De productie was in handen van Vlaanderen, de interconnectie en de flexibiliteit werd door het federale niveau getrokken, de marktwerking werd door Wallonië getrokken en de governance door Brussel.

Het eerste wat we hebben gedaan, is alle stakeholders geraadpleegd: het middenveld, de energiewereld, de consumentenorganisaties, de natuurverenigingen, het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), Agoria, essenscia, de vakbonden, Test Aankoop, de Bond Beter Leefmilieu, Greenpeace, noem maar op. Al die organisaties zijn eerst en vooral geraadpleegd.

Daarna hebben wij, zoals we dat ook hebben gedaan in Vlaanderen voor de Stroomversnelling, de optie genomen om ook de burgers de kans te geven om hun mening kwijt te kunnen. 34.000 Belgen hebben dat gedaan.

Ik wil er toch even bij vertellen dat ik als minister twee keer een ministerwissel aan Waalse kant heb meegemaakt in die periode. Zelfs midden in de zomer, midden in het traject, is de Waalse minister van Energie vervangen door mijn collega en liberaal Jean-Luc Crucke. Iedereen zei toen dat het niet zou lukken en dat het niet op tijd klaar zou zijn. We moesten trouwens al twee jaar geleden klaar zijn. Ik mag hier nu heel duidelijk zeggen dat de visienota van de vier energieministers klaar is.

Sommigen beweren dat ik zou hebben gezegd dat het pact klaar is. De minister-president weet dat ik nooit heb verklaard dat het Energiepact er is. Ik heb gezegd dat er een akkoord is tussen de vier ministers over een tekst die naar de regeringen gaat om die verder te bespreken. Iedereen mag dat nakijken. Ik steek daarvoor mijn hand in het vuur. Ik heb die verklaring afgelegd en ik heb er ook bij gezegd dat er pas een akkoord is als alle regeringen in dit land hun akkoord hebben gegeven over die tekst.

Trouwens, als ik de visienota bekijk – ondertussen heeft iedereen dat ontwerp van tekst gekregen –, dan is het duidelijk dat wat de Vlaamse bevoegdheden betreft, ik mij volledig in het traject heb gebaseerd op de Vlaamse energievisie. Die heet de Stroomversnelling. Sommigen weten dat die bestaat, anderen hebben daar blijkbaar

nog wat meer moeite mee. Die stemt trouwens in grote mate overeen met de resolutie van het Vlaams Parlement. De visienota heet dus de Stroomversnelling. Naast de Stoomversnelling, die een visienota is op lange termijn, hebben we inderdaad ook met de Vlaamse Regering een aantal heel concrete actieplannen uitgewerkt, zoals het Renovatiepact samen met minister Homans en 'Clean power for transport' inzake milieuvriendelijke voertuigen samen met ministers Weyts en Schauvliege. We hebben trouwens ook het Zonneplan, Windplan en Warmteplan, die allemaal in de regering naar voren zijn gekomen, maar die op dit moment allemaal doelstellingen 2020 hebben. En inderdaad, we moeten naar 2030, 2040 en 2050. Die berekeningen en die insteek moeten we zelf doen.

Het is nu de bedoeling om de visienota om te zetten in een energiepact voor de toekomst. Ik herhaal nogmaals dat dit met horizon 2030-2050 is. De vier regeringen moeten zich daarover uitspreken. Dit wordt momenteel besproken in interkabinettenwerkgroepen. Natuurlijk zijn er nog aanpassingen. In elke regering zijn er vragen om verduidelijking, vragen om onderbouw, vragen om woorduitleg en woordcorrecties. Dat is overal zo. Waarom zou dat dan in Vlaanderen niet zo zijn? Ik vind dat logisch.

Trouwens, de visienota van de vier ministers is gebaseerd op verschillende studies en op verschillende cijfergegevens. We zijn niet over één nacht ijs gegaan. Sommige mensen geven de indruk dat wij daar wat hebben zitten praten met elkaar, dat we ons in feite op niets hebben gebaseerd, dat we een lekker onderonsje hadden met lekker eten. Ik geef mee dat het dikwijls in het weekend of 's avonds laat is gebeurd omdat de agenda's van vier ministers niet zo gemakkelijk op elkaar af te stemmen zijn. Maar goed, geen probleem, we hebben er hard aan gewerkt. We hebben ons gebaseerd op studies van EnergyVille, het Planbureau en Elia. Ik heb er geen enkel probleem mee om straks uitleg te geven aan mijn collega's in de regering op welke cijfers wij ons hebben gebaseerd en om nog meer verduidelijkingen te geven en, waarom niet, nog meer cijfers te vragen en naar voren te brengen.

Het debat van vandaag gaat over het standpunt van de Vlaamse Regering. Dat is het onderwerp van dit debat, voorzitter. Wel, ik kan u die vandaag niet geven en mijn collega's evenmin. We hebben daar nog geen discussie over gevoerd binnen de regering. Dat moet nog gebeuren. Als de Vlaamse Regering een beslissing heeft genomen, dan hebben we met de Vlaamse Regering een goedgekeurd Energiepact. Tot dan zijn het nog altijd visienota's. Er is inderdaad een visienota van de vier energieministers. Mijnheer Sintobin, u hebt die gekregen.

Ik zal besluiten. Als ik één iets heb geleerd in de voorbije maanden, dan is het wel dat de energietransitie een heel belangrijk thema is, en dat ik heel duidelijk verschillende verklaringen heb horen afleggen, ook van de leden van de Vlaamse Regering, dat de toekomst hernieuwbaar is. Mensen zijn het daarover eens, dat kwam ook uit de burgerbevraging. We zien dat trouwens niet alleen in Vlaanderen, maar in de hele wereld.

Uiteraard zijn bij die energieomslag een aantal punten heel belangrijk: de betaalbaarheid ervan – trouwens, vanmorgen hebben we nog in de commissie unaniem de verlaging van de energieheffing goedgekeurd. Die factuur is belangrijk, en dat moeten we in de gaten houden. Betaalbaarheid is dus een element. Bevoorradingszekerheid, uiteraard is dat een element. Stel u voor dat vier energieministers zeggen dat ze een plan maken maar zich niets aantrekken van de bevoorradingszekerheid. Uiteraard zijn we daarmee bezig en gaan we na hoe we dat kunnen oplossen. Duurzaamheid, uiteraard is dat belangrijk. En veiligheid is ook een belangrijk thema. We zullen daar nauwgezet over waken.

Het allerbelangrijkste is toch wel dat er duidelijkheid nodig is, dat er een beleidsvisie moet komen, dat we de politieke wil en de politieke moed moeten hebben

om beslissingen te nemen. Eén zaak is ook duidelijk: er komen broodnodige investeringen. Welke piste er ook wordt genomen, die investeringen moeten er komen, in de eerste plaats in hernieuwbare energie, zoveel is duidelijk, en uiteraard tegen de laagst mogelijke kostprijs.

Daarom is dit Energiepact zo belangrijk. We moeten allemaal samen weten welke richting we uitgaan en we moeten er allemaal samen voor gaan. We zullen er in de komende weken in de regering zeker over discussiëren. Ik moet persoonlijk nog één ding kwijt: sommige mensen vinden mij te optimistisch, en ik vind dat een compliment. Ik ben liever iemand die optimistisch is dan iemand die ambitie mist. Voor alle duidelijkheid: optimisme en realisme gaan wel degelijk samen. *(Applaus bij de meerderheid)*

MOTIE VAN ORDE

Opheldering over de stand van zaken

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Björn Rzoska bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, helemaal in het begin van de toespraak van minister Tommelein heb ik gehoord dat hij spreekt als minister van Energie. Mag ik daaruit besluiten dat hij niet spreekt als minister van de Vlaamse Regering? Ik denk dan dat we wel degelijk met een probleem zitten. Als een regering naar een parlement komt om een stand van zaken te geven bij een bepaald rapport, dan verwacht ik een standpunt van de Vlaamse Regering en niet van de minister van Energie.

Collega's, ik heb eigenlijk voor een stuk te doen met minister Tommelein, want hij zit eigenlijk in de Vlaamse Regering – zeker als ik het optreden van een aantal mensen van de meerderheid zie – met de lobbyisten van ENGIE en Electrabel en hij moet een energiepact afsluiten. Het is de minister-president zelf die op 3 december in het VTM-nieuws letterlijk verkondigde: "Als je kernenergie te ondoordacht afvoert, zal je misschien sneller in Franse handen terechtkomen dan nu het geval is omdat je dan misschien kernenergie zult moeten invoeren."

De kwestie van dit debat is: houdt deze Vlaamse Regering vast aan die kernuitstap of niet? Ik krijg twee standpunten. Ik krijg blijkbaar het standpunt van de minister van Energie, en zijn verklaring – en het feit dat hij een verklaring aflegde – zorgde al voor wat commotie op de regeringsbanken.

Ik verwacht een standpunt van de Vlaamse Regering. En als het moet, voorzitter, dan moeten we de vergadering schorsen tot het standpunt van de Vlaamse Regering er ook is. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik heb vanmorgen met mijn collega's samengezeten en wij hebben de afspraak gemaakt dat ik een verklaring zou afleggen als minister van Energie. Trouwens, mijnheer Rzoska, u zou mij beter moeten kennen. Ik leg altijd verklaringen af als minister, en dat betekent dat, als ik verklaringen afleg als minister, ik daar overleg over heb gepleegd en gedekt ben door de regering. Als dat niet zo is, zeg ik er altijd bij dat ik ten persoonlijken titel spreek en niet als minister. Met andere woorden, dit is afgesproken binnen de regering, en ik heb gesproken als minister van Energie, deel uitmakend van de regering.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Rzoska, met alle respect, maar uw eerste opmerking is eigenlijk totaal belachelijk: een minister van Energie zou geen minister zijn van de Vlaamse Regering. Dat is toch de logica zelve. Ik begrijp niet vanwaar u dat haalt.

Maar uw tweede opmerking vind ik eigenlijk nog veel erger. Ik zat maandag op het Uitgebreid Bureau naast u toen ik de opmerking heb gemaakt dat de Vlaamse Regering pas vrijdag een standpunt zal innemen over dat Energiepact en dat het voor ons dus geen nut heeft om dat debat nu al te voeren. We hebben een gentlemen's agreement en wij houden ons daar ook aan. De drie oppositiepartijen hebben gevraagd om dat debat te voeren. Maar kom dan nu niet zagen over het feit dat er geen standpunt zou zijn van de Vlaamse Regering, want dat wist u maandag zeer goed. Ik zat naast u op het Uitgebreid Bureau toen ik u dat duidelijk heb gemaakt. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik vind het toch wel straf dat een parlementslid, collega Diependaele, zegt dat het Vlaams Parlement zijn agenda en zijn debatten moet afstemmen op de planning of de agenda van de Vlaamse Regering. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Dames en heren, even voor de duidelijkheid: het debat gaat hier over de vraag of de heer Tommelein namens de regering gesproken heeft. We gaan niet op andere elementen in, want dat doorkruist het debat.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Dat is juist mijn punt, voorzitter. Het is de bedoeling om vandaag een standpunt te krijgen van de Vlaamse Regering. Nu blijkt dat we geen standpunt zullen krijgen van de Vlaamse Regering. Het is al maanden dat minister Tommelein in de commissie zogezegd zijn persoonlijke standpunt vertolkt. Vorige week nog hebben we anderhalf uur gedebatteerd, onder andere over de kernuitstap. Nu zitten daar vier ministers, die komen zeggen dat er nog niet gesproken is over de kernuitstap.

U kunt toch niet ontkennen, collega Diependaele, dat er de afgelopen dagen en uren door leden van de meerderheid forse uitspraken zijn gedaan? Ik kan mij niet voorstellen dat de Vlaamse Regering over dit onderwerp, over de kernuitstap, intern nog niet gesproken heeft. Ik vraag me dan ook af met welk mandaat van de Vlaamse Regering minister Tommelein naar die onderhandelingen gestapt is. De nota – eerst was het een pact, dan is het een nota – gaat uit van de kernuitstap. Ik verwacht vandaag een duidelijk standpunt van de Vlaamse Regering in dezen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Ik wil ook nog bij motie van orde het woord nemen, voorzitter, om duidelijk te zijn dat we over hetzelfde document spreken.

Minister Tommelein, u zegt dat er nog geen pact is, maar een visienota die in de regering zal worden besproken. Maar de premier van dit land heeft vanmorgen gezegd: 'Ik laat door niemand het Energiepact torpederen.' Bestaat er dan nog een andere tekst die wij niet gekregen hebben? Mocht die er zijn, mogen we die dan bij deze opvragen, zodat we toch wel over de juiste documenten kunnen spreken? Dat zijn twee toch wel zeer belangrijke nuances in dit debat.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Ik begrijp natuurlijk dat de oppositie probeert om verdeeldheid te zoeken. *(Gelach. Opmerkingen)*

Ik denk dat minister Tommelein heel duidelijk is geweest. Minister Tommelein is door het parlement gevraagd. Wij vragen een debat. Zoals collega Diependaele heel duidelijk heeft gezegd, wisten wij als parlement dat de Vlaamse Regering pas vrijdag ten gronde een standpunt ging innemen. Minister Tommelein heeft gedaan wat hij in dezen moet doen: een stand van zaken geven van waar we staan. Hij is daar heel helder over geweest. Hij heeft dat gedaan namens de Vlaamse Regering, heb ik begrepen, als minister van Energie. Dus al die andere nevenbeschouwingen doen niet ter zake.

Het standpunt is glashelder. De komende dagen gaat de Vlaamse Regering daarin een standpunt innemen. Er ligt een tekst voor, ondertekend door vier ministers. Vier ministers staan daarachter en zullen verder verduidelijking moeten geven. Elk van de regeringen zal een standpunt moeten innemen. En dat is wat minister Tommelein duidelijk is komen zeggen. Wij moeten niet van de Vlaamse Regering verwachten dat ze het ernstige werk dat ze moet doen, ineens moet versnellen omdat een aantal oppositiepartijen hier een debat wil voeren. Het staat het parlement vrij, en ik ben er voorstander van, om debatten te voeren, ook over zulke belangrijke zaken, los van wat de regering doet, maar dan moet u de regering hier nu niet verwijten dat ze nog niet klaar is, terwijl ze haar timing maandag al heel duidelijk heeft meegedeeld. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Collega's van de meerderheid, zoals minister Tommelein heeft gezegd, is er al een heel traject gelopen, dat al drie jaar bezig is. Dan is het toch niet te veel gevraagd, gelet op het belang van het dossier, of de Vlaamse Regering er stilaan al in geslaagd is om een coherente visie op tafel te leggen? Ik begrijp uit de woorden van minister Tommelein dat die er nog niet is. De Vlaamse Regering heeft geen standpunt over wat door premier Michel een pact wordt genoemd.

Minister Tommelein, mijn tweede observatie is dat u een hele tijdlijn hebt gegeven, maar dat u niet hebt vermeld wanneer we dat standpunt dan mogen verwachten. Hier moeten heel wat politieke vragen worden beantwoord. We zitten hier in het Vlaams Parlement. We zijn niet afhankelijk van de Vlaamse Regering. Er valt echter niet veel tijd meer te verliezen. Ik wil de N-VA erop wijzen dat als ze nog een beetje tijd kan kopen, we niet meer over een kernuitstap hoeven te discussiëren. Uit heel wat studies blijkt dat dit dan niet meer mogelijk zal zijn. Ik zou willen weten wanneer we het standpunt van de Vlaamse Regering zullen krijgen.

De voorzitter: Dames en heren, het inhoudelijk debat voeren we straks. Nu is de vraag gesteld of minister Tommelein namens de Vlaamse Regering spreekt. De andere inhoudelijke debatten zijn voor straks.

De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Voorzitter, ik wil nog even kort namens mijn eigen fractie reageren. Het is duidelijk dat minister Tommelein een heel transparant standpunt heeft verkondigd. De timing is ook duidelijk. We wisten dat afgelopen maandag al. *(Opmerkingen)*

Dat is zo. We moeten nu het inhoudelijk debat voeren. We moeten ons niet achter procedures verstoppen. We moeten een inhoudelijk debat voeren en duidelijke standpunten formuleren. Daar heeft de Vlaming in de huiskamer recht op. *(Applaus bij CD&V en Open Vld)*

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, voor zover dit toelichting behoeft, wil ik voor alle duidelijkheid stellen dat minister Tommelein altijd namens de

Vlaamse Regering spreekt. Indien hij dat niet zou doen, zou hij een probleem hebben. Ik bevestig dat minister Tommelein namens de Vlaamse Regering heeft gesproken. Hij heeft heel duidelijk gemaakt wat moet gebeuren om van een visietekst naar een energiepact te gaan en wat we in dit verband belangrijk vinden. Ik zal dat niet herhalen. Volgens mij waren zijn overzicht en zijn toelichting bijzonder duidelijk.

Nu wordt hier een ander debat aan toegevoegd waar ik stomverbaasd om ben. Er is een eigen logica opgebouwd. Er is een vraag opgebouwd om een actualiteitsdebat te krijgen. Tijdens de vergadering van het Bureau van het Vlaams Parlement is gesteld dat er nog geen standpunt van de Vlaamse Regering is. Vervolgens reageren bepaalde mensen stomverbaasd dat we naar de plenaire vergadering komen zonder standpunt van de Vlaamse Regering.

Er is vandaag inderdaad nog geen standpunt van de Vlaamse Regering. De interkabinettenwerkgroepen bespreken dit uitvoerig. Er zal op een vrijdag een standpunt van de Vlaamse Regering komen. Iedereen zal hiervan op de hoogte worden gebracht. We zijn op dat vlak zeer transparant. Iedereen weet dat wij heel snel communiceren over onze beslissingen. Onze beslissingen zullen zeer snel worden overgebracht. We zullen dit grondig bespreken.

Voor het overige heb ik een diepe eerbied voor het Vlaams Parlement. Indien het Vlaams Parlement een parlementair debat wil voeren, is dat het volste recht van het Vlaams Parlement. Het Vlaams Parlement zal vandaag echter geen standpunten van de Vlaamse Regering over het Energiepact horen. *(Applaus bij de N-VA, CD&V en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister-president, ik vind dat dit eigenlijk niet kan. U hebt 48 uur tijd gehad om een standpunt te bepalen. *(Rumoer)*

De reden waarom we dit vragen, is zeer duidelijk. Niet langer dan een week geleden, namelijk op woensdag 6 december, heeft de minister van Energie, die ik op dit vlak overigens steun, dit in De Standaard zeer duidelijk gemaakt. Ik citeer letterlijk: "Ik ben nooit tegen het standpunt van de Vlaamse Regering ingegaan, maar als er perscommuniqués de wereld worden ingestuurd waarin het omgekeerde wordt verdedigd en de kernuitstap in twijfel wordt getrokken, is het hek van de dam." Het was toen Sinterklaas, maar ik geloof niet in sprookjes. Dezelfde dag hebt u in Villa Politica verklaard dat u een realistisch plan wilt. Wat is het nu?

U hebt, bij wijze van spreken, een week tijd gehad om tot een standpunt te komen. Er is een energievisie. Er is een nota die van de kernuitstap uitgaat. U mag het Vlaams Parlement niet vertellen dat we hierover niet mogen praten. Misschien zult u eens op een vrijdag, misschien zelfs een Goede Vrijdag, een standpunt bepalen. Dit is beneden alle peil. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wil enkel benadrukken dat het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement afgelopen maandag heeft beslist dit actualiteitsdebat te houden. Dit debat heeft meteen ook een titel gekregen, namelijk 'actualiteitsdebat over de opmaak van het interfederaal energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin'. Die titel is diezelfde maandag aan de Vlaamse Regering doorgegeven.

Nu zitten de minister-president en drie viceministers-presidenten hier om een anderhalve pagina lang tekstje van de minister van Energie voor te lezen. Voor het overige kijken ze een beetje de kat uit de boom. Ze zitten hier als toeschouwers,

net zoals de mensen thuis in hun huiskamer. Ze kijken hoe het Vlaams Parlement debatteert over een kwestie die nu al jaren aansleept.

En als dat inderdaad zo is, als u hier alleen maar komt zitten en als toeschouwer kijken naar hoe het parlement debatteert, dan geeft u daarmee alleen maar aan dat er grondige onenigheid is binnen de meerderheid over deze kwestie. Dan zal het nog lang duren vooraleer u op 'een' vrijdag tot een akkoord komt over dit Energiepact. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Voorzitter, het wordt voor mij steeds duidelijker: de oppositie is hier slachtoffer van haar eigen politiek spelletje. *(Applaus bij de N-VA)*

Maandag wisten ze dat het parlement vandaag zou kunnen debatteren, maar zonder standpunt van de Vlaamse Regering. En wat men nu probeert te doen, is om een probleem te maken van het feit dat de Vlaamse Regering aan haar agenda vasthoudt en dat er bijgevolg een non-debat zal worden gevoerd. U bent daar zelf het slachtoffer van. Had u zich beheerst en had u gewacht op het standpunt van de Vlaamse Regering, dan hadden we hier een ernstig debat ten gronde kunnen voeren. Het is die gretigheid om dat debat vandaag te voeren, die maakt dat u zelf het slachtoffer bent. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Mijnheer Somers, uw sneer naar de oppositie neem ik absoluut niet. Minister Tommelein heeft net gezegd dat hij sinds begin dit jaar – begin dit jaar, dus al een jaar lang – samen zit met de energieministers van de andere regeringen. Namens wie zat u daar, minister? Toch namens de Vlaamse Regering? Hebt u pas maandag op het Uitgebreid Bureau ontdekt dat er nog geen standpunt is, dat u het niet eens bent over iets waarover u al een jaar aan het discussiëren bent? Dat is niet ernstig! *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Collega's van de oppositie, ik vind het gedrag dat jullie hier vertonen, beneden alle peil. *(Rumoer)*

We zijn hier nu al tien minuten aan het debatteren over het al dan niet voeren van een debat, waarvan u maandag zeer goed wist dat er vandaag geen standpunt zou zijn. U liegt als u dat ontkent. U wist dat zeer goed!

Joris Vandenbroucke (sp·a): Tommelein is al een jaar aan het onderhandelen!

Matthias Diependaele (N-VA): Minister Tommelein heeft daarjuist zeer duidelijk aangegeven waarom het een jaar heeft geduurd, welk traject er precies gevolgd is, waarom er met verschillende mensen rond de tafel is gezeten om dit uit te werken, de start van dat Energiepact.

En laat ons nu verdorie naar de inhoud van het debat gaan. U probeert gewoon weg te kruipen. U weet dat u maandag een put hebt gegraven voor een ander waar u zelf in bent gevallen. En dat is het grote probleem! *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, eerst en vooral wil ik even melden dat collega Tommelein ook namens mezelf heeft gesproken, namens mij als lid van de Vlaamse Regering. Mijn partij is ook lid van deze regering. Voorzitter, u hebt mij trouwens ook vriendelijk verzocht om hier aanwezig te zijn. Ik ben hier met veel plezier.

Maar collega's, ik vind dit een bijzonder vreemde discussie. Collega Tommelein is inderdaad al een hele tijd met de vier energieministers aan het spreken, met het volle mandaat van de Vlaamse Regering, om tot een tekst te komen.

Maar u zit hier nu te klagen dat er nog geen standpunt is van de Vlaamse Regering. Hebt u een standpunt van de Federale Regering of van de andere regeringen? Nee, u hebt dat niet. Ook de premier heeft daarnet in zijn verklaring, die hier gedeeltelijk geciteerd is, gezegd: 'Het werk moet voortgaan.' Wij moeten ons nu buigen over die teksten en bekijken wat er moet worden aangepast. We zullen dat met de Vlaamse Regering met heel grote inzet doen. En dat er nog wat tijd voor nodig is, dat moet ik aan de oppositie niet verwijten. Dat is heel normaal. Er zijn heel veel periodes verstreken waarin ook de oppositie de kans heeft gehad om hierin een standpunt te bepalen. We zullen dit op onze eigen wijze goed doen. (*Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT over de opmaak van het interfederaal energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin *(Voortzetting)*
– 5 (2017-2018)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van het actualiteitsdebat over de opmaak van het interfederaal energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin.

De heer Beenders heeft het woord. Hij krijgt vijf minuten om zijn standpunt klaar en duidelijk naar voren te brengen.

Rob Beenders (sp·a): Ik wil graag iets verduidelijken aan de leden van de meerderheid. Mijnheer Somers, u verwijt ons dat wij op zoek zijn naar verdeeldheid in de meerderheid. Maar wij zijn op zoek naar eenheid in de meerderheid. Daarnaar zijn we op zoek. *(Applaus bij sp.a en van Stefaan Sintobin)*

En dat, collega Somers, is ook de reden waarom ik hier sta en waarom wij het debat hebben gevraagd. Als het toch allemaal in orde is, hebt u dan de kranten niet gelezen, de tv-uitzendingen van de afgelopen dagen niet gezien? Ik heb nog nooit zo'n schouwspel gezien van de meerderheid. Het trok op niks en zorgt eigenlijk voor wat we net niet willen: een onzeker klimaat creëren om die doelstelling rond hernieuwbare energie te halen. En dat is het punt waarom we hier zitten. Als we het debat kunnen afsluiten in eenheid, dan zijn we daarin geslaagd. De verdeeldheid is er, die moeten we niet meer zoeken.

We moeten teruggaan naar 10 juni 2015, collega's. Toen hebben we in dit parlement een voorstel van resolutie goedgekeurd, een resolutie van de meerderheid en de oppositie samen, met maar één doel: een Vlaamse energievisie schrijven, constructief vanuit de meerderheid en constructief vanuit de oppositie, zoals dat hoort bij dit onderwerp.

Op aangeven van de heer Gryffroy hebben wij toen ook afgesproken dat wij zouden evolueren naar een federaal energiepact. Ik zie hem hier nog staan met een schitterend schema. Perfect! Hij overtuigde de oppositie en wij hebben gezegd dat wij constructief zouden meewerken. Wij hebben gewacht. Wij hebben in de commissie regelmatig gevraagd hoe het ermee zat. Maar we werden niet betrokken. Er was geen traject om het parlement te betrekken bij het Energiepact. Was het er maar geweest, minister-president, dan kon u nu een standpunt communiceren. Dan hadden we al twee jaar intensief kunnen samenwerken, en dan hadden we geen debat moeten vragen. Het was er niet. Er was interactie met de burgers. Zeer goed! Er was interactie met het middenveld. Ook zeer goed! Ook veel verenigingen konden hun bezorgdheid uiten. Maar het parlement niet. De regeringspartijen niet. Minister Tommelein deed het alleen.

Vandaag komt u ons zeggen dat u nog niet hebt kunnen overleggen en dat u nog wat tijd nodig hebt. Dat is niet correct! Wij hebben vanuit het parlement aan de regering gevraagd om met meerderheid en oppositie samen te werken aan dit interfederale Energiepact. U hebt dat niet gedaan. Wij betreuren dat. Mocht u dat hebben gedaan, dan hadden wij hier vandaag niet gestaan. Daar wil ik toch wel even de puntjes op de i zetten.

Wat ik ook heel jammer vind, collega's van de N-VA, is dat u dit plan zo snel hebt getorpedeerd. Waarom hebt u het plan geen kans gegeven? Als de meerderheid aan de oppositie vraagt om de gesprekken binnen de regering een kans te geven, kunnen wij toch wel verwachten dat er binnen de meerderheid ook een kans wordt gegeven aan een plan dat op tafel ligt, een plan dat goed is! Sp.a vindt het plan dat minister Tommelein op tafel heeft gelegd, goed! We zijn het niet met alles eens, maar wel met de fundamentele keuzes.

De fundamentele keuze is de kernuitstap in 2015. Beste collega's, daar begint het mee, met die kernuitstap. Als je die ter discussie stelt, kun je alle andere zaken gewoon van tafel vegen. De energiebevoorradingszekerheid is cruciaal. Maar of je de kerncentrales openhoudt of sluit: dat is een fundamentele discussie. Waarom hebben jullie de kans niet gevrijwaard om daarover binnen de regering te discussiëren? Mijnheer Gryffroy, waarom hebt u de vlucht vooruit genomen? U hebt gezegd dat de N-VA dit plan nooit ondertekent, niet Vlaams en niet federaal. Waarom moeten wij dan nog wachten op een gesprek binnen de regering? De N-VA heeft toch al gesproken – zelfs op het moment dat het plan nog niet was rondgedeeld. U hebt zelf aan ons gevraagd om mee te werken. U neemt nu de vlucht vooruit en u torpedeert de meerderheid. Ik vind dat echt not done. En dan ons verwijten dat wij een kuil aan het graven zijn en er zelf in vallen? Dat is absoluut nooit gezien! Ik vind dat heel jammer. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Ik vind, collega's van de N-VA, dat jullie houding getuigt van schuldig verzuim. Jullie spelen met de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Mensen die wonen in de omgeving van kerncentrales, willen ze dicht. U wilt ze nog langer openhouden. Nog tien jaar. Kerncentrales met scheurtjes! U moet er maar wonen! *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Beenders, wees gerust, wij gaan u niet teleurstellen. De heer Gryffroy zal u straks zeer duidelijk ons standpunt meegeven.

Ten gronde, met betrekking tot hernieuwbare energie en de klimaatdoelstellingen en alle debatten die we daarover al hebben gevoerd: daarover zijn we het allemaal eens. Maar u speelt met de portefeuille van de Vlaming. En dáár hebben wij een probleem mee. Dáár reageren wij inderdaad op. *(Applaus bij de N-VA)*

De heer Gryffroy zal straks zeggen wat daarvoor precies de reden is. We zullen dan straks daarover het debat voeren.

Rob Beenders (sp·a): Mijnheer Diependaele, u speelt al drie jaar met de portefeuille van de Vlaming. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

U moet nu niet opeens de witte ridder uithangen en zeggen dat u bezorgd bent voor de rekening van de Vlamingen. Kom op! *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Matthias Diependaele (N-VA): En dat van een socialist! De socialisten, die de energiecertificaten in een vorige legislatuur dusdanig hebben laten oplopen dat we inderdaad een energieheffing hebben moeten opleggen waarmee we schulden

hebben doorgeschoven naar de toekomst, naar de volgende generatie. Jullie hebben daarvoor geapplaudisseerd, voor een socialist die zegt dat anderen niet zouden inzitten met de portefeuille van de Vlamingen. Vraag het eens op straat. Ga eens spreken met de burger. Vraag hem eens wie hij verantwoordelijk acht voor de kosten van de energiestijging die hij de laatste jaren heeft mogen wikken. U zult beschaamd zijn over uw applaus. *(Applaus bij de N-VA)*

Rob Beenders (sp·a): Mijnheer Diependaele, ik wil met veel plezier die verdediging aangaan. U zat mee in die regering. Wij hebben in die regering altijd geweigerd om het op een asociale manier af te wenden op de gezinnen. Wij hebben vandaag een verlaging van de energieheffing beslist omdat ze onwettelijk was. Wij hebben daarin nooit willen meegaan. U wel. U moet nu niet zeggen dat u opeens bezorgd bent over de portefeuille van de Vlaming.

Matthias Diependaele (N-VA): En de Vlaming betaalt het gelag.

Rob Beenders (sp·a): De Vlaming betaalt inderdaad al drie jaar het gelag van een heel aantal oneerlijke beslissingen die u neemt. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Ik denk dat we daar een heel ander debat over kunnen voeren.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, voor de duidelijkheid, het is wel met deze regering dat de energieheffing daalt: 4 miljard euro kosten van de biomassacentrales naar beneden; federaal 5 miljard euro subsidies voor de windparken naar beneden. Zeggen dat deze regering niet bezorgd is over de portefeuille van de Vlaming, dat gaat er een beetje over, mijnheer Beenders. Maar doet u vooral verder.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Ik wil collega Schiltz bijtreden. Wiens handtekening stond onder die uitgave van 4 miljard euro op kosten van de belastingbetaler? Die van uw fractieleider! Wie is er dan verantwoordelijk?! *(Applaus bij de N-VA)*

Rob Beenders (sp·a): Inderdaad, het was Patrick Dewael die minister-president was toen de groenestroomcertificaten werden ingevoerd. *(Rumoer. Applaus bij sp.a)*

Inderdaad, u hebt gelijk. De grote minister-president Dewael heeft de groenestroomcertificaten geïntroduceerd. *(Rumoer)*

Perfect.

Bart Somers (Open Vld): U zat de voorbije dertig jaar onder een paddenstoel of zo? *(Rumoer)*

Rob Beenders (sp·a): Helemaal niet. U zat mee in de regering, mijnheer Somers.

Inzake het Energiepact of de visienota die tot het Energiepact moet leiden, blijven wij u de hand reiken. We zijn constructief, net zoals we hebben geprobeerd om dat ook bij de Vlaamse energievisie te doen. We willen in dit debat ook vragen aan de meerderheid om met eensgezindheid die gesprekken een kans te geven. Er zijn zoveel uitspraken gedaan de laatste dagen, het wordt voor een minister van Energie bijna onmogelijk om zijn principes los te laten. Jullie staan lijnrecht tegenover elkaar. Lijnrecht.

Minister Tommelein, die groene liberaal, die volop pleit voor het sluiten van kerncentrales, die zijn persoonlijk standpunt op dit spreekgestoelte al heeft verkondigd – we appreciëren dat, en hij moet het vooral blijven doen – komt lijnrecht te staan

tegenover de N-VA die zegt: 'niet met ons, nooit met ons, wij tekenen het hier niet en we tekenen het op het federale niveau niet'. Wat moet de minister van Energie dan doen? Wat is dan het belangrijkste? U proberen te overtuigen? Maar ik heb de indruk dat dat niet meer lukt, want de uitspraken waren wel zeer heftig tegenover elkaar. Of vasthouden aan zijn principes? Ik hoop dat de principes het halen.

Collega's van de meerderheid, laat alstublieft voor één keer zien dat politiek bedrijven ook constructief kan zijn. Kom terug op de forse uitspraken van de laatste dagen, en geef het vertrouwen aan deze regering om een oplossing te zoeken in die visienota. Wees rustig. Wees kalm. Onthoud u van commentaren in de media. *(Gelach bij de N-VA)*

Geef deze regering een korte tijd om ervoor te zorgen dat ze eruit geraakt. Dat is onze oproep. We willen graag meehelpen, minister, we willen graag mee aan tafel zitten, want het is een pact tot 2050 en het zou goed zijn als meerderheid en oppositie u daarin steunen. Wij reiken de hand. Wij hopen dat het geen maanden meer duurt, want dan krijgt de N-VA wat ze vandaag wil, en dat is uitstel van de kernuitstap. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Geachte collega's, geachte ministers, ook de N-VA trekt voluit de kaart van de kernenergietransitie. De discussie die we hier voeren gaat over de timing, de modaliteiten en de back-up.

Ook voor ons is het huidig kernverhaal een aflopend verhaal, maar fossiele energie is dat nog veel meer. Ook wij, de N-VA, hebben grote groene ambities met groene duurzame energie. Ook wij staan mee achter het duurzame klimaatverhaal voor de toekomst. Waarom hebben we anders hard meegewerkt aan de Vlaamse Klimaatresolutie die hier kamerbreed werd goedgekeurd?

Maar wij doen dat wel met realisme, onder de voorwaarden die trouwens ook in het federaal regeerakkoord staan: betaalbaarheid, maar ook duurzaamheid en uiteraard bevoorradingszekerheid garanderen. Met andere woorden, hoe groot is de factuur en wie gaat ze betalen?

Een beslissing moet uiteindelijk beter zijn voor het klimaat en het licht mag niet uitgaan. Dit moet worden aangetoond via de nodige cijfermatige onderbouwing. Ik ben blij dat de minister dat ook bevestigt. Hier zitten we dus zeker op dezelfde lijn.

Duurzaamheid: we willen minder en niet meer CO_2-uitstoot. Het klimaat red je bijvoorbeeld niet met negen bijkomende gascentrales. We hebben in onze klimaatresolutie de uitstootreductie gepland van 35 procent tegen 2030 en die zou met die gascentrales in de feiten in gevaar komen.

Betaalbaarheid: we willen niet dat de burgers en onze bedrijven te veel betalen voor de energietransitie. We willen eerst weten wat het ons kost. Pas dan kunnen we een grondig debat voeren.

Betrouwbaarheid: verzekert het Energiepact dat de lampen blijven branden in 2025, dat het licht niet uitgaat? We hebben namelijk nog steeds geen betrouwbaar onderbouwd scenario gezien dat ons geruststelt. Of willen we ons vertrouwen op het buitenland om ons tijdens de pieken van energie te voorzien?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijnheer Gryffroy, u zegt dat we een onderbouwing moeten hebben. Natuurlijk is dat zo, maar er is de laatste jaren zoveel gestudeerd, er zijn zoveel studies geweest van Elia, van de CREG, van EnergyVille, van

3E, van het VBO, van essenscia en noem maar op. Welke cijfers hebt u nog meer nodig? Waarom kunt u nu nog niet beslissen?

Door de kernuitstap telkens in vraag te blijven stellen, zorgt u voor hogere energieprijzen en zorgt u ervoor dat investeringen in hernieuwbare energie worden gefnuikt. Waarom denkt u in godsnaam dat het langer openhouden van kerncentrales goedkoper zal zijn voor de Vlaming dan ze slim te sluiten en toekomstgericht te investeren?

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Danen, u hebt daarnet enkele studies opgesomd. Alle studies trekken dezelfde conclusie: als je alle kerncentrales sluit in 2025, wordt het beduidend duurder, en het is slechter voor het klimaat. Alle studies zeggen hetzelfde, het verschil zit in de onderbouw. De ene studie zegt dat het een klein beetje duurder wordt, de andere zegt dat het veel duurder wordt. Het wordt altijd duurder, en dus minder betaalbaar voor de Vlamingen, gezinnen en bedrijven.

U spreekt over de kernuitstap uitfaseren over een langere periode en dat dat de investeringen in hernieuwbare energie niet zal aanzwengelen. Mijnheer Danen, dat is fout. Tegen 2020 wordt er nog meer dan 1000 megawatt geïnvesteerd in de offshore. Kerncentrales blijven draaien. Er komen ondertussen meer dan 50 windmolens onshore bij. Kerncentrales blijven draaien. We investeren opnieuw meer in zonnepanelen. Kerncentrales blijven draaien. Met andere woorden, er is geen een-op-eenverband tussen het uitfaseren van de kerncentrales en toch investeren in hernieuwbare energie. *(Applaus bij de N-VA)*

Johan Danen (Groen): Mijnheer Gryffroy, u bent ondernemer geweest. U weet beter dan wie ook dat onzekerheid iets is wat ondernemers kunnen missen. Twijfel zaaien over de kernuitstap zorgt voor onzekerheid, en zorgt ervoor dat er minder wordt geïnvesteerd in hernieuwbare energie.

Weet u trouwens hoeveel de verlenging van Tihange 1 en Doel 1, de oudste kerncentrales, heeft gekost? U kent allicht de bedragen: 600 tot 700 miljoen euro per centrale. Als we de jongste centrales willen verlengen, zal de kost nog veel hoger zijn. Wie gaat dat betalen? Zeggen dus dat het sluiten van kerncentrales zorgt voor een hogere energieprijs, is de mensen echt blaasjes wijsmaken. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Danen, als u de studie van Elia hebt gelezen, dan weet u zeer goed – op pagina 101, als ik dan toch technisch mag doen – dat er duidelijk staat dat als ik kijk naar de totale kost op jaarbasis, het langer openhouden van twee kerncentrales in combinatie met gas en hernieuwbare energie, de helft goedkoper is dan een volledige overschakeling naar gascentrales. Dat weet u evengoed als ik. U moet dus hier geen zaken komen vertellen die manifest onjuist zijn.

Integendeel, ik zou zelfs zeggen, mijnheer Danen: wie heeft de oorspronkelijke kernuitstap getekend? Paars-groen. Hoeveel flankerende maatregelen hebt u in het Energiepact verwerkt gedurende de vier jaar dat u aan de macht was? Geen enkele. Wat doen wij nu? Wij willen flankerende maatregelen kunnen verankeren met de nucleaire uitfasering. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Collega Gryffroy, het is ondertussen kristalhelder waarom de N-VA dit pact of deze visienota niet ondertekent, namelijk omdat u hardop twijfelt of het wel mogelijk, nodig of nuttig is om vast te houden aan een kernuitstap in 2025 zoals wettelijk vastgelegd. Ik wil toch graag citeren, voorzitter en collega's van de meerderheid, uit een resolutie een jaar geleden goedgekeurd, unaniem, door dit Vlaams Parlement, mede ingediend door Wilfried Vandaele, achtbaar lid van de N-VA. Daar staat letterlijk in dat het Vlaams Parlement aan de Vlaamse

Regering vraagt om in overleg te gaan met de federale overheid over de opmaak van het Energiepact met de huidige federaal besliste kernuitstap als uitgangspunt. Mag ik vragen of de N-VA dan haar handtekening terugtrekt? Of de N-VA vindt dat de Vlaamse Regering deze unaniem goedgekeurde resolutie, die zeer duidelijk is op dat punt, naast zich neer moet leggen? Hoe lang denkt u daarover nog te willen discussiëren? Want, mijnheer Gryffroy, uit die studies van Elia, het Planbureau en dergelijke meer heb ik één ding onthouden, en dat is dat we niet veel tijd meer hebben om de beslissing daadwerkelijk te verankeren. Nog een beetje langer keren, nog een beetje langer discussiëren, collega's van de N-VA, en u hebt wat u wilt hebben. We kunnen dan zelfs niet meer beslissen om die uitstap te doen in 2025, zoals wettelijk was vastgelegd en zoals we hier allemaal samen hebben goedgekeurd in een resolutie, die ook door u is ingediend. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Vandenbroucke, op geen enkele manier zouden wij onze handtekening daaronder in twijfel trekken, maar blijkbaar weten wij wel beter dan u wat wij precies getekend hebben. Daar staat een verwijzing in naar de kernuitstap die ook in het federaal regeerakkoord staat, en daar staan voorwaarden bij. Die voorwaarden zijn onder andere betaalbaarheid, duurzaamheid en bevoorradingszekerheid. En daar zit het probleem.

Er wordt hier heel veel verwezen naar studies en dergelijke meer. Zeer terecht uiteraard. Ik heb er hier voor mij liggen. Ik citeer: "Als we twee nucleaire centrales na 2025 langer openhouden" – mijnheer Vandenbroucke – "zal dat volgens onze cijfers nauwelijks een impact hebben op de groei van hernieuwbare energie. Wel is er een duidelijke impact op de fossiele productie die niet stijgt ten opzichte van 2016."

Een andere studie: "Als alle kerncentrales zoals voorzien sluiten, kan de CO_2-uitstoot stijgen met 48 tot zelfs 72 procent." U moet mij eens aantonen – dat is de onderbouwing die wij vragen – hoe je dan het klimaat een dienst bewijst door die kerncentrales te sluiten, want daarover gaat het natuurlijk.

En ten tweede: alle studies, waarnaar de heer Gryffroy zeer uitgebreid heeft verwezen, tonen aan dat de prijs gaat stijgen. Inderdaad, als je die twee kerncentrales nog 10 jaar langer zou openhouden, moet daar ook in worden geïnvesteerd, maar dan nog weegt dat niet op tegenover de kosten die we zouden moeten maken voor gascentrales en hernieuwbare energie. Dat staat investeringen in hernieuwbare energie niet in de weg, he. Het gaat over het openhouden van twee centrales om zeker te zijn dat we die prijs onder controle kunnen houden en dat we die bevoorradingszekerheid kunnen garanderen. Dat is het enige wat wij willen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, de tegenstanders van de kernuitstap zwaaien altijd met rapporten die zeggen dat kernenergie niet compatibel is met hernieuwbare energie. Ik kan net zoals collega Diependaele een aantal studies opsommen die het tegendeel bewijzen. Voor het Vlaams Belang is het een en-enverhaal en niet een of-ofverhaal. En, collega Danen, het is niet zo dat wanneer we twee kerncentrales langer open zouden houden, er minder investeringen zouden zijn in hernieuwbare energie. Jullie voeren een ideologisch debat, maar geen debat gebaseerd op cijfers en argumenten.

Ik zou toch eens tot de essentie van het verhaal willen komen. We kunnen nog een uur debatteren en onze standpunten naar voren brengen.

Voorzitter, ik wil toch nog even zeggen dat ik het bijzonder opmerkelijk vind dat de Vlaamse Regering geen standpunt heeft over een kernuitstap, over een debat dat al weken, maanden in de schijnwerpers staat. Daarom moet ik me wenden tot de woordvoerder van de grootste meerderheidspartij.

Collega Gryffroy, ik heb de visienota bij. U hebt ze ongetwijfeld ook gelezen. Ik lees op pagina 1 "gezien de nucleaire uitstap in 2025". Op pagina 6 staat: "Deze uitstap uit kernenergie is ook een van de belangrijkste uitgangspunten van deze energievisie." Dus, deze energienota, dit Energiepact, hoe u het ook wilt noemen... Dat is trouwens een maskeren van hetgeen de afgelopen maanden is gezegd. Er had tegen het einde van het jaar een onderbouwd energiepact moeten zijn. Nu krabbelt iedereen terug, zegt men dat het maar een basisdocument is, dat men er nog over moeten spreken. Het punt is: komt er een kernuitstap, ja of neen? Collega Gryffroy, zegt u net hetzelfde als gisterenavond formeel in Terzake, namelijk dat u deze visienota niet goedkeurt als grootste meerderheidspartij?

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil eerst nog ingaan op wat er hier voorgaand is gezegd. Collega Vandenbroucke, in 2012 heeft onder andere uw partij in die meerderheid beslist om Tihange 1 tien jaar langer open te houden. U zat in 2003 ook mee in die regering die toen heeft beslist tot een federale kernuitstap. In die twaalf jaar tussen 2003 en het einde van 2014 hebt u nóoit iets op tafel gelegd over hoe u flankerende maatregelen zou waarmaken. Wat u wél hebt gedaan, is de miljardenfactuur doorsturen naar de toekomstige generaties, met de oversubsidiëring van bijvoorbeeld zonnepanelen. We noemen dat dan de 'Freyafactuur', waarvoor dank. Daarvoor is zelfs een energieminister moeten vallen binnen onze regering. Dát is wat u hebt gedaan. En ons nu verwijten dat we niks doen... *(Applaus bij de N-VA)*

Mijnheer Sintobin, wat ik gisterenavond heb gezegd, is heel duidelijk. Dat blijft. Deze nota is voor mij onvoldoende onderbouwd om ze goed te keuren. Dat was mijn stelling gisterenavond en dat blijft nu ook dezelfde stelling. Waarom? Omdat er geen zekerheid is omtrent de betaalbaarheid, er geen zekerheid is omtrent de duurzaamheid en er geen zekerheid is omtrent de bevoorrading.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Mijnheer Gryffroy, u bent natuurlijk een beetje de kop van Jut vandaag, en dat is begrijpelijk in dit debat. Ik steun wel uw oproep tot meer becijferde onderbouwing, maar als ik u daarnet hoorde en uw argumenten hoorde, dan begin ik toch wel serieus te twijfelen aan de goede bedoelingen. U zei bijvoorbeeld dat die gascentrales onze Vlaamse klimaatdoelstellingen in gevaar brengen. Dat klopt niet, want onze Vlaamse klimaatdoelstellingen gaan over landbouw, transport en gebouwenverwarming. Transport is de grote uitdaging, en dat is nu toevallig een beleidsdomein dat ook onder een N-VA-minister valt.

Ik wil ook nog wel eens dieper ingaan op de drie voorwaarden die u naar voren schuift. Wat zijn ze weer? Betaalbaarheid, duurzaamheid en bevoorradingszekerheid. Ik denk dat iedereen in dit parlement die voorwaarden onderschrijft, maar u bent wel de enige, met uw fractie, die daarmee de visienota helemaal van tafel veegt. Dan vraag ik me af of er wordt voldaan aan een vierde belangrijke voorwaarde: de politieke eerlijkheid. Is het een technische discussie? Gaat het inderdaad over de nood aan meer onderzoek? Of is het een ideologische kwestie? Mijnheer Gryffroy, ik heb de indruk dat het het tweede is. U zult gewoon nooit akkoord gaan met een kernuitstap. Zo eenvoudig is het. Of daar nu nog duizend studies bijkomen die kunnen onderbouwen dat die kernuitstap wel mogelijk is, u zult die nóg niet steunen. Juist of niet?

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Sanctorum, als je kijkt naar onze Vlaamse bevoegdheid, dan spreek je inderdaad niet over de CO_2-uitstoot van de gascentrales, maar we bekijken het op land- en Europees niveau. Kunt u mij uitleggen dat we hier gascentrales gaan bouwen, maar dat dat geen invloed zal hebben op die CO_2?

Politiek eerlijk of oneerlijk? U kent me ook al lang genoeg. Ik baseer me inderdaad op de onderbouwing met cijfers, punt.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Gryffroy, ik wil wel, hé. We hebben hier net de verklaring van de regering gehoord. We hebben hier een vurige oproep gehoord van uw fractieleider om de regering tijd te geven om een en ander te becijferen. Er is wat heen en weer geschoven.

Als u wil dat we met cijfers komen om te bewijzen dat de kernuitstap kan, dan begrijp ik niet wat u daar nu staat te zeggen: 'Het kan niet, het zal niet, het is duurder, we gaan dat niet doen.' U weet dat dit niet juist is, omdat daar minstens andere visies over zijn. Zal de CO_2-uitstoot stijgen? Neen. Studies hebben bewezen dat in een totale systeemomslag de CO_2-uitstoot met 4 procent daalt voor iedereen. Zo kunnen we een tijdje doorgaan. We kunnen hier liggen bekvechten: 'Het was uw schuld – neen, het was uw schuld in een vorige regering – neen, het was uw schuld in een nog vorige, vorige regering… ?'

We hebben nu een ontwerp van Energiepact dat goedgekeurd is door vier ministers van Energie van verschillende partijen die de tekst naar hun regeringen hebben gebracht. Mijnheer Gryffroy, kunnen we dan inderdaad eventjes onze parlementaire profileringsdrang opbergen, of zal het, zoals de heer Sanctorum zegt, nooit goed genoeg zijn? Op de website van uw partij staat vandaag: "Wij pleiten voor een gefaseerde uitstap uit kernenergie tegen 2065." 2065! Gaan we die oude brol met scheurtjes nog tot 2065 verlengen of gaan we er nieuwe bijbouwen? Als u het debat hier nu wil aangaan – ik heb me al lang ingehouden – dan wil ik dat u kleur bekent. Bent u de partij die kerncentrales wilt bijbouwen of bent u de partij die met ons de energieomslag zal maken en kerncentrales zal sluiten? *(Langdurig applaus bij Open Vld, sp.a en Groen)*

De voorzitter: Te lang applaudisseren belet dat de democratie werkt. *(Gelach)*

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Schiltz, ik denk dat ik heel duidelijk was. Ik zal dan misschien toch moeten herlezen wat ik in de eerste zin heb gezegd: "Ook de N-VA trekt voluit de kaart van de energietransitie. Ook voor ons is het huidige kernverhaal een aflopend verhaal, maar het fossiele energie is dat nog veel meer."

Duidelijker kan ik niet zijn. Ook wij staan mee achter het duurzame klimaatverhaal voor de toekomst. Ook wij staan achter een grote groene ambitie met groene duurzame energie. Wat mijn commentaar is op de nota zoals die nu wordt genoemd, is dat op basis van die nota, zonder bijkomende vragen en opmerkingen omtrent betaalbaarheid, duurzaamheid en bevoorradingszekerheid, onmogelijk een beslissing kan worden genomen en een pact kan worden afgesloten met alle stakeholders.

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Schiltz, ik kan u verzekeren: u hoeft zich geen zorgen te maken. Het is zeer duidelijk wat de heer Tommelein daarnet heeft gezegd, en we staan daar ook volledig achter. Er ligt, zoals u zelf zegt, een ontwerppact op tafel. Dat willen we nu inderdaad gaan bekijken, want er zijn zeer veel studies die evengoed tegenspreken wat u zegt. Ik heb ze daarnet geciteerd. Daar willen wij duidelijkheid over.

Niet alleen wij als fractie vragen dat, maar de Vlaming verdient het om dat te weten. De Vlaming verdient om te weten welke richting het pact de factuur zal laten uitgaan. Daarover vragen we duidelijkheid. Dat is het enige. Om die reden staan we vierkant achter wat de heer Tommelein daarnet in zijn vier puntjes heeft meegedeeld.

Rob Beenders (sp·a): Minister Tommelein is het langste bezig met de gesprekken met de vier ministers op de verschillende niveaus. Ik ga ervan uit dat alles wat in de nota staat, onderbouwd is. Minister, u wordt nu al bijna een kleine week getorpedeerd door de opmerking dat alles wat in die nota staat niet onderbouwd is, dat de cijfers niet kloppen. Ik hoor het hier vandaag weer op het sprekersgestoelte

van N-VA die zegt: 'Uw nota stelt niets voor. Het is een vodje papier. Die berekeningen kloppen niet.' Is dat waar? Klopt het dat uw visienota niet opgebouwd is uit cijfers? Kunt u die redenering van de N-VA volgen?

De voorzitter: Minister Tommelein, die vraag is aan u gericht. *(Opmerkingen van minister Bart Tommelein)*

De vraag was of die nota van u onderbouwd is.

Minister Bart Tommelein: Ik wil nog eens heel mijn inleiding opnieuw beginnen. Ik heb heel duidelijk gezegd dat de nota is opgebouwd op basis van verschillende studies, van verschillende cijfers, dat er ook rekening gehouden is met wat hier is gestemd in resoluties, met wat door de Vlaamse Regering is beslist in de stroomversnelling. Al die cijfers zijn gekend. Als er nog bijkomende informatie en bijkomende cijfers nodig zijn, dan zullen we die leveren. Maar ik vind het wel heel eigenaardig dat hier een discussie wordt gevoerd over een bevoegdheid die helemaal geen Vlaamse bevoegdheid is, maar een federale bevoegdheid.

Rob Beenders (sp·a): Mijnheer Gryffroy, bent u het er dan mee eens dat de visienota is opgesteld op basis van cijfers en documenten die beschikbaar zijn?

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Beenders, als je kijkt naar de studies die de laatste weken zijn verschenen – sommige staan al in de krant terwijl het boek nog niet is verschenen –, dan zie je dat de onderbouw van de studies verschillend is. Dus moet daar duidelijkheid over komen. Er moet coherentie over komen. Dat is alles wat ik vraag.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, ik kom toch terug op mijn eerste punt in dit debat. Ik heb heel goed geluisterd naar minister Tommelein, zowel nu als daarnet bij de inleiding. Hij zegt dat de ministers daar niet hebben gespeeld en dat het niet zomaar gezelligheidsgesprekken waren. Hij zegt dat de nota wel degelijk is gebaseerd op cijfers. Zo heb ik het hem horen zeggen.

Mijnheer Gryffroy, wat u doet – gisterenavond en ook nu weer –, is een motie van wantrouwen neerleggen ten opzichte van uw minister van Energie in de Vlaamse Regering. U doet dat gewoon. Ik moet eerlijk zeggen dat ik het onvoorstelbaar vind dat u op die manier de cijfers die de minister in zijn nota heeft verwerkt, in twijfel trekt.

Minister en voorzitter, ik blijf me afvragen wat nu de bedoeling is van de N-VA. Mijnheer Gryffroy, met de manier waarop u gisterenavond hebt gecommuniceerd en nu opnieuw, haalt u de geloofwaardigheid van een minister in de Vlaamse Regering onderuit, terwijl u wel de grootste meerderheidspartij bent. U legt dus een motie van wantrouwen neer ten opzichte van een minister die hier komt verklaren dat hij zijn werk heeft gedaan, dat de nota onderbouwd is en dat hij maandenlang heeft onderhandeld. Voorzitter, du jamais vu! *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Andries Gryffroy (N-VA): De regering zal het dossier vrijdag ten gronde bekijken. Ik schiet mijn minister van Energie niet af. *(Gelach)*

Neen, mijn excuses, mijnheer Rzoska. *(Opmerkingen van Björn Rzoska)*

Is dat voldoende om een pact af te sluiten? Wat moet een energiepact zijn? Een energiepact – en niet de visie die nu op tafel ligt – bestaat uit vier elementen. Ik vind die niet uit, maar de SERV heeft die gepubliceerd in juli 2017.

Een eerste element is dat een energiepact geen onenightstand is. Het is een onderbouwd langetermijnengagement voor vele jaren. Het is een onderbouwd engagement dat niet in een schuif mag en kan belanden. Het moet continu blijven leven.

Ten tweede is het een engagement dat we samen nemen met zo veel mogelijk actoren mee aan de tafel. Een pact wordt niet alleen gesloten tussen politici, maar ook met de verschillende betrokken organisaties en actoren. Zo niet, heb je geen pact.

Ten derde moet het gebaseerd zijn op onderbouwde cijfers, berekeningen en studies, op cijfers waar iedereen mee akkoord gaat, op cijfers en berekeningen die een visie ondersteunen die geen enkele technologie op voorhand uitsluit maar verschillende energiebronnen en scenario's overweegt.

Ten vierde moeten er investeringen aan verbonden zijn. Dit staat ook in deze energienota. Massale investeringen in gebouwen, laadpalen en hernieuwbare energie, maar wel beredeneerd met een return on investment zodat de Vlaming en de Vlaamse bedrijven niet te veel betalen aan energie.

Tegen wanneer, waar en op welke manier zijn allemaal openstaande vragen, en de Vlaming heeft het recht om te weten wat hun dat zal kosten. Dat is de samenvatting van het SERV-rapport dat we volledig ondersteunen.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik heb twee vragen: een aan de minister en een aan de heer Gryffroy.

Minister, u hebt vorige week gesteld, en u doet dat vandaag opnieuw, dat het debat over de kernuitstap hier niet thuishoort omdat dit een federale bevoegdheid is. Anderzijds is een van de belangrijkste uitgangspunten van de visienota die is onderhandeld met de vier ministers, juist de kernuitstap. Het lijkt me dan ook maar logisch dat de Vlaamse Regering een standpunt inneemt over die kernuitstap. Zeggen dat het ons niet aangaat en dat het onze bevoegdheid niet is, vind ik eigenaardig.

Mijnheer Gryffroy, u weet dat we inhoudelijk aan uw kant staan, maar u brandt inderdaad deze visienota die mee is onderhandeld door minister Tommelein, volledig af.

U geeft een opsomming van wat een energiepact of een energienota eigenlijk zou moeten zijn. U zegt dus: 'Minister Tommelein, uw huiswerk trekt op niks.' Ik kan me dus moeilijk voorstellen, mijnheer Gryffroy, dat binnen twee dagen – of op een Goede Vrijdag zoals de minister-president zegt – er plotseling toch een akkoord zou zijn over de kernuitstap. Stop met palaveren en zeg als grootste meerderheidspartij: 'Minister Tommelein, gooi dat in de vuilbak en maak uw huiswerk opnieuw.'

Uw standpunt is duidelijk en u zet daarmee minister Tommelein een hak. Inhoudelijk zijn we het eens maar het heeft nog weinig zin om verder te debatteren als de grootste meerderheidspartij, gisteren zeker en vandaag opnieuw, zegt dat deze visienota op niks trekt.

Rob Beenders (sp·a): Collega Gryffroy, met uw laatste punt was ik het eens: een energiepact moet breed gedragen zijn, we moeten iedereen erbij betrekken. Krijgen wij dan ook een uitnodiging? Gaat u ons betrekken in dat gesprek? Mogen wij ook ons zegje doen? Het is een pact dat tot 2050 moet duren. Wij reiken al twee jaar de hand. U verwijt ons alles van het verleden, maar wat we op dit moment doen, daar krijgen we geen antwoord op. Wij willen ook graag uw kritiek counteren.

U hebt net opnieuw gezegd: 'Minister Tommelein, uw studie is niet beredeneerd en niet onderbouwd'. U hebt die woorden gebruikt. Dat zijn zwaarwichtige woorden van een meerderheidspartij aan een minister. Ik vind dat not done. U gebruikt woorden waardoor u zelfs al bijna niet meer terug kunt. Hoe kunt u dit gesprek in de regering dan nog een kans geven? Haal anders het Energiepact naar het parlement en laat ons discussiëren.

Johan Danen (Groen): Mijnheer Gryffroy, u zegt dat er meer betrokkenheid van stakeholders moet zijn. Ik heb uit de Stroomversnelling begrepen dat er heel wat mensen

en groepen betrokken zijn. Welke groepen zou u dan nog meer willen betrekken? Ik denk dat we ondertussen zo ongeveer iedereen betrokken hebben bij dit traject.

Ik heb uw energievisie ook gelezen. Op pagina vier staat dat u pas naar een kernuitstap wil gaan in 2065. Weet u wel wat u zegt? Betekent dat dat er een nieuwe kerncentrale moet worden gebouwd? Waar wilt u die bouwen? Wat gaat er met het afval gebeuren? Is daar een draagvlak voor? Wie hebt u betrokken om zulke beslissingen te nemen en zulke voorstellen te doen? *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Andries Gryffroy (N-VA): Als u spreekt over de stakeholders, dan weet u heel goed hoe het in Nederland heeft gewerkt. In Nederland start men inderdaad met een visie die men besproken en bediscussieerd heeft met verschillende middenveldorganisaties, een honderdtal. Dan neemt men een politieke beslissing over een aantal opties, in functie van een aantal parameters. Men gaat ermee terug naar de stakeholders, zowel politici, parlement maar ook naar de middenveldorganisaties die mee ondertekenen. In Nederland hebben zeventig middenveldorganisaties mee ondertekend waardoor zij zich ook engageren. Daardoor kan men ook achteraf wijzen op de lijnen die waren afgesproken. Dat is een pact dat je opmaakt met alle stakeholders.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, zo doen we dat ook in Vlaanderen en zo hebben we dat ook gedaan. U weet dat: de Stroomversnelling. Alle elementen die vandaag ook in het interfederale Energiepact zouden moeten zitten en vandaag in de visienota staan, zijn besproken met de stakeholders. Ze hebben zich geëngageerd. De Stroomversnelling is op de ministerraad goedgekeurd. Alle stakeholders staan achter die Stroomversnelling, tot er opeens natuurlijk een interfederaal pact moet worden gemaakt.

Ik moet dan eerlijk toegeven dat ik een heel duidelijke boodschap geef aan de heer Sintobin, wat ik ook al in de commissie heb gezegd: ik kan als Vlaams Energieminister toch geen punt beginnen te maken tegen drie andere ministers en zeggen dat we een pact gaan maken maar dat we tegen de federale bevoegdheid een veto gaan stellen vanuit Vlaanderen. We gaan elkaar toch geen Liesbeth noemen: in de Federale Regering zitten exact dezelfde Vlaamse partijen als in deze regering. Ik ben iemand die respect heeft voor de instellingen in dit land, al altijd, toen ik fractieleider in de oppositie was, toen ik in de federale Kamer zat, toen ik in de Federale Regering zat, en ook nu ik in de Vlaamse Regering zit. Ik vind dat iedereen zijn bevoegdheden moet respecteren. Ik kan een mening hebben en we kunnen een mening hebben, maar ik vind het nogal kras dat u verwacht dat iets wat morgen eventueel in de federale Kamer moet worden bediscussieerd – waar collega's van dezelfde partijen zitten –, hier moet worden bediscussieerd op het niveau waar er geen bevoegdheden zijn.

Ik wil discussiëren over de bevoegdheden, mijnheer Sintobin. Ik weet ook wel dat ik aan mijn federale collega moet vragen om een kader te schetsen waarop wij de doelstellingen in Vlaanderen kunnen realiseren. Dat betekent dat dat de oorzaak is. Dat is de noodzaak van het interfederale pact. Ik heb van mijn collega's in de andere gewesten en in de federale overheid de garanties nodig dat wij ons beleid in Vlaanderen kunnen uitvoeren. Daar gaat het over.

Hier wordt de discussie al gevoerd over de bevoegdheden van de federale overheid. Wij kunnen daar een mening over hebben, maar ik vind niet dat wij hier de discussie moeten voeren die in de Kamer moet worden gevoerd. *(Applaus)*

De voorzitter: Minister Tommelein, mevrouw Crevits heeft een beetje last aan haar rechteroor, als u mij begrijpt. *(Opmerkingen)*

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Peumans, ik heb een stem die draagt, ik weet het. *(Gelach)*

De voorzitter: Ik ook. *(Opmerkingen)*

De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister Tommelein, ik zou toch verwachten dat u een beetje correct blijft. Ik ben het met u eens dat de kernuitstap voor een groot deel federale bevoegdheid is. Maar ik heb hier de visienota bij, waar uw handtekening onder staat. *(Opmerkingen van minister Bart Tommelein)*

U hebt het mee op papier gezet. Gaat u nu zeggen dat u er niet aan meegewerkt hebt, misschien? U hebt er duidelijk wel aan meegewerkt. En in die visienota staat als een van de belangrijkste uitgangspunten: de kernuitstap. Ik vraag niet uw persoonlijke standpunt, ik vraag het standpunt van de Vlaamse Regering. Ik begrijp goed dat u in een moeilijke positie zit en dat er verdeeldheid is binnen de meerderheid over de kernuitstap. Dat is daarjuist nog eens gebleken. Wie nu nog ontkent dat er verdeeldheid is, leeft volgens mij op een andere planeet. Vroeg of laat – is het nu vrijdag of volgende week vrijdag of nog een vrijdag later – zal de Vlaamse Regering een standpunt moeten innemen over de kernuitstap, omdat die van belang is voor het goedkeuren van het Energiepact. U kunt het draaien zoveel u wilt, vroeg of laat is het zo.

Minister Bart Tommelein: Ik ben ook iemand die de wet respecteert. Ik ben daarnet het spreekgestoelte opgegaan voor een verklaring. *(Opmerkingen)*

Ik heb niet over een kernuitstap gesproken. Er bestaat een wet, en om die wet te wijzigen, zal er inderdaad een meerderheid in het federale parlement nodig zijn, niet in dit Vlaams Parlement. Ik ben heel duidelijk: als ik samenzit met vier energieministers uit verschillende gewesten en de Federale Regering, dan gaan we uit van de bestaande toestand, van wat de wet vandaag zegt, met vier voorwaarden. Ik zal ze nog eens herhalen. Het zijn dezelfde voorwaarden – of het zouden toch dezelfde moeten zijn – die de heer Gryffroy opsomt: we moeten de betaalbaarheid in het oog houden en we moeten de bevoorradingszekerheid, de duurzaamheid en de veiligheid garanderen. Die vier zaken zijn noodzakelijk. Ze staan trouwens ook in de visienota.

Kan ik nu, als Vlaams minister van Energie, een visienota maken waarin ik de wet naast mij neerleg, terwijl mijn drie andere collega's dat niet willen? Wij hebben gezocht naar wat ons bindt en wat wij zouden moeten doen. En nu is het aan de regeringen om daar standpunten over in te nemen. Ik heb dus alles gevolgd. Ik heb ook deze stakeholders in dit parlement gevolgd. Ik heb mij nauwgezet aan de resoluties van het Vlaams Parlement gehouden.

Björn Rzoska (Groen): Minister Tommelein, het is uiteraard een interfederaal akkoord. Het is een samenwerkingsakkoord. Ik volg u als u zegt dat u vanuit de bestaande wetgeving vertrekt. Maar uw grootste coalitiepartner, de N-VA, heeft gisteren verklaard dat hij dit Energiepact of visienota, zoals het op tafel ligt, niet zal goedkeuren. Mijn concrete vraag aan u, minister Tommelein, is: bent u altijd binnen het mandaat van de Vlaamse Regering gebleven op die vergadering? Ik zie aan uw lichaamstaal dat u 'natuurlijk' zegt. Ik zal het concreet maken: hebt u ooit de opdracht gekregen vanuit de Vlaamse Regering om in dat interfederale akkoord die kernuitstap op tafel te leggen, ja of neen?

Minister Bart Tommelein: Kort en krachtig: neen.

Björn Rzoska (Groen): Dan heb ik een vraag aan collega Gryffroy: waarom verklaart u dan dat u op dit Vlaamse niveau deze energievisie, deze energienota, dit pact, nooit ofte nimmer gaat tekenen? Dat waren uw woorden, gisterenavond.

Andries Gryffroy (N-VA): De Vlaamse Regering zal dit akkoord bespreken. Wat ik gisteren heb verklaard, heb ik namens de partij gezegd. De partij is lid van de Vlaamse Regering en van de Federale Regering. *(Rumoer)*

Minister Bart Tommelein: Ik heb thuis een kleine jongen van vijf jaar, Arthur geheten. Ik moet tegenover hem minder herhalen dan ik hier moet herhalen. Ik wil de speaking notes waarmee ik begonnen ben gerust uitdelen. Iedereen kan dan nalezen wat ik heb gezegd. Ik heb me gehouden aan het mandaat van de Vlaamse Regering. In het Vlaams regeerakkoord staat dat er een energiepact moet worden afgesloten. De Vlaamse Regering heeft de Stroomversnelling goedgekeurd. Er zijn de resoluties van het Vlaams Parlement. Met dit kader heb ik daar aan de tafel gezeten.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, u hebt in uw inleiding duidelijk gesteld wat de status van deze nota is en waaraan we verder moeten werken. Ik bevestig wat we verder nodig hebben. De dynamiek is in Vlaanderen pas een jaar geleden gestart. Dit moet nog verder groeien.

Het valt bijna historisch te noemen. We beschikken over een nota die door vier ministers is besproken en in een tekst is vastgelegd. We moeten hier verder aan werken en hier verder op bouwen. We mogen niets op voorhand uitsluiten. We moeten altijd rekening houden met de parameters betaalbaarheid, duurzaamheid en bevoorradingszekerheid. Ik doe dan ook een oproep om tot een coherente onderbouw te komen. Er is nood aan een duidelijke impactanalyse. We moeten met open vizier rekening houden met wat de mensen echt bezighoudt, namelijk een groen en duurzaam klimaat, maar niet ten koste van alles en niet tot elke prijs. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijnheer Gryffroy, ik zou u nog een vraag willen stellen. U hebt het over de onderbouwdheid, de betaalbaarheid, de bevoorradingszekerheid en de duurzaamheid. Dat zijn ook voor ons heel belangrijke grondvoorwaarden. Daarnaast is voor ons de veiligheid echter ook zeer belangrijk. Ik hoor u nooit spreken over de veiligheid van de kerncentrales, over de scheurtjescentrales, over de risico's, over de onzekerheid of over de kostprijs van het afval. Waarom spreekt u daar nooit over? U bent voor energieneutrale keuzes, maar het is niet eerlijk dergelijke belangrijke discussies helemaal te vermijden.

Andries Gryffroy (N-VA): Een centrale die als onveilig wordt bestempeld, wordt onmiddellijk gesloten.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Mijnheer Danen, ik wil u een concrete vraag stellen. Wat is het verschil tussen de hoeveelheden afval die we moeten bergen en opslaan na een sluiting in 2025 of een sluiting in, pakweg, 2035? Mag ik dat verschil kennen? Indien we alles in 2025 ontmantelen, gaat het ook om een grote hoeveelheid afval. De duurtijd van een centrale staat niet altijd in correlatie tot het volume van het afval. Dat mogen we niet vergeten. Dit is geen debat over de kerncentrales an sich. Het afval staat los van de duurtijd van de centrales.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Mijnheer Diependaele, mijnheer Van den Heuvel, mijnheer Somers, ik heb de indruk dat dit debat hier vandaag op zijn plaats is. Er zijn heel wat uitspraken gedaan. De heer Gryffroy heeft zijn uitspraken bevestigd. Ik heb Terzake gisteren ook gezien. Ik had de indruk dat aan de ene kant de meerderheid en aan de andere kant de oppositie zat. Het maakt niet uit wie de meerderheid was.

Ik wil toch duidelijk maken, collega's, dat ik hier niet sta als professor en ook niet als wetenschapper. En ik sta hier zeer zeker niet, minister Tommelein, als een of andere vertegenwoordiger van een lobbygroep. Ik sta hier als politicus, als 'Realpolitiker'. Voor mij geen ideologisch debat, geen starre dogma's, geen emotie, maar wel ratio en een grote portie gezond verstand.

Ik denk dat voor alle partijen – het is ook al aangegeven door de verschillende sprekers – drie uitgangspunten centraal staan: bevoorradingszekerheid, betaalbaarheid en duurzaamheid. De energiebevoorrading moet verzekerd zijn; de energiefactuur mag niet te veel of niet stijgen en moet zelfs dalen; de CO_2-uitstoot moet onder controle worden gehouden. Dus ja, ook wij, het Vlaams Belang, zijn voorstander van een gezonde energiemix. Jawel, met alle vormen van hernieuwbare energie, maar zeker ook met kernenergie. Dat staat trouwens ook in de visienota.

En collega's, ik heb geen glazen bol en ik ben al zeker niet Madame Blanche. Maar één ding weet ik zeker: we komen er niet met hernieuwbare energie. Zon- en windenergie zijn té weersafhankelijk en kunnen de vraag niet volgen.

Een aantal collega's en ikzelf hebben vorige week een debat bijgewoond hier in Brussel, voor een vereniging van ingenieurs. Onder andere professor Jan Desmet, hoogleraar Elektrotechniek aan de Universiteit van Gent, heeft er een uiteenzetting gegeven. Hij stelt dat we er niet geraken. Ik denk dat het redelijk confronterend was – de collega's zullen dat bevestigen.

Minister Tommelein, u bent natuurlijk vol van ambitie. U zegt dat ambitie en realisme samengaan. Maar ik heb de indruk dat dat in uw geval niet zo is. Want zelfs de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) gelooft niet in de ambitieuze doelstellingen van minister Tommelein en spreekt van een té rooskleurige inschatting van het Vlaamse groenestroombeleid.

Dan maar de kerncentrales sluiten en negen nieuwe gascentrales installeren? Toch wel een vreemde stelling wanneer men weet dat de sluiting van de kerncentrales de CO_2-uitstoot kan verdubbelen. Meer nog, milieueconoom Johan Albrecht zegt zelfs dat de sluiting van de kerncentrales als gevolg zou hebben dat tegen 2030 48 procent tot zelfs 78 procent meer CO_2 de lucht in zou worden gepompt. Het is toch wel eigenaardig dat sommige klimaathysterici daar geen probleem mee hebben.

Naast het inhoudelijke luik is er het politieke luik. Ik denk dat het ondertussen voor iedereen duidelijk is dat er een diepe, een echt diepe verdeeldheid is tussen de meerderheidspartijen, enerzijds de N-VA en anderzijds Open Vld en CD&V, al moet ik zeggen dat ook CD&V op het laatst een beetje begint te schipperen. Maar dat is een terugkerend verhaal, collega Bothuyne. Want zelfs collega Bothuyne – hij zal het straks zelf uitleggen – zegt dat er te weinig cijfers staan in de visienota.

Minister Tommelein heeft de uitgangspunten van de visienota toegelicht. We hebben die ook kunnen lezen in de nota, die we misschien wat laat hebben gekregen. En inderdaad , van onderbouwing van cijfers is er in deze visienota weinig sprake.

Er was gisteren en er waren de afgelopen dagen. Het is heel opmerkelijk dat de Vlaamse Regering hier vandaag over een van de voornaamste discussiepunten van de visienota komt zeggen dat ze er zelfs nog niet over hebben gesproken. Ik vraag mij trouwens nog altijd af, net zoals de collega van Groen, met welk mandaat minister Tommelein naar de onderhandelingen over de visienota is gestapt. Als voor u, minister-president, en voor uw partij de discussie rond de kernuitstap zo belangrijk is, waarom hebt u, als hoofd van deze Vlaamse Regering, dan niet aan minister Tommelein gezegd dat u niet akkoord gaat met de kernuitstap?

Ik vind wat we hier vandaag hebben meegekregen, ongehoord. Ik zal nogmaals mijn vraag stellen, hoewel ik geen antwoord heb gekregen. Wat is nu de houding

van de Vlaamse Regering? Indien u vandaag geen standpunt kunt geven, wanneer mogen wij een standpunt verwachten? Minister-president, u hebt gezegd 'op een goede vrijdag'. Maar natuurlijk kan dat nog wel een tijdje duren. Gaat het hier nu over een pact of een nota? Waarover gaat het hier eigenlijk? Ik heb het standpunt van de N-VA gehoord. Ik zou graag van de bevoegde minister, minister Tommelein, willen horen welk traject deze visienota nu zal volgen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, mijn partij is al vele jaren vragende partij voor de opmaak van een energievisie en een energiepact. Niet zomaar, omdat het in het regeerakkoord van 2014 staat, maar vooral om een duidelijk kader te geven voor de investeringen die moeten gebeuren. Het gaat volgens een berekening van het Planbureau over maar liefst 32 miljard euro, in de energieproductie alleen al. Wat ons betreft, moet dat zo weinig mogelijk gebeuren met middelen vanuit de overheid, zo weinig mogelijk met belastingen of subsidies. Het moet gebeuren via de markt. Die markt zal alleen maar investeren als wij, de politiek, erin slagen om haar een duidelijk kader te bieden, om een duidelijk kader af te spreken. Wat ons betreft is er dus geen tijd te verliezen.

We zijn al in het vierde jaar van deze legislatuur. Het is dus echt het moment om beslissingen te nemen en keuzes te maken. Gelukkig is de tijd nuttig besteed, althans door sommigen. Niet alleen werden de stakeholders betrokken en de Vlamingen bevraagd in het kader van het Stroomversnellingsproject van deze regering. Ook werden er studies gemaakt, veel studies en goede studies, van de Bond Beter Leefmilieu (BBL), van Greenpeace, van Argus, van het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO), van Voka, van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), van de Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven (FEBEG), van FEBELIEC, van EnergyVille, van Elia, enzovoort. Ik vergeet er ongetwijfeld nog een heel aantal. De feiten en de cijfers liggen dus op tafel.

De vier energieministers van dit land hebben de hand aan de ploeg geslagen. Zij hebben effectief een nota, een ontwerp van interfederale energievisie, op tafel gelegd: eensgezind, en dat is een prestatie op zich in dit land, zoals we allemaal weten.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Mijnheer Bothuyne, u zegt dat de feiten en de cijfers op tafel liggen, maar ik meen mij toch te herinneren dat ik vandaag in een krantenartikel heb gelezen dat u, namens CD&V, zegt dat die visienota te weinig cijfers en feiten bevat en ook onvoldoende onderbouwd is. Klopt dit? Of spreekt u dit nu tegen?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Sintobin, de feiten en de cijfers zijn er. Het is kwestie van ze nuttig te gebruiken in het kader van de nota die hier is ingediend.

Is deze nota nu een kant-en-klaar Energiepact? Heeft minister Tommelein maandag of vorig weekend, toen de nota werd overgemaakt, gevraagd: 'Collega's, gelieve dit goed te keuren, dan hebben we een energiepact.'? Neen, dit is niet gevraagd. Aan CD&V en de N-VA werd gevraagd: 'Werk mee.' Het antwoord van de heer Gryffroy in Terzake op de vraag of hij die nota al dan niet zou goedkeuren, doet helemaal niet ter zake. Hem werd gevraagd om mee te werken aan deze nota, om mee te schrijven aan deze nota. Dat is dan ook wat CD&V en de N-VA, samen met Open Vld, in de schoot van deze regering op dit moment doen. Interkabinettenwerkgroepen worden georganiseerd, gesprekken worden gevoerd, cijfers worden toegevoegd aan deze nota. Deze nota is wel degelijk een goede basis om te komen tot die goed onderbouwde energievisie.

We herkennen er bovendien heel wat elementen in uit onze eigen CD&V-energievisie, die we een aantal maanden geleden hebben voorgesteld. Daar gaat het

over de energiemix, de prioritaire inzet op energie-efficiëntie, duurzame mobiliteit, een slim energienet en de noodzaak om te investeren in onderzoek en ontwikkeling in deze sector.

We zijn ook blij dat in uw nota, minister Tommelein, ook een opvolgingscommissie is opgenomen met wetenschappers en mensen uit de sector, omdat dit werk met deze nota en met een goed energiepact niet af zal zijn. We zijn ook blij dat u een interparlementaire opvolgingscommissie wilt, want dit parlement wil uiteraard betrokken worden bij de opmaak en uitvoering van dit Energiepact.

Als we straks een energiepact hebben, begint het werk pas echt. De komende maanden, jaren en zelfs decennia zal gewerkt moeten worden aan de uitvoering van het pact. Daarom is het nodig dat we snel landen, dat we snel de tenderprocedure uitwerken om bijkomende gascentrales te kunnen laten bouwen. Dat we luisteren naar wat de energiesector wil en kan. Dat wij onze voorwaarden vastleggen en met de Europese Commissie gaan samenzitten om de procedure effectief op een juridisch zekere manier uit te werken.

De kernuitstap is daarbij ons uitgangspunt. Niet alleen van ons, maar van dit hele parlement conform de Klimaatresolutie van vorig jaar. Een alternatief daarvoor moet dan ook nu worden uitgewerkt. Geen gepalaver meer, maar actie is nodig. Ook op het Vlaamse niveau hebben we heel wat actie te ondernemen. Er liggen plannen op tafel inzake energiebesparing. Rond de productie van groene energie, rond de uitbouw van slimme netten en duurzame ecomobiliteit is heel wat werk te verzetten. Laat ons dus niet alleen spreken over verandering, collega's, maar zelf ook de verandering waarmaken. Onzekerheid hoort bij verandering, maar verandering vraagt ook moed, ook als het gaat om beslissingen over onze energiebevoorrading.

We maken momenteel echt een momentum mee. We moeten dat aangrijpen om de energievisie af te ronden en werk te maken van een breed gedragen energiepact. De komende dagen moeten we de energievisie die op tafel ligt, verder uitwerken en goed onderbouwen. De studies zijn er, de cijfers zijn er. Ik noem er een paar: de investering in de verlenging van de kerncentrales is dubbel zo duur als een evenwaardige investering in aardgascentrales. Wat we nog niet weten, is wat het zou kosten om na 2035 – als we twee kerncentrales verlengen – alsnog die capaciteit bij te bouwen. Maar ik laat me door alle experten vertellen dat dat heel wat duurder zou zijn dan als we nu tot actie overgaan en effectief de kernuitstap realiseren.

Collega's, laat de zucht om ook het laatste cijfer voor de derde keer doorgerekend te hebben, ons vooral niet verlammen. Nu is de tijd voor de juiste politieke keuzes. Het is nodig en dringend, want verlamming en het niet maken van keuzes zal ongetwijfeld de duurste optie zijn.

Rob Beenders (sp·a): Mijnheer Bothuyne, het is dringend, het mag allemaal niet te lang meer duren, daarin hebt u gelijk. U hebt zelfs al geanticipeerd, als het toch te lang zou duren, zo hebt u gezegd, wilt u desnoods voortdoen zonder de N-VA maar met een 'coalition of the willing'. Wat bedoelt u daarmee? Bedoelt u daarmee dat als tegen het einde van dit jaar de deadline die de minister altijd heeft vooropgesteld om het Energiepact neer te leggen niet wordt gehaald, u voortgaat met de mensen die wel willen voortgaan? Is dat de vertaling van uw oproep?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dat was niet mijn oproep, mijnheer Beenders. Als u goed – het is een tweet uiteraard – de tweet had gelezen, dan zou u gemerkt hebben dat ik inderdaad opgeroepen heb tot een 'coalition of the willing'. Ik ga ervan uit dat deze meerderheid effectief de 'coalition of the willing' zal zijn. *(Gelach)*

Maar niet alleen collega's van de meerderheid, ook collega's van de oppositie kunnen daaraan meewerken. Ik heb vandaag een uitgestoken hand gezien en ik wil die heel graag aannemen. We zijn erin geslaagd om met de Klimaatresolutie

tot een kamerbrede consensus te komen over de weg die we moeten gaan met ons energie- en klimaatbeleid tegen 2050. Ik stel voor dat we ook in dit kader met u de dialoog aangaan en proberen effectief in dit parlement tot een breed gedragen energiepact te komen.

Rob Beenders (sp·a): Oké, we nemen die uitnodiging aan, wij treden toe tot de 'coalition of the willing'. Wij vragen dat de N-VA dat ook doet. *(Opmerkingen)*

Dan kunnen we dat meteen afspreken. Dan kunnen we morgen al beginnen met die gesprekken. Desnoods doen we tijdens het kerstreces voort. De deadline moet zijn dat er tegen eind dit jaar een gedragen energiepact ligt, want anders zijn we echt aan het vertragen en dan gaan we de N-VA het akkoord geven dat we de kernuitstap niet meer kunnen doen. Laat ons die 'coalition of the willing' nu afsluiten. Sp.a doet mee, we nemen uw uitnodiging aan. We vragen of de N-VA dat ook wil doen, en dan kunnen we verder.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De coalitie werkt op dit moment aan die nota. Elke dag zijn er IKW's, elke dag wordt er gesleuteld aan wat hier op papier staat. Als het werk af is, gaan we u uiteraard betrekken om samen een breed draagvlak te hebben voor het Energiepact. We zullen straks onze agenda's bij elkaar leggen, mijnheer Beenders.

Rob Beenders (sp·a): Collega Bothuyne, dit is een serieuze vraag, dit is echt een serieuze vraag. We spreken over een pact tot 2050. U zit nu in de fase dat de gesprekken in de regering nog moeten beginnen. Dit is het moment om de oppositie erbij te betrekken: u nodigt ons uit en wij nemen dat aan. U kunt er met deze regering in slagen om een gedragen Energiepact te hebben tegen 2050, waaraan de oppositie meewerkt. Waarom nodigt u ons niet uit? Wij willen meedoen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Beenders, het is kumbaya-gewijs bijna ontroerend, maar we gaan eerst en vooral werken aan de tekst die nu voorligt. De IKW's komen op dit moment samen. Er wordt gewerkt aan de tekst en we zullen u te gepasten tijde zeker uitnodigen. Dit is geen tijdverlies. Een dialoog met de oppositie en met de ruime sector is wat ons betreft geen tijdverlies. Er is wel degelijk urgentie bij ons, bij u en bij deze meerderheid. In de komende dagen en weken zult u in uw mailbox een uitnodiging vinden om hierover de dialoog aan te gaan.

Collega's, ik zit bijna twintig jaar in de politiek. Ik ben ooit lid geworden van mijn partij in de laatste dagen van Jean-Luc Dehaene als premier. Dat was een man die koos voor oplossingen in plaats van problemen. Hij maakte compromissen waar dat voor anderen onmogelijk leek. Hij was ook een man die niet ging voor zijn eigen grote gelijk. Dat is wat we ook nu moeten doen. Niet gaan voor het eigen grote gelijk, maar voor concrete oplossingen. Oplossingen voor een van de mooiste en grootste uitdagingen die er zijn: hoe we onze stijgende vraag naar energie kunnen laten samengaan met een duurzame toekomst voor onze planeet, voor onze kinderen en kleinkinderen, met uiteraard betrouwbaarheid, duurzaamheid en zekerheid als leidraad. Laten we er samen werk van maken. Dank u wel. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, na het debat van de laatste dagen en ook vandaag aandachtig te hebben gevolgd, welt bij mij de vraag op: aan welke kant van de geschiedenis willen we staan? Aan welke kant van de geschiedenis willen jullie staan? Op die vraag kunnen we vandaag het antwoord geven. Op die vraag willen wij althans vandaag het antwoord kennen, vrienden van de N-VA.

Laten we één ding duidelijk stellen: ook wij willen deel uitmaken van de coalition of the willing. Net zoals dat het geval was bij de totstandkoming van de Klimaatresolutie, is Groen ook een partner voor een ambitieus en duidelijk Energiepact,

ook vanuit de oppositie, omdat het logisch is, omdat je vandaag en de komende dagen en weken de bakens zet voor de komende decennia als het over energie gaat, over regeringen heen. Daarom is het van belang dat iedereen, echt iedereen mee aan tafel zit. Mijnheer Bothuyne, als u ons niet uitnodigt, zullen wij bij gelegenheid onszelf uitnodigen.

Vandaag heb ik gezien dat de N-VA haar ware gelaat toont, als een tegenstander van innovatie, als een non-believer in hoe het anders kan en ook – ik vind het jammer om dit te moeten zeggen – als een lobbyist voor een grote Franse multinational met hoofdzetel in Parijs. *(Applaus bij Groen)*

Kris Van Dijck (N-VA): Dit stoort mij dus enorm. U kunt wel lachen. Alsof andere centrales niet worden gebouwd door multinationals. Gascentrales, door wie worden die gebouwd? De groene lobby, bestaat die niet? Het is alleen onze bekommernis – tot vervelens toe is dat aangehaald, vooral ook door mijn collega – dat we bevreesd zijn dat we op korte tijd die sluiting niet verwerkt kunnen krijgen. Dat is onze boodschap.

En u moet mij niet komen vertellen dat er geen risico's of bijkomende nadelen zijn. Dat afval zit wel in mijn dorp, he. Wij nemen die verantwoordelijkheid. Maar ik besef ook dat er een noodzaak is om stap voor stap een transitie te maken. Dat is onze bekommernis. Overtuig ons van het tegendeel met de cijfers in de hand, en wij zullen de eersten zijn om aan uw kant van de geschiedenis te staan. Laat ons duidelijk zijn, dan staan we allemaal aan dezelfde kant van de geschiedenis, voor een duurzame energie, voor een betaalbare energie en een energie die dagelijks bevoorraad kan worden. *(Applaus bij de N-VA)*

Johan Danen (Groen): Ik vraag me dan af waarom het zo lang moet duren. Minister Tommelein heeft net gezegd hoelang hij al bezig is met de energievisie. Ik begrijp niet waar jullie dan waren om deel uit te maken van de totstandkoming van die visie.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Danen, in verband met die lobbygroepen moet u een klein beetje eerlijk zijn met uzelf. Denkt u nu echt dat negen grote gascentrales niet gebouwd zullen worden door buitenlandse concerns? Als we moeten importeren, ofwel bruinkoolelektriciteit uit Duitsland ofwel nucleaire energie uit Frankrijk omdat wij onze kerncentrales gesloten hebben, dan zullen het ook Engie of EDF zijn die ze zullen leveren aan België. Is dat dan de oplossing voor u? En ons beschuldigen van lobbyist? Dat weet ik niet hoor.

Björn Rzoska (Groen): Mijnheer Gryffroy, met alle respect, maar als ik me niet vergis, is degene die op dit moment de kerncentrales bezit, een Franse multinational die eigenlijk al heel wat geld naar Frankrijk terug sleurt.

U hebt daarnet op een vraag niet geantwoord. Ik ga ze opnieuw stellen. Op de website van de N-VA staat: uitfasering tegen 2065. Een paar weken geleden nog heeft een collega van u aan de overkant van de straat zelfs gepleit voor een nieuwe kerncentrale. Ik vraag u: waar gaat u het geld vandaan halen? Waar gaat u die centrale bouwen? Ik wil dat plan ook wel eens zien. U zegt tegen driekwart van dit parlement: u moet ons overtuigen. Wel, waar is uw plan dan? Ik wil wel eens zien wanneer u wat gaat sluiten en welke nieuwe centrales u gaat bijbouwen op welke plaats.

Mijnheer Gryffroy, het is ver gekomen als Vlaams-nationalisten zich neerleggen bij het dictaat van een Franse multinational. Dit is niet de N-VA, dit is gewoon de 'nucleaire Vlaamse alliantie'. *(Protest bij de N-VA)*

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Rzoska, dit is echt hypocriet en een vuil, laag politiek spel dat u speelt. Hier is niemand lobbyist voor wie dan ook. U weet zeer goed dat er voor elke investering die wij in energie zullen doen, er altijd

bedrijven zullen zijn – en maar gelukkig ook. Minister Tommelein roept ze daartoe op, om mee te investeren in die hernieuwbare energie of in gascentrales. Daar zullen altijd bedrijven tussen zitten. We hebben die ook nodig. Dat zullen ook bedrijven zijn die ondertussen aan innovatie doen, mijnheer Danen. Dat is heel logisch. Maar hier zit niemand die lobbyist is voor deze of gene. Dat doet er niet toe. Stop dus dat vuil, gemeen spelletje. Dat ten eerste.

Ten tweede, wij hebben inderdaad een regeerakkoord gesloten, en ooit zult u dat misschien ook een keer kunnen doen. Wij zijn in dat regeerakkoord gestapt voor die kernuitstap, maar wel onder voorwaarden. Daar gaat het debat over. Het gaat hier niet zomaar over de vraag of we nu morgen of overmorgen het knopje uitdraaien. Neen. Gaan we voor de Vlamingen nog kunnen voorzien in betaalbare en betrouwbare duurzame energie, dat is de vraag! En die overgang, daar stellen wij ons vragen bij! Dat is het enige wat wij doen! Dat lijkt mij een heel duidelijk debat te zijn *(Applaus bij de N-VA)*

Johan Danen (Groen): Er zijn inderdaad vijf belangrijke criteria waaraan de transitie moet voldoen. Het gaat over de onderbouwing, de betaalbaarheid, de duurzaamheid, de betrouwbaarheid, waarbinnen ook de veiligheid ressorteert. Dat is heel erg belangrijk. De vraag is dan inderdaad: kun je de keuze voor hernieuwbare energie, weg van kernenergie, onderbouwen? Wel ja. Collega Bothuyne heeft net een aantal studies geciteerd. Er zijn de laatste jaren tientallen studies gemaakt en bijna allemaal zeggen ze: het is mogelijk. Het is natuurlijk moeilijk om in de toekomst te kijken want een aantal parameters heb je niet helemaal in de hand, maar het is inderdaad mogelijk. Inderdaad, de vier ministers zeggen ook dat het mogelijk is. Als je dan zegt dat het moeilijk is, zeg je dan dat die vier ministers onnozelaars zijn? Dat ze hun werk niet goed gedaan hebben? Dat ze wat uit hun mouw hebben geschud? Ik denk het niet.

Maar vooral, er is ook de werkelijkheid. Het lichtend voorbeeld, dat zijn onze oosterburen, Duitsland. Ik weet het, de Energiewende gebeurt niet van vandaag op morgen. Zij beslisten een aantal jaar geleden om uit kernenergie te stappen, stapsgewijs. Ze hebben die fases niet herzien.

We zien inderdaad ook dat ze nu geleidelijk aan bruin- en steenkool afbouwen en dat hun CO_2-uitstoot meer daalt dan die van onze regio. Dan kunnen wij dat toch ook.

Dan de betaalbaarheid. Is kiezen voor hernieuwbare energie betaalbaar? Wel, energie halen uit zon en wind is nu al goedkoper dan energie uit olie en gas, en wordt steeds goedkoper. Het is verstandig, dus, om daarin te investeren. En vroeg of laat zullen we de kerncentrales toch moeten dichtdoen. Het zal er toch ooit van komen, misschien pas in 2065, maar het zal er toch ooit van komen. Hoe langer men daar echter mee wacht, hoe hoger de kostprijs en hoe minder de eigen bedrijven daarin een rol kunnen spelen, in de technologische omslag. Onze keuze is op dat vlak heel duidelijk. Ik wil de vraag anders stellen: willen we echt massa's geld stoppen in oude centrales, om ze koste wat het kost aan de gang te houden? Het kost u trouwens 600 à 700 miljoen euro om de oude centrales langer open te houden, zoals beslist in 2015. Kernenergie is eigenlijk energie uit het buitenland die in het binnenland wordt geproduceerd, maar de risico's zijn wel voor ons.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega Danen, ik heb twee vragen voor u. U was ook aanwezig bij het debat vorige week woensdag, met een aantal andere collega's. We hebben toen een toch interessante uiteenzetting gekregen van professor-hoogleraar Jan Desmet, die op een heel bevattelijke, maar ook correcte wijze heeft geponeerd dat we er met wind- en zonne-energie niet komen. Ik vond dat heel confronterend, vooral de manier waarop hij zijn uiteenzetting presenteerde, en ik zag bij alle collega's dat ze ook eigenlijk wat schrokken. Hij heeft onderbouwd met cijfers dat we er niet in zullen slagen met wind en zon. Ik weet

dat er nog andere bronnen van hernieuwbare energie zijn, maar met wind en zon komen we er niet. U verwijst naar Duitsland, maar Duitsland vergelijken met Vlaanderen en België qua wind- en zonne-energie is natuurlijk al een foute redenering op zich. Bent u het eens met de professor of niet?

De milieueconoom die ik heb vernoemd, Johan Albrecht, zegt dat, wanneer de kerncentrales sluiten en we verder gaan met die fameuze negen gascentrales, de elektriciteitsproducenten tegen 2030 van 48 tot zelfs 78 procent meer CO_2 de lucht zullen instoten. Mij lijkt dat toch een rare redenering van een groene partij, waartoe u toch behoort.

Johan Danen (Groen): Neen, ik geloof de professor niet zomaar. Ik vind wel dat hij interessante elementen heeft aangebracht, die we zeker moeten meenemen, maar ik zei daarnet dat er de voorbije jaren tientallen studies zijn gebeurd en die wijzen allemaal in de richting dat een uitstap mogelijk is. Dat stond trouwens ook in het regeerakkoord en in deze visie, dus wat dat betreft, heb ik meer onderbouwing nodig om mijn mening alsnog te herzien, wat ik voor alle duidelijkheid niet onmiddellijk van plan ben.

Dan is er de vraag over de CO_2-uitstoot. De Elia-studie was op dat vlak ook heel duidelijk: we moeten natuurlijk vooral zorgen voor energiebesparing. Dat is het belangrijkste. Elektriciteit zorgt maar voor een vijfde van onze totale CO_2-uitstoot. We moeten natuurlijk proberen dat zo laag mogelijk te houden, maar we moeten er vooral voor zorgen dat andere sectoren een tandje bij zetten, zoals mobiliteit, zoals landbouw.

Kris Van Dijck (N-VA): Mijnheer Danen, toch even een korte vraag. Klopt het dat u stelde dat het langer openhouden een sterkere groei van de kosten voor de verwerking van het afval teweegbrengt, of heb ik u verkeerd begrepen? Het nucleair afval dat we straks moeten verwerken, bestaat uit twee elementen. Er is dat van de gebouwen dat moet worden ontmanteld. Of die centrale dan een jaar of dertig of veertig jaar heeft gedraaid, dat volume is hetzelfde. Het enige dat erbij komt, is natuurlijk dat van de productieperiode zelf. A fortiori maakt een verlenging van de centrales, omdat daardoor ook de nucleaire belasting langer wordt geïnd, de betaalbaarheid via de sector zelf voor de verwerking van het afval dus eigenlijk zelfs groter, want ook de Belgische staat heeft in dezen een verantwoordelijkheid, en het evenwicht zou wel eens meer naar de producenten kunnen gaan. Eigenlijk is dat dus voor de betaalbaarheid van het gegeven niet zo'n slechte zaak, hoor.

Johan Danen (Groen): Ik wil ten koste van de veiligheid op zich weinig toegevingen doen. Als het gaat over afval, begrijp ik niet goed dat u zegt dat we daar goede oplossingen voor hebben. We zijn al vijftig jaar aan het nadenken over hoe we van ons kernafval kunnen afgeraken. En wat is de oplossing? We graven een heel diep gat en daar steken we het in. Is dat de technologische vooruitgang? Is dat de innovatie waarin we geloven? Althans voor mij is dat geen goede, duurzame en toekomstbestendige oplossing.

Dan kom ik tot de duurzaamheidskwestie. Ik ga de vraag anders stellen: is blijven kiezen voor kernenergie en het verder ophopen van kernafval, dat duizenden jaren blijft stralen, duurzaam? Is dat duurzaam, beste vrienden? Ik denk het niet. Is het ontginnen van uranium en het bouwen of openhouden van megacentrales, met alle veiligheidsrisico's van dien, duurzaam? In geen geval. Ik herinner me, een aantal maanden geleden, een krantenkop van De Standaard op pagina 1: 'In Tihange kun je de angst ruiken'. Ik weet niet of u het zich nog herinnert, en ik weet niet of dat zo lachwekkend is, maar heel wat mensen die in de buurt wonen, vinden – en vraag maar eens aan de mensen in Aken en Maastricht wat zij ervan vinden – dat terugkomen op de kernuitstap echt totaal onaanvaardbaar is, net zoals wij dat vinden.

Onze CO_2-uitstoot moeten we vooral reduceren door minder energie te gebruiken en fossiele energie voor warmte en transport sterk te verminderen. Elektriciteit is immers, zoals ik net zei, nog geen vijfde van ons totale energiegebruik.

Dan de bevoorradingszekerheid, waarmee sommige collega's zwaaien. Heel belangrijk, heel cruciaal, dat is waar. Maar als ik zie dat de kerncentrale Tihange I in 2015 maar goed één derde van de tijd heeft gedraaid, vraag ik me af of dat dan zo een bevoorradingszekere oplossing is. Is het dat wat wij verstaan onder bevoorradingszekerheid? Ik dacht dat er toch andere oplossingen zijn.

In verband met de veiligheid: er zijn scheurtjes, er is het probleem van de sabotage dat nog niet is opgehelderd, er zijn de risico's op menselijke fouten. Dat debat wordt hier nooit gevoerd. Ik vind dat toch een heel belangrijk element om mee te nemen in het debat over de energieomslag, over de energietransitie.

Beste vrienden, ik sluit af. De groenen hebben als eerste duidelijk gekozen tegen kernenergie, omdat kernenergie onveilig, centralistisch, weinig flexibel en niet democratisch is. Het past niet in een toekomstgericht energiesysteem. Wij hebben al decennia geleden gekozen voor hernieuwbare energie, omdat die wel proper, veilig, decentraal en democratisch is, kan bloeien in de handen van de burgers en coöperatieven en ingepast kan worden in een toekomstbestendig energiesysteem. In het begin stonden we alleen. Ik stel nu vast dat de meeste stakeholders, de meeste parlementsleden hier en de meeste burgers ons daarin volgen. Ik zou iedereen de hand willen reiken die aan deze oplossing mee wil werken, zodat we allemaal samen aan de juiste kant van de geschiedenis komen te staan. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, we hebben geen debat gehad over het standpunt van de regering, maar wel een debat over de standpunten. Het zal u misschien ondertussen vervelen, maar het gaat inderdaad over betaalbaarheid, over duurzaamheid en over zekerheid, maar ook over veiligheid. Dat vierde element wordt soms wel eens…vergeten. Bij ons niet. Ik ben voorzitter geweest van de subcommissie Nucleaire Veiligheid in het federale parlement gedurende enkele jaren. Ik kan u verzekeren: de nucleaire veiligheid, dat is geen kattenpis. Dat is niet iets dat je in een populistisch debatje eens kunt vergeten of bovenhalen wanneer het je uitkomt, noch door de ene kant, noch door de andere kant. Dat is ernstige materie, zo ernstig zelfs dat de federale regulator voor nucleaire veiligheid zich grote zorgen maakt, al jaren. En al jaren zitten we met een uitbater van een nucleaire exploitatie die af en toe eens per ongeluk de blauwprints van zijn centrale op internet laat passeren, die per ongeluk niet weet welke subcontracthouders er op zijn site zijn, die geen idee heeft wat de impact van een brand kan zijn op zijn centrales. Het moet gezegd, op geen enkel moment is de volksgezondheid en de veiligheid in het gevaar gekomen, maar we moeten er potverdorie toch iedere keer weer met het vergrootglas bovenop zitten. Dus, die veiligheid, daar heb ik mijn vragen bij.

De betrouwbaarheid van kernenergie, daar heb ik zeer ernstig mijn vragen bij. De cijfers zijn genoemd. De laatste jaren hebben de centrales meer platgelegen dan dat ze hebben opengestaan. Onze buurlanden – vanmorgen nog de ambassadeur van Duitsland – dringen er sterk op aan om er vooral geen twijfel over te laten bestaan dat die oude centrales met scheurtjes erin gedaan moeten zijn. Nu, goed.

Betaalbaarheid, zeer belangrijk woord. Wel, dames en heren, onze regering en mijn minister Tommelein hebben er alles aan gedaan om schulden uit het verleden op te lossen, om kosten te laten dalen. Biomassacentrales min 4 miljard euro, windmolens op zee – weliswaar niet onze bevoegdheid maar van Philippe De Backer – min 5 miljard euro, subsidies kleine zonnepanelen herleid tot nul – zelfrendabel –, certificatenput uit

het verleden – de certificaten voor groene stroom die we hebben uitgedeeld maar die de netbeheerders niet mochten cashen, zaten op de schuldenberg en moesten ze betalen met geld dat ze leenden bij de bank – weggewerkt. Vandaag in de commissie is een ontwerp van decreet met unanimiteit goedgekeurd: de energieheffing verlaagt naar 50 cent per maand. Dames en heren, u hoeft ons niets te komen uitleggen over het belang van een betaalbare energiefactuur. *(Applaus bij Open Vld)*

Waar gaat het dan wel over? Een terechte vraag van de leden van de N-VA om het ontwerp van Energiepact grondiger te onderbouwen. Meer cijfers, ik denk dat dit terecht is. Ik denk zelfs dat we die suggestie moeten doorgeven aan onze collega's in de andere parlementen: zorg dat er duidelijke cijfers zijn over de lusten en de lasten. Wat brengt die energietransitie op? Wat kost die op welk moment? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat ook kwetsbare klanten, kwetsbare gezinnen en gebruikers mee kunnen? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de competitiviteit van onze bedrijven niet in het gedrang komt maar dat ze wel worden gemotiveerd, soms met een extra zetje, om te investeren in energiebesparing en ervoor te zorgen dat ons industrieel weefsel 'top of the bill' is, 'top notch' wat betreft energie-efficiëntie. Dus ja, ik sta er voor open om meer cijfers te vragen.

Waar ik niet voor opensta en waar ik mijn kop voor zal leggen, mijnheer Gryffroy, is om de wet op de kernuitstap opnieuw in vraag te stellen. *(Applaus bij Open Vld, Groen en sp.a)*

Ligt daar op mijn bank een wet die wij allemaal hebben goedgekeurd in 2013? We hebben al eens de levensduur van een paar centrales verlengd. Wel, nu is het genoeg! We hebben duidelijk bepaald, allemaal, ook de N-VA, ook Bart De Wever, wat de exacte sluitdata zijn van de kerncentrales: in 2025 gaat de laatste dicht. *(Applaus bij Open Vld, Groen en sp.a)*

Het is nu tijd om door te duwen. Er is genoeg getalmd en twijfel gezaaid. Nu doorduwen op de wet op de kernuitstap, er nu voor zorgen dat die omschakeling er duidelijk komt, is investeren en kiezen voor jobs. Dat is kiezen voor innovatie. Dat is kiezen voor welvaart. Dat is kiezen voor de toekomst. Wie daarmee speelt, speelt niet alleen met de portefeuille van de Vlaming maar ook met de toekomst van de Vlaming. *(Applaus bij Open Vld, CD&V, Groen en sp.a)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Wenst de regering nog op een aantal onbeantwoorde vragen te antwoorden? Noch de minister-president, noch minister Crevits, noch minister Tommelein, noch minister Homans? Niemand? *(Neen)*

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– Groen en sp.a en het Vlaams Belang kondigen aan een motie te zullen indienen.

De moties moeten uiterlijk om 16.32 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 16.02 uur.

– De vergadering wordt hervat om 16.14 uur.

ACTUELE VRAAG van Marc Hendrickx aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de terdoodveroordeling van de Iraanse gastprofessor Ahmadreza Djalali

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de ter dood veroordeelde Iraanse professor Ahmadreza Djalali

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

Marc Hendrickx (N-VA): Voorzitter, minister-president, collega's, het lijkt erop dat het lot van de Iraanse professor Djalali nu wel echt bezegeld is. Gelet ook op de aandacht die de zaak de laatste dagen en weken in de media heeft gekregen, ga ik mijn toelichting heel beperkt houden. Iedereen is op de hoogte.

De heer Djalali is vaak in ons land geweest, aan de VUB, om gastcolleges te geven. Hij had daarbij steeds één drijfveer, één credo: mensenlevens redden als expert rampengeneeskunde. Het is dan ook bijzonder cynisch dat op een moment dat zijn eigen leven aan een zijden draadje hangt, geen arts hem nog kan redden. Ik denk wel dat wij als politici dat misschien nog wel kunnen hier, daar, elders. Ik denk dat het onze verdomde plicht is die verantwoordelijkheid op te nemen en die zaak in de actualiteit te houden en op die nagel te blijven kloppen.

Mijn vraag is heel simpel. Minister-president, wat is de stand van zaken? Welke initiatieven hebt u de laatste dagen nog ondernomen en kunt u misschien de komende dagen nog ondernemen?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister-president, collega's, professor Djalali is, zoals bekend, niet alleen wetenschapper en professor maar ook vader van twee kinderen. Hij is vorig jaar in april 2016 opgepakt bij een bezoek aan zijn geboorteland, de Islamitische Republiek Iran. Hij wordt ervan verdacht om gespioneerd te hebben voor wat men daar noemt 'de vijandelijke staat Israël'. Hij werd naar verluidt ook onder druk gezet om een aantal zaken te bekennen. Na een manifest oneerlijk proces is hij dan uiteindelijk ter dood veroordeeld. De doodstraf zou nu elk ogenblik kunnen worden uitgevoerd omdat blijkbaar ook zijn advocaat, tegen de afspraken in, geen beroep heeft aangetekend tegen het vonnis.

Minister-president, u hebt in de plenaire vergadering bij eerdere actuele vragen al gezegd, ongeveer anderhalve maand geleden, dat u de Iraanse president zou aanschrijven, dat u de Europese Unie zou aanschrijven in de persoon van mevrouw Mogherini, dat u de Iraanse ambassadeur zou ontvangen. U hebt dat, als ik me niet vergis, in februari van dit jaar gedaan, maar alle initiatieven hebben tot nu toe helaas niet kunnen baten.

Nu hebt u ook in de media aangekondigd dat u gratie zou vragen bij de hoogste leider van Iran en dat u opnieuw de Iraanse ambassadeur zou ontvangen. De situatie is nu zeer precair geworden. Op elk moment kan die executie worden voltrokken. Toch mogen we ons met z'n allen, als democraten ook bekommerd om de mensenrechten, niet neerleggen bij de gruwelijke nachtmerrie waarin deze wetenschapper, tegen zijn eigen wil, is terechtgekomen.

Minister-president, kunt u een stand van zaken geven van de initiatieven die u sinds de vorige actuele vraag van eind oktober hebt genomen of die u nu in de komende dagen nog zult nemen om te voorkomen dat die doodstraf wordt voltrokken? Hebt u, toen u de Iraanse autoriteiten hebt aangeschreven, ook een reactie

gekregen? Hebt u vanuit de Europese Unie een reactie gehad? Kunt u hierover een toelichting geven?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, u hebt kort maar correct geschetst wat de feiten zijn. Ik denk dat de hele voorgeschiedenis ook gekend is bij iedereen.

Dokter Djalali is inderdaad in april 2016 aangehouden op beschuldiging van collaboratie met een vijandelijke staat. Hij is ter dood veroordeeld. Er is een beroepsprocedure geweest. De uitspraak is bevestigd. Ik heb gisteren de ambassadeur van Iran bij mij ontvangen nadat ik hem had uitgenodigd. Hij heeft gezegd dat er geen beroep is aangetekend bij het hoogste hof en dat de doodstraf dus definitief is geworden. Ik weet dat daar onduidelijkheid over bestaat. Amnesty International blijft beweren dat er wel een beroep is geweest. Die discussie doet er nu weinig toe. Feit is dat, volgens alle informatie die ik heb, zowel rechtstreeks van de ambassadeur als wat Amnesty International zegt, ertoe leidt te besluiten dat de gerechtelijke procedure definitief is en dat de doodstraf ook definitief en uitvoerbaar is.

Het is inderdaad een heel dramatische situatie. Dit is een wetenschapper die nauwe banden heeft met de VUB, waar Zweden zich heel sterk voor inzet, omdat hij de nauwste banden heeft met Zweden. Het is een getrouwde man, een vader van twee kinderen, zoals u zegt.

Zoals ik heb aangekondigd, heb ik aan de ambassadeur gevraagd wat er overblijft aan mogelijkheden. En het antwoord was inderdaad wat ik verwacht had: er kan alleen nog gratie verleend worden. Die gratie wordt niet door de president verleend, maar wordt desgevallend verleend door de hoogste geestelijke leider. Ik heb een brief daartoe bezorgd aan de ambassadeur. Ik kan nu natuurlijk daarop geen antwoord meedelen. De ambassadeur heeft goed geluisterd naar wat ik uiteengezet heb en naar de argumentatie die ik ontwikkeld heb. Hij heeft ook beloofd om terug te koppelen vanuit Iran over wat de autoriteiten in Iran daaromtrent meedelen. Ik moet zeggen dat dat proces traag verloopt. Dat is ook de vorige keer zo geweest. Het duurt lang voor er informatie komt.

Ik heb ook de bedoeling – die brief is nog niet verstuurd – om Mogherini te vragen om namens de Europese Unie op te treden en namens de Europese Unie gewicht in de schaal te werpen. Ik denk dat de Europese Unie daar ook heel goed toe geplaatst is. Op het ogenblik dat de 'nuclear deal' onder druk komt te staan door de houding van president Trump, blijft de Europese Unie correct zeggen: we blijven de 'nuclear deal' wel handhaven, omdat hij volgens alle informatie ook nageleefd wordt door Iran. Ik denk dus dat daar ook een hefboom zit.

Het is afwachten. Ik heb het ultieme middel dat kan bestaan, aangewend. Als de rechtsgang ten einde is, dan kan er in dit geval alleen nog met gratie gewerkt worden. Dat is in Iran een bevoegdheid van de hoogste geestelijke leider.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

Marc Hendrickx (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw inspanningen ter zake. Zoals al gezegd, denk ik dat het onze plicht als politici is om op die nagel te blijven kloppen en ons alle inspanningen te getroosten om die zaak in de actualiteit te houden. Het is niet eenvoudig. Er staan daar, als ik mij niet vergis, 164 mensen op de lijst om ter dood te worden veroordeeld. Ik vernam net nog dat ook de minister van Buitenlandse Zaken van het Verenigd Koninkrijk van een kale reis is teruggekomen in een ander dossier. Hij was daar gaan pleiten en rekende op clementie, maar heeft nul op het rekest gekregen.

Ik dank u om die inspanningen verder te willen zetten, in de hoop dat dat kan leiden tot gratie in dit dossier.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, bedankt voor uw antwoord en de bijkomende toelichting. Morgen vindt er hier aan de Iraanse ambassade ook een protestactie plaats, georganiseerd door de VUB, als ik mij niet vergis. Het is goed dat academici, universiteiten, politici en dergelijke meer met zijn allen hier, vanuit onze weliswaar bescheiden positie in Vlaanderen, toch de noodzaak aanvoelen om die wanpraktijken aan de kaak te stellen en om de gang van zaken in Iran te veroordelen, omdat de principes van de rechtsstaat daar manifest met voeten getreden worden.

Ik heb nog één bijkomende vraag, minister-president. U had in uw vorige antwoord in oktober ook gezegd dat u Mogherini en de Europese Unie zou aanschrijven en dat u van de Europese Unie ook enige actie verwachtte. Ik begrijp dat u dat nu opnieuw gaat doen. Maar hebt u dan vanuit de Europese Unie tot dusver nog geen enkele reactie gekregen? Hebt u van daaruit nog geen enkele inspanning gezien, of hebt u kunnen vaststellen dat zij ook een poging hebben gedaan om de rechtsgang die daar op deze manier heeft plaatsgevonden, te veroordelen, of om de doodstraf te voorkomen?

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Sinds wij in november de resolutie goedgekeurd hebben, is de situatie inderdaad nog dramatischer geworden, met het einde van de rechtsgang. De minister-president heeft er correct voor gekozen om dan een gratiemaatregel te bepleiten. Dat is de logica van het regime. Als we het regime in Iran op een of andere manier willen overtuigen of raken, denk ik dat we voor een stuk hun logica in die zin moeten volgen. De gratiebrief via de ambassadeur is dus waarschijnlijk een correcte handelswijze, evenals de verwijzing naar Mogherini en de nucleaire deal. Vanuit het parlement hebben we onze heel grote bekommernis daarover al geuit. Als daar nieuwe initiatieven toe moeten worden genomen, zal mijn fractie daar ook heel graag aan meewerken.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, wat zich de afgelopen maanden met betrekking tot dit dossier heeft afgespeeld, is vreselijk en voor democraten onbegrijpelijk. Ik wil u danken voor uw inspanningen. Wat de contacten met de Europese autoriteiten en met mevrouw Mogherini betreft, zou ik ervoor willen pleiten dat u zou proberen om Europa in beweging te krijgen. De reden is eenvoudig: tenzij er een Europese reactie komt en de EU duidelijk druk uitoefent, dreigt dit dossier een problematische afloop te krijgen.

Volgens mij hebt u in uw analyse de nagel op de kop geslagen. De wijze waarop de EU zich, in tegenstelling tot de VS, heeft opgesteld met betrekking tot de nucleaire deal met Iran vormt een hefboom om op de juiste wijze tussenbeide te komen. Ik hoop dat u de Europese autoriteiten hiertoe zult kunnen bewegen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp·a): Minister-president, u weet dat mijn fractie ook alle waardering heeft voor alle inspanningen die u al hebt geleverd met betrekking tot dit penibele en hartverscheurende dossier. Sinds dit weekend blijkt dat de rechtstaat in Iran niet hoog in het vaandel wordt gedragen. We hebben vernomen dat de advocaat, die niet door de heer Djalali zelf werd gekozen, heeft nagelaten het beroep tegen zijn doodvonnis in te dienen. Hierdoor wordt een executie onafwendbaar.

Het is duidelijk dat Iran de taal van de diplomatie niet goed begrijpt. We zullen het anders moeten aanpakken. We ondersteunen uw initiatief om de gratie aan te vragen. Volgens mij zullen we de druk echter ook op een andere manier moeten opvoeren. Als iemand de taal van de diplomatie niet begrijpt, zullen we de taal van het geld ook moeten spreken. Volgens mij moeten we beide doen.

We zullen dadelijk vragen om een voorstel van resolutie bij hoogdringendheid te behandelen. Dat voorstel van resolutie bevat onder meer de vraag om alle handel on hold te zetten zolang we niet zeker zijn dat de doodstraf niet zal worden uitgevoerd. We hopen dat we hiervoor opnieuw een kamerbrede steun kunnen krijgen.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, ik sluit me aan bij de vorige sprekers. Het is belangrijk dat het Vlaams Parlement in verband met dit dossier, zoals steeds is gebeurd, het eensgezind en eendrachtig standpunt uitdraagt dat wat nu gebeurt niet kan. We steunen dan ook al uw initiatieven om dit noodlot te voorkomen. Ik geloof sterk in het Europees denkspoor. U hebt mijn volledige steun om er met mevrouw Mogherini voor te zorgen dat de EU alles in de schaal zal leggen om de doodstraf te voorkomen.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik durf het niet uit het hoofd te zeggen, maar het komt me voor dat mevrouw Mogherini niet op mijn brief heeft gereageerd. Ik wil dit nagaan, want ik ben niet volledig zeker. Dit betekent niet dat de EU geen actie heeft ondernomen. Ik ben op dat vlak voorzichtig. Ik wil het opzoeken en aan het Vlaams Parlement meedelen.

Ik heb ten aanzien van de ambassadeur natuurlijk alle argumenten ontwikkeld. In de eerste plaats gaat het dan om de humanitaire argumenten. Ik ben visceraal tegen de doodstraf, waar of in welke omstandigheden dan ook. Ik heb de indruk dat die gedachte ook hier leeft.

Ik heb uitdrukkelijk gewezen op de zeer grote beroering die deze zaak in Vlaanderen heeft teweeggebracht bij politici in het Vlaams Parlement, in de publieke opinie en in de academische wereld. We zien dat dit bijzonder leeft op de sociale media. Ik heb dit uitdrukkelijk aan de ambassadeur meegedeeld.

Ik heb hem ook op het geopolitiek aspect gewezen. Iran heeft enkel de EU om uit zijn isolement te geraken. De EU houdt vast aan de nucleaire deal en bevestigt dat Iran die deal naleeft. De VS gaat een andere weg op. Er kan een geopolitiek argument in de schaal worden geworpen. Heel de EU verzet zich tegen de doodstraf en komt op voor de mensenrechten. Dit is een uitgelezen kans om de bestaande banden te versterken in plaats van voor een verwijdering te zorgen.

Wat de taal van het geld betreft, mevrouw Segers: zeker op dit ogenblik moeten we niet gaan dreigen dat we economische sancties of andere zullen nemen. Het komt er nu op aan alles op alles te zetten en in te zetten op gratie. Iedereen heeft zijn bedenkingen over de rechtsgang, over wat er is gebeurd. Maar ik kan alleen maar constateren dat er wordt gezegd dat de doodstraf definitief is. De ambassadeur zegt dat er geen beroep is aangetekend, Amnesty zegt dat dat wel is aangetekend. Het resultaat is dat er hoe dan ook niemand iets anders zegt dan dat er een definitieve uitspraak is, dat de doodstraf definitief is en uitvoerbaar.

Op dit moment blijft alleen de mogelijkheid open om te vragen dat er gratie wordt verleend. We moeten er alles aan doen om daartoe te komen. Ik zal dat in elk geval doen. Ik weet dat de academische wereld, collega's, en zeker de VUB, daar zeer nauw bij betrokken is. Dat is ook normaal. Ik dank hen ook voor die inspanningen. Maar het is mijn taak om te proberen via diplomatieke weg te komen tot oplossingen. Ik heb een goed en intens gesprek gehad met de ambassadeur,

die uiteraard de brug is tussen mij en Iran. Hij heeft beloofd daarover terug te koppelen. Ik weet niet wanneer dit zal gebeuren. Ik zal die zaak nauw blijven opvolgen omdat het een zaak is die mij zeer raakt, net als u allen. Er is een hele grote bezorgdheid en ondertussen ook betrokkenheid.

De man zit ondertussen sinds april 2016 in de gevangenis, straks is dat bijna twee jaar. Er zijn berichten dat er over dat vonnis, over die uitspraak niet eens duidelijkheid is, dat er niet eens inzage is geweest, of erger, dat de advocaat geen beroep heeft aangetekend, waar dat de uitdrukkelijke wil was van de betrokkene.

Mijn aanvoelen is dat de ambassadeur zeer nauwgezet volgt wat er hier wordt gezegd en dat hij zich daarover informeert. Maar ik zal hem nog eens laten weten dat dit een parlement is dat er heel uitdrukkelijk op aandringt dat die zaak op een menselijke manier – in mijn ogen met een gratieverlening – opgelost zou zijn.

Marc Hendrickx (N-VA): Minister-president, ik ben ervan overtuigd en ik merk ook dat u alle mogelijke inspanningen die ter zake aangewezen zijn, levert. Ik apprecieer dat ten zeerste. En ik deel met u eigenlijk ook de mening dat het op dit moment, waarop er binnen enkele uren, dagen of misschien zelfs weken zal worden beslist over het lot van die man en het al dan niet ten uitvoer brengen van het doodsvonnis, geen tijd is voor politieke spelletjes. We moeten daar heel behoedzaam mee omspringen, met die economische belangen enzovoort. *(Applaus bij de N-VA)*

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, we hebben te maken met de terdoodveroordeling van een professor verbonden aan een universiteit hier in Brussel. Het is een terdoodveroordeling zonder eerlijk proces, zonder openbaar proces, zonder kans op een deftige verdediging.

Ik denk dus dat het goed is dat we over alle partijgrenzen heen met z'n allen aan alle overheden in dit land, maar ook in Europa, een oproep doen om via economische, via diplomatieke of via een andere weg te proberen te voorkomen dat deze executie voltrokken wordt en professor Djalali in feite alleen maar te geven waarop hij recht heeft, met name een leven in vrijheid. *(Applaus bij Open Vld en het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de aanbevelingen van het Crisisplatform Wonen voor maatregelen om de wooncrisis aan te pakken

ACTUELE VRAAG van Katrien Partyka aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de aanpak van de wooncrisis

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Geachte minister, beste collega's, gisteren stonden er in weer en wind een ongezien groot aantal armoede- en woonorganisaties op het Brusselse Martelarenplein om aandacht te vragen voor de steeds scherper wordende wooncrisis. Deze organisaties waren veertien in aantal en het waren niet de minste: beweging.net, Caritas, Vluchtelingenwerk, het Minderhedenforum, Netwerk Tegen Armoede, centra algemeen welzijnswerk Vlaanderen (CAW) en tal van andere. Samen hebben zij zich verenigd tot het Crisisplatform Wonen. Op die manier willen zij aanklagen dat de wooncrisis vorig jaar op haar scherpst was.

We weten allemaal dat er al jaren een tekort is aan sociale woningen, dat daardoor al jaren de prijzen op de private huurmarkt stijgen en dat huurder en verhuurder daarvan al jaren slachtoffer zijn: huurder, omdat ze steeds vaker in armoede vallen en verhuurder, omdat ze minder inkomstenzekerheid hebben.

Minister, de wooncrisis kan niet van de ene op de andere dag op een magische manier worden opgelost. U investeert al heel veel middelen in de sociale woningbouw en in de sociale verhuurkantoren. En net voor de zomer kwam u met een conceptnota waarin best wel degelijke maatregelen staan om de wooncrisis aan te pakken. Maar – en dat is een belangrijke maar – al die investeringen en maatregelen zullen pas op de lange termijn soelaas kunnen bieden. En dat is wat de woon- en armoedeorganisaties zeggen: de wooncrisis is vandaag op zijn scherpst. We zouden dus maatregelen moeten vinden die vandaag al impact hebben. Daarom vindt Groen dat de tijd rijp is om aan crisismanagement te doen. We moeten een crisisplan maken met crisismaatregelen, die niet alleen op de lange termijn de wooncrisis het hoofd kunnen bieden maar vandaag al een impact kunnen hebben, omdat de problemen zo groot zijn.

Dat is meteen onze vraag: bent u bereid om de uitgestoken hand van de veertien organisaties aan te nemen, om met hen rond de tafel te zitten en om samen met hen een crisisplan te schrijven, om ervoor te zorgen dat de wooncrisis niet alleen op de lange termijn kan worden aangepakt, maar vandaag al?

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Minister, mevrouw Moerenhout verwees al naar de actie van gisteren. We hebben het er al een paar keren over gehad: wonen is en blijft een zorgenkind in Vlaanderen. In de Vlaamse Wooncode staat dat iedereen het recht heeft om menswaardig te wonen, maar dat blijft helaas een hol begrip. 270.000 kinderen groeien in Vlaanderen op in een huis dat die naam eigenlijk niet waardig is: zonder basiscomfort, zonder bad, douche of wc. Ze groeien op in huizen die worden geteisterd door schimmel, vocht, rotte ramen en deuren. Dat is en blijft een onaanvaardbare situatie.

Het laatste jaar spreekt de Vlaamse Woonraad van een wooncrisis, zowel op het vlak van kwaliteit als op het vlak van betaalbaarheid. De helft van de huurwoningen heeft een ontoereikende kwaliteit, en de helft van de huurders houdt op het einde van de maand onvoldoende over om menswaardig te leven. U hebt een aantal maatregelen in het vooruitzicht gesteld. Die zouden van kracht worden bij het ingaan van het Huurdecreet op 1 september 2018.

Ik wil het concreter hebben over een van die maatregelen: de hervorming van de huursubsidie en de huurpremie. Dat is een heel concreet gegeven, dat op de korte termijn misschien zou kunnen helpen. De huursubsidie en huurpremie beogen een verhoogde betaalbaarheid en een verhoogde kwaliteit van woningen, maar de realiteit is dat ze geen van beide helpen. Er is geen enkel effect op de kwaliteit. Het aanbod van kwaliteitsvolle woningen is gewoon te laag. De vraag is te hoog. Het gevolg is dat zelfs op het laagste segment de prijsstijgingen het hoogst zijn. Dat is een duidelijk bewijs. Ook de betaalbaarheid is nauwelijks voldoende. Slechts 4 procent van de kwetsbare huurders wordt ondersteund.

Minister, de Vlaamse overheid helpt met haar subsidie alleen wie al een alternatief heeft en schiet haar doel voorbij om de meest kwetsbaren te helpen. Wat gaat u op de korte termijn ondernemen om de kwetsbaarste huurders in de gegeven omstandigheden te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega's, er zijn heel wat vragen. Het is niet de eerste keer dat we dit debat voeren. Ook het signaal van het middenveld is niet nieuw. Maar, mevrouw Moerenhout, dat betekent niet dat het niets betekent.

U erkent dat ik al heel wat inspanningen heb gedaan, zeker wat sociale huisvesting betreft. Ik vind dat fair van u. Ook het platform, dat gisteren een actie heeft gevoerd, heeft dat erkend.

U hebt het vooral over sociale woningen gehad en, mevrouw Partyka, u had het vooral over de private huurmarkt. Ik wil toch nog even benadrukken wat we allemaal al hebben gedaan. Is er een probleem op de huisvestingsmarkt? Ja. Door de vluchtelingencrisis en de toename van de bevolking tout court zal dat nog erger worden. Moeten we kort op de bal spelen en ingrijpen? Ja, en dat doen we. Maar sommige maatregelen hebben pas op langere termijn effect. Ik geef een paar voorbeelden. U zult zeggen dat u dat al zo vaak hebt gehoord, maar het is toch de realiteit.

U weet dat er sinds 2014 al voor meer dan 2,9 miljard euro geïnvesteerd in sociale huisvesting. Dat is echt historisch. Ook de middenveldorganisaties en de meeste politieke partijen hier aanwezig erkennen dat. Maar het was broodnodig.

U weet natuurlijk ook dat een sociale woning er niet van vandaag op morgen staat. We hebben al een behoorlijke inhaalbeweging gemaakt vanaf 2014, maar de gemiddelde doorlooptijd is drie jaar. Het duurt drie jaar voor een sociale woning er staat.

In 2017 is er voor 817 miljoen euro aan nieuwe projecten opgestart, zowel nieuwbouw als renovatie. U weet dat we het ook heel belangrijk vinden om te investeren in renovatie omdat de energiefactuur dan lager wordt dan de huishuur momenteel. In 2018 zal er ook nog eens voor 825 miljoen euro aan nieuwe projecten worden opgestart. Wat hier wel belangrijk is, collega's, de sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) zelf moeten ons fors investeringsvolume natuurlijk ook kunnen volgen. Zij doen ontzettend veel inspanningen maar ze geven ook signalen dat ze nu eventjes genoeg middelen hebben gekregen en dat ze niet meer kunnen volgen. Daarom hebben we op de voorlaatste ministerraad gezegd dat we 10 miljoen extra vrijmaken voor de SHM's die zeer actief zijn op het vlak van nieuwbouw en renovatie van sociale woningen.

Er zijn ook heel forse investeringen gedaan in sociale verhuurkantoren (SVK's) en woningen die via SVK's worden verhuurd: van zevenduizend naar tienduizend in minder dan drie jaar tijd is zeer veel. U weet dat ik ook financiële stimuli geef en dergelijke meer, en dat is wel een maatregel die op zeer korte termijn impact heeft, omdat een SVK-woning er natuurlijk al staat, die moet niet meer worden gebouwd.

Ondanks het feit dat heel veel van de organisaties die u, mevrouw Moerenhout, hebt opgesomd, ook deel uitmaken van allerlei denkgroepen en overlegstructuren, en waar ze ook in betrokken worden, zal ik een uitnodiging sturen naar het platform om samen constructief in dialoog te gaan en te kijken of we ons beleid op bepaalde punten nog kunnen aanpassen.

U hebt gevraagd dat er een plan komt. We hebben een plan. We hebben het regeerakkoord, de beleidsnota en de beleidsbrief, wat natuurlijk niet wegneemt dat een en ander af en toe kan worden bijgestuurd.

Nog één punt, mevrouw Partyka, ik had uw vraag anders gelezen. De voorwaarde om de huursubsidie los te koppelen van de woningkwaliteit was een van de eisen die in de bundel stonden die gisteren werd overhandigd. Daar ben ik absoluut geen voorstander van. Artikel 23 van de Grondwet is zeer duidelijk: mensen hebben recht op menswaardig wonen. Als we de kwaliteitscontrole afschaffen, gaan mensen die van een ongeschikte en onbewoonbare woning moeten verhuizen naar een andere woning bij wijze van spreken van het ene krot naar het andere

verhuizen. Dat is niet wat we nodig hebben. We moeten de mensen een betaalbare woning geven en hen ondersteunen met een huursubsidie, maar we mogen absoluut niet inboeten op de woonkwaliteit.

An Moerenhout (Groen): Minister, ik ben alvast verheugd om te horen dat u het platform zult uitnodigen voor een gesprek.

Ik wil benadrukken dat de huidige teksten en plannen degelijk zijn, maar op lange termijn. Als er een gesprek komt, moet de doelstelling zijn een crisisplan uit te werken om op korte termijn de wooncrisis aan te pakken. U kunt dat doen, minister, u kunt een wooncrisis zoals we er vandaag een hebben – en die is ongezien scherp – op korte termijn aanpakken. U zou bijvoorbeeld de leegstand intensiever kunnen gaan bestrijden. U zou nieuwe woonvormen intensiever kunnen ondersteunen. U zou een huurtoelage kunnen invoeren. Er zijn ook maatregelen die u kunt terugschroeven. U merkt hoe scherp die wooncrisis is.

Daarvoor zou ik bij dezen specifiek aandacht willen vragen voor één specifieke maatregel, en dat is de verhoging van de huurwaarborg van twee naar drie maand. Deze maatregel, beste collega's, die u wilt doorvoeren om de huurwaarborg te verhogen, is een ontzettend asociale en onrechtvaardige maatregel, die de wooncrisis verder zal verscherpen in plaats van te milderen. Daarom wil ik u vragen, minister, collega's van CD&V, om deze maatregel niet door te voeren. CD&V, hou het been daar stijf, zorg ervoor dat het niet op de minister tafel passeert.

Katrien Partyka (CD&V): Ik zou op het laatste willen ingaan. De Vlaamse Regering heeft in haar voorzienigheid uiteraard rekening gehouden met de problemen die worden aangekaart. De huurwaarborglening is een flankerende maatregel die ervoor moet zorgen dat die lening toegankelijk en betaalbaar is en voor iedereen een korte administratieve last met zich meebrengt.

Maar los daarvan, dat is nu niet het debat. We appreciëren uiteraard de maatregelen op lange termijn, de ondersteuning van verhuurders via de geconventioneerde huur, daar geloven we allemaal heel erg in. Minister, inzake de huursubsidie en huurpremie zegt u dat u op korte termijn geen voorstander bent om kwaliteit te laten vallen. Daarin kunnen we u volgen, maar de realiteit wijst uit dat de kwaliteit van de woningen niet verbetert door de meest kwetsbare huurders niet te ondersteunen. Er is gewoon te weinig aanbod aan kwaliteitsvolle woningen voor het laagste segment in Vlaanderen. Ik wil dan ook graag gebruikmaken van uw mildheid om in het debat dat we misschien zullen voeren in de commissie, te overwegen om de meest kwetsbare huurders door middel van de huursubsidie en de huurpremie te ondersteunen. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, de wooncrisis kun je niet oplossen met een tussenkomst van een minuut. Dat vergt natuurlijk een heel grondig debat. Ik vraag toch aandacht voor ondersteuning in deze problematiek. Een woonproblematiek is altijd een inkomensproblematiek, of toch in 90 procent van de gevallen. Ik weet wat u allemaal doet, maar soms zijn het druppels op een hete plaat. Is het niet beter om het hele systeem te herbekijken?

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp·a): Minister, u hebt enkele maatregelen opgesomd. Er wordt fors geïnvesteerd in sociale woningbouw. Er zijn huurpremies en huursubsidies. We zijn de eersten om die inspanningen te erkennen – daar gaat het niet om –, maar het is duidelijk niet genoeg. Er staan duizenden mensen op de wachtlijst voor de sociale woningen. 30 procent van de huurders houdt niet genoeg over om een menswaardig bestaan te leiden na het betalen van de huur.

Dat zijn geen nieuwe cijfers. De grote verdienste van het dossier dat is opgesteld door het Crisisplatform Wonen is dat het opnieuw onder de aandacht komt en dat er opnieuw een groot maatschappelijk debat over wordt gevoerd.

Wat heel duidelijk wordt in dit dossier, is dat vooral in het laagste segment van de private huurmarkt de problemen heel groot zijn. Daar doet zich een echte crisis voor. Daar ligt voor u als minister van Wonen en Armoedebestrijding de uitdaging. Daar moet u antwoorden en oplossingen voor vinden. Dat gaan we niet doen door de huurwaarborg op te trekken van twee naar drie maanden, maar wel door heel urgente crisismaatregelen te nemen, niet op lange termijn, maar nu.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Collega Moerenhout, ik dank u voor de intellectuele eerlijkheid van uw vraag. U zegt zelf dat de minister al heel veel doet. Het is nooit gezien wat we vandaag investeren in de sociale woningbouw. Als de vraag vandaag echter is om de huursubsidies te verhogen of onvoorwaardelijk toe te staan, dan gaan we krotten en woningen waarvan we zeggen dat ze ongeschikt zijn, subsidiëren. We gaan huisjesmelkers geld geven om die woningen te verhuren. Ik heb altijd gezegd dat ik niet geloof in het volledig ter beschikking stellen van de huurpremies en huursubsidies voor iedereen. Het enige wat er dan zal gebeuren, is dat de prijzen op de huurmarkt nog zullen verhogen.

Minister, u zegt in het crisisplan dat we leegstand moeten aanpakken. Ik heb begrepen dat u de activering hebt veranderd, dat de lokale besturen meer initiatieven kunnen nemen. Daarom roep ik alle collega's op om daarmee aan de slag te gaan.

Minister, u bent vandaag aan de slag gegaan met onze resolutie over nieuwe woonvormen. U hebt er ook in gesteld dat de minister van Ruimtelijke Ordening ook een aantal zaken zal moeten aanpassen. Hebt u met haar al overleg gehad, zodat we ook daar de definities kunnen veranderen zodat we de nieuwe woonvormen effectief ingang kunnen laten vinden?

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Engelbosch, wat de nieuwe woonvormen betreft, u weet dat we heel recentelijk met de Vlaamse Regering het aantal projecten hebben vastgelegd en dat die zijn opgestart. Uiteraard is minister Schauvliege overtuigd van het belang om ook tot die gemeenschappelijke definitie te komen. We hebben dus inderdaad al gesprekken gehad.

Maar ik heb, denk ik, gedaan wat ik moest doen binnen mijn beleidsdomein Wonen. Ik ben ervan overtuigd dat mijn collega-minister Schauvliege hetzelfde zal doen binnen haar beleidsdomein Ruimtelijke Ordening.

Collega's, en vooral dan mevrouw Moerenhout, ik heb u al gezegd dat ik persoonlijk samen met medewerkers van mijn kabinet en misschien nog iemand van de administratie in dialoog – ik hoop in een constructieve dialoog, maar dat zal wel lukken – zal gaan met het platform. Ik ben het wel niet eens met – ik denk – mevrouw Hostekint die zei dat 2,9 miljard euro investeringen sinds 2014, druppels op een hete plaat zijn. *(Opmerkingen van Michèle Hostekint)*

Dan heeft iemand anders het gezegd. Mevrouw Van Volcem dan, 2,9 miljard euro investeringen vind ik geen druppels op een hete plaat.

Mevrouw Moerenhout, wat de heer Engelbosch zegt, klopt. Alles wat leegstand betreft is door de paritaire commissie decentralisatie bekeken: wat moet de Vlaamse overheid nog zelf doen en wat kunnen de lokale besturen doen? Dat is allemaal overgeheveld naar de lokale besturen. Hier zitten heel veel mensen die op lokaal niveau een zekere verantwoordelijkheid dragen, als gemeenteraadslid of zelfs als uitvoerend mandataris. Ik denk dat jullie jullie verantwoordelijkheid daar moeten nemen.

Alles wat wij konden doen, hebben wij gedaan. We hebben het doorgegeven aan de lokale besturen. Waarom? Omdat het net de lokale besturen zijn die veel korter op de bal kunnen spelen. Als zij bijvoorbeeld geconfronteerd worden met leegstaande panden en dergelijke meer, zijn zij het aangewezen bevoegdheidsniveau om kort op de bal te kunnen ingrijpen. Dan moeten wij niet vanuit Vlaanderen eerst gaan kijken waar in Vlaanderen in de vooralsnog 308 gemeenten – binnenkort zijn het er minder – we moeten ingrijpen. Dus alles wat leegstand betreft, zit bij de lokale besturen.

Wat betreft de verhoging van de huurwaarborg: we zijn nu december 2017 en de verhoging van de huurwaarborg gaat in op 1 september 2018. U moet dus niet doen alsof de verhoging van de huurwaarborg nu al iets te maken heeft met deze problematieken. Mevrouw Partyka heeft correct geschetst dat wij altijd binnen de Vlaamse Regering, ikzelf ook, hebben gezegd dat de verhoging van de huurwaarborg van twee naar drie maanden gepaard gaat met een anonieme renteloze huurwaarborglening, een systeem dat vandaag niet bestaat en dat mensen die het niet zo breed hebben in onze maatschappij zeker ten goede zal komen.

Voorzitter, ik sluit af met een opmerking die ik daarnet ook al heb gemaakt. Ik ben absoluut geen voorstander van het loslaten van bepaalde normen, bijvoorbeeld de kwaliteitsbewaking bij de toekenning van een huurtoelage, of dat nu een huurpremie is of een huursubsidie of welke vorm van huurtoelage dan ook. Als we dat zouden doen, denk ik dat de situatie van de meest kwetsbare groepen op de private huurmarkt – u hebt het zelf gehad over het laagste segment – allesbehalve zal verbeteren, integendeel.

An Moerenhout (Groen): Minister, van de huurwaarborglening staan de voorwaarden nog niet vast. Dit is juist mijn punt. De huurwaarborgverhoging is er vandaag nog niet. De wooncrisis is al op zijn scherpst. Als u de verhoging van de huurwaarborg doorvoert, gaat onze woningmarkt helemaal de dieperik in.

Collega's, ik denk dat we kunnen besluiten met het gegeven dat de noodkreet nog nooit zo luid heeft geklonken, de noodkreet dat de wooncrisis vandaag op zijn scherpst is en dat er iets moet gebeuren. U, als minister van Wonen, kunt die noodkreet serieus nemen. *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

U kunt de actoren van het crisisplatform wonen uitnodigen en samen een crisisplan maken met kortetermijnmaatregelen.

Minister, u bent een vurig persoon. Ik zou u willen oproepen om die vurigheid in te zetten waar ze het meest nodig is, niet op sociale media, maar wel voor de 160.000 huurders die vandaag in armoede moeten leven, want zij kunnen alle hulp en alle vurigheid van uw kant gebruiken. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Katrien Partyka (CD&V): Ik wil uiteraard graag aansluiten bij de oproep tot urgentie. Ik ben het niet eens met collega Engelbosch: huursubsidies en huurpremie's hebben echt geen prijsopdrijvend effect. *(Opmerkingen van Jelle Engelbosch)*

Het enige wat dat veroorzaakt, is een gebrek aan aanbod en daar is meer ambitie en meer investering nodig om het aanbod aan betaalbare huurwoningen te verhogen. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de impact van het schrappen van woonuitbreidingsgebied op het aanbod aan sociale woningen

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, u krijgt inderdaad veel geld. Dat is inderdaad geen druppel op een hete plaat, maar misschien wel als het gaat over de effecten van het besteden van al die middelen. We zien dat we vandaag 150.000 sociale woningen hebben, dat er 120.000 mensen op een wachtlijst staan, dat er nog eens 120.000 mensen zijn die ook recht hebben op een sociale woning, die in dezelfde omstandigheden zijn als de mensen in de sociale woningen. Dat zijn dus in totaal eigenlijk 240.000 mensen. Een bijkomend probleem is dan nog dat de helft van de gronden in eigendom van de sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) gelegen zijn in een woonuitbreidingsgebied. Er is een rondvraag geweest van minister Schauvliege aan alle gemeenten, waarbij de gemeenten moesten aanduiden of ze die woonuitbreidingsgebieden goed of slecht gelegen zouden vinden. Als 833 hectaren zouden worden geschrapt, dan hebt u nog een bijkomend probleem, want dan zult u niet meer verder aan nieuwbouw kunnen doen voor sociale woningen.

Minister, voor mij is het zeer duidelijk: ik ben voor meer sociale woningen, maar – luister goed – wij hebben een heel andere definitie van 'sociale woning'. Voor mij is dat de definitie die de heer Hubeau altijd heeft gebruikt: een sociale woning moet dienen voor iemand die niet in staat is een normale huur te betalen. Dat is de definitie van sociale huur. Vandaag is het echter enigszins zo dat het beleid vooral focust op nieuwbouwsocialewoningen. Het is daarom dat het allemaal een beetje een druppel op een hete plaat is, want u bouwt wel 2300 woningen per jaar, maar vorig jaar zijn er ook 936 afgebroken.

Minister, zult u uw systeem niet herzien, nu ook de grond zeer schaars dreigt te worden, nu de woonuitbreidingsgebieden voor sociale woningbouw misschien voor de helft worden geschrapt? Hoe zult u in de toekomst dan uw systeem handhaven, waarbij u steeds inzet op nieuwbouwsocialewoningen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, ik ben toch een beetje verrast. Ik had een vraag binnengekregen over de impact van de schrapping van woonuitbreidingsgebieden voor de SHM's.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Wel, dat is toch dat? *(Gelach)*

Minister Liesbeth Homans: Ik weet het niet, mevrouw Van Volcem, maar ik ga in ieder geval antwoorden op de vraag die u mij schriftelijk hebt bezorgd: wat is eigenlijk de impact in het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)? U bent daar eigenlijk ook mee begonnen, maar dan bent u eigenlijk overgeschakeld op uw visie op sociale woningbouw, waarover we in de commissie ook al diverse keren hebben mogen discussiëren. Ik zal echter gewoon antwoorden op de initiële vraag die u hebt ingediend.

U weet dat het principe van het BRV erin bestaat dat nieuwe woonontwikkelingen moeten worden gestimuleerd op goedgelegen plaatsen. Dat zijn plaatsen waar er veel voorzieningen zijn, bijvoorbeeld bij scholen, dicht bij openbare ruimtes, bij warenhuizen en verzorging, en ook met een goede aansluiting op het openbaar vervoer en dergelijke meer. Zeker voor nieuwe sociale woningen en voor hun bewoners vind ik dat van zeer groot belang.

Over de toekomst van de woonuitbreidingsgebieden die in handen zijn van de SHM's, is in feite momenteel nog niet echt veel bepaald. Er wordt wel voort aan de regelgeving gewerkt. Ik heb me ook eventjes geïnformeerd op het kabinet van de minister die bevoegd is voor de ruimtelijke ordening om deze vraag deftig te kunnen beantwoorden. De regelgeving wordt verder uitgewerkt door collega Schauvliege, maar uiteraard is er ook overleg met mezelf en de andere leden van de Vlaamse Regering, omdat daar natuurlijk ook wel belangrijke zaken in zitten die niet alleen mij aanbelangen, maar ook nog andere collega's.

Het lijkt me zeer belangrijk voor mijn taak als minister die onder andere bevoegd is voor Wonen, dat ik erop moet toezien dat er bij het uitwerken van de regelgeving voldoende instrumenten worden ontwikkeld waardoor SHM's zeker financieel niet zullen worden gesanctioneerd. Gronden zouden bijvoorbeeld moeten kunnen worden geruild en dergelijke meer. Een vermogensderving voor de sector is nefast voor de financiële positie van SHM's en voor het verder ontwikkelen van sociale woningbouw. Ik ben wel voorstander van het bijbouwen van nieuwe sociale woningen, vernieuwbouw en renovaties van bestaande sociale woningen.

Ik wil er trouwens op wijzen dat niet alle woonuitbreidingsgebieden die in handen zijn van sociale huisvestingsmaatschappijen, per definitie slecht gelegen zijn.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Hebt u er eigenlijk al zicht op of die 833 hectare, dus meer dan de helft van de hectaren die in bezit zijn van de sociale huisvestingsmaatschappijen, gelegen zijn in goede en slechte gebieden? Als uw beleid als minister van Wonen is dat u bij wilt bouwen, moet u dat zeker goed voor ogen houden. Anders gaat u echt wel in de problemen komen. Aan nieuwbouw van sociale woningen spendeert u 2,9 miljard en nog eens 825 miljoen euro. In vijf jaar tijd zult u daar zelfs 3,7 miljard aan spenderen, wat op zich een indrukwekkend cijfer is. Als u ziet hoeveel woningen er maar bij zijn gekomen doordat er ook worden afgebroken, dan moet u toch tot nieuwe systemen komen. Zelfs al kunt u die 833 hectare perfect aansnijden, dan nog kunt u onmogelijk de 240.000 mensen die vandaag staan te wachten, op deze hectaren opvangen. U wilt er nu nog misschien geen uitspraken over doen, maar er is dringend nood aan vernieuwend beleid. We moeten de oude systemen voor een stuk laten varen.

De voorzitter: Maar wat is uw vraag?

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Wat gaat u daaraan doen? Hoe zult u die nieuwbouw kunnen realiseren als misschien een deel van de woonuitbreidingsgebieden wordt geschrapt?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Mag ik misschien proberen om de vraag van mevrouw Van Volcem, die mij ook niet heel duidelijk is, te herformuleren in mijn eigen woorden? Minister, ik hoop dat ik uw antwoord zo heb begrepen dat wanneer we in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen afspreken dat we onze toekomstige ontwikkeling op het vlak van wonen daar gaan leggen waar het zowel voor de bewoners als voor de samenleving het beste is – namelijk bereikbaar, verdicht, duurzaam – dat we daar, los van waar de sociale huisvestingsmaatschappijen grond hebben, voor sociale huisvesting geen uitzondering op gaan maken, en geen woningen zetten waar het slecht is. Ik hoop dat dat uw antwoord is. Dit is mijn voornaamste vraag: laat ons alstublieft niet denken dat we goedkoop bouwen gaan oplossen door te bouwen waar het eigenlijk niet hoort en voor de rest grote principes hanteren. Ik hoop dat dat niet de vraag was die mevrouw Van Volcem stelt. Ik blijf erbij dat we alle woningen in dit land met dezelfde kwaliteit en volgens dezelfde regels van goede ruimtelijke ordening proberen bouwen. Op termijn is dat de meest duurzame manier om betaalbare woningen voor iedereen te garanderen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Mevrouw Van Volcem, we hebben in dit parlement kamerbreed en ook in de regering afgesproken dat we de extra ruimte-inname naar nul zouden brengen in 2040. Dat is nu nog 6 hectare per dag. Sommige woonuitbreidingsgebieden zijn al decennialang in handen van sociale huisvestingsmaatschappijen en zijn nog altijd niet bebouwd. Een van de redenen daarvoor is dat ze slecht gelegen zijn: dat ze overstromingsgevoelig zijn, dat ze te ver liggen van voorzieningen of van openbaar vervoer. We weten dat de kosten voor de samenleving, voor de belastingbetaler, om die zones alsnog aan te snijden, veel en veel te hoog zijn. Wij willen in elk geval geen sociale woningen bouwen weg van voorzieningen, weg van openbaar vervoer. Dat is geen goed idee. We willen ook geen sociale woningen bouwen in zones waarvan we weten dat ze zullen overstromen. Ook dat willen wij niet.

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Uiteraard is het goed dat er hier wordt gepleit voor bijkomende betaalbare huisvesting, bijkomende mogelijkheden voor sociale huisvesting. De vraag die is ingegeven door collega Van Volcem, is dat er een aantal mogelijkheden minder zijn voor bebouwing. Aansluitend op het nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is het goed dat er meer ondersteuning wordt gegeven aan initiatieven waar effectief een kernversterking, een verdichting gebeurt. Op die manier kunnen er inspirerende projecten op dat vlak worden ondersteund, zoals bijvoorbeeld projecten rond betaalbaar wonen boven de school. Er zijn goede voorbeelden die twee vliegen in één klap slaan: goede, degelijke schoolinfrastructuur en goede, betaalbare huisvesting.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer de Kort, ik ben het volledig met u eens en ik wist ook dat u met dat voorbeeldje zou afkomen. Daar kunnen andere gemeenten, los van Brasschaat, een voorbeeld aan nemen.

Ik blijf wel sociale woningen bouwen. Het is absoluut de bedoeling om dat te blijven doen, of dat nu nieuwbouw is, vernieuwbouw of grondige renovatie. Het is onze verdomde plicht om als Vlaamse overheid daarop te blijven inzetten. Dat is mijn overtuiging en ook de overtuiging van mijn collega's in de Vlaamse Regering.

Indien er – dat is een antwoord op de vraag van de heer Tobback – woonuitbreidingsgebied van SHM's zou worden geschrapt omdat het niet goed gelegen is, dan heb ik met minister Schauvliege afgesproken, als gevolg van de financiële situatie van die SHM's, dat er gronden kunnen worden geruild. We gaan natuurlijk geen investeringen doen in gebieden en gronden waarvan we weten dat ze slecht gelegen zijn.

Mijnheer Tobback, ik kan u nog meegeven – dat zal u misschien helemaal overtuigen en misschien kan er een klein applausje af, de wonderen zijn de wereld nog niet uit – dat… *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Inderdaad, u bent al ver gegaan. In het voorjaar van 2018 zal ook het Woonforum een hele sessie wijden aan rationeel grondgebruik bij SHM's.

Ik ben ervan overtuigd dat het de verdomde plicht is van de Vlaamse Regering en de Vlaamse overheid om te blijven investeren. Het investeringsvolume dat we nu halen, moeten we blijven voortzetten tijdens de komende jaren en de komende legislaturen om de meest kwetsbare mensen in Vlaanderen te kunnen huisvesten. Natuurlijk moeten we ook met onze sociale huisvestingsmaatschappijen het voorbeeld geven. We mogen natuurlijk niet bouwen in woonuitbreidingsgebieden die slecht gelegen zijn. We zullen daarvoor compensaties krijgen. Dat is zo afgesproken binnen de schoot van de Vlaamse Regering, want onze SHM's

doen heel wat moeite en het zou heel jammer zijn mochten ze daardoor financiële tekorten oplopen en minder dienstverlening kunnen geven aan de mensen die het echt nodig hebben.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, alle partijen zeggen hier eigenlijk hetzelfde. Op slecht gelegen gebieden moet je zeker voor de meest kwetsbaren niet bouwen. Dat is duidelijk. Als je daar echter niet kunt bouwen, is het gevolg dat je minder aanbod van nieuwe sociale woningen zult kunnen leveren. Als het aanbod van de grond wordt gehalveerd en er op de wachtlijst 240.000 mensen staan, dan zult u het beleid moeten bijsturen en zal het oude concept van louter bijbouwen van nieuwe sociale woningen onvoldoende zijn. Er is vandaag een crisis, maar ik kaart dat al acht jaar aan. Jaar na jaar zeg ik dat er ooit een groot probleem zal komen omdat de gronden op geraken en omdat nieuwbouw zes jaar duurt. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Joris Vandenbroucke aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de Vlaamse cofinanciering van spoorinvesteringen

ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de Vlaamse cofinanciering van spoorinvesteringen

ACTUELE VRAAG van Björn Rzoska aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de 100 miljoen euro van de Vlaamse Regering voor spoorinvesteringen in Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Ludo Van Campenhout aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het bereikte akkoord met federaal minister Bellot betreffende de spoorinvesteringen

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Minister, we hebben enkele dagen geleden vernomen dat u een akkoord hebt gesloten met uw federale collega, minister Bellot, over de verdeling van middelen voor investeringen in het spoor in Vlaanderen. Concreet zou het gaan over 371 miljoen euro die de Federale Regering op tafel legt. En u hebt voorgesteld, en daar een akkoord over gevonden binnen uw meerderheid, dat de Vlaamse Regering daarnaast ook nog eens 100 miljoen euro op tafel legt. Het totaal is dus 471 miljoen euro. Daarvan zal een groot aandeel, namelijk 320 miljoen euro, worden geïnvesteerd in de fameuze elf Vlaamse spoorprioriteiten. Dat zijn prioriteiten die sinds 2013 vastliggen en waarover ook consensus bestaat in het parlement en binnen de opeenvolgende Vlaamse regeringen.

Minister, dat is natuurlijk goed nieuws. Het investeringsbeleid in het spoor staat al drie jaar stil nadat het vorige investeringsplan in de vuilbak werd gegooid door de federale minister van Mobiliteit. Ondertussen staan nog steeds meer wagens op onze wegen stil. We hebben met andere woorden die spoorprojecten dringend nodig om meer mensen en goederen over het spoor te vervoeren en zo de files te verminderen.

Collega's, ik sta natuurlijk ook te popelen voor de uitvoering van die spoorprojecten, maar we hebben er al veel over gediscussieerd in de commissie Mobiliteit. Minister, u hebt ongeveer drie weken geleden aangekondigd dat als er een akkoord komt – en dat is er nu –, dat nog niet wil zeggen dat we in 2018 daarvoor

al geld kunnen gaan uitgeven, dat niet wil zeggen dat er in 2018 al een schop in de grond gaat om effectief die dringende investeringen te realiseren.

Minister, wat is nu precies het plan? Wat is de financieringswijze, de timing en de uitvoering van die dringende Vlaamse spoorprojecten?

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, collega's, het is goed nieuws voor Vlaanderen dat er bijna een half miljard euro aan middelen vrijkomt om onze Vlaamse spoorprioriteiten te realiseren. Ik ben ook heel blij dat u akkoord bent gegaan met het idee van die 100 miljoen euro cofinanciering. Deng Xiaoping zei het destijds al: of de kat nu wit of zwart is, als ze maar muizen vangt. Ik denk dat de Vlaming vandaag vooral meer spooraanbod verwacht. Eergisteren was er nog 1300 kilometer file. Allemaal goed nieuws dus.

De vraag is nu hoe we die bedragen, die kolossale investeringen, operationaliseren. Uiteraard moet de federale overheid eerst die spoorinvesteringen goedkeuren, maar gaat u dan voor een globaal samenwerkingsakkoord of wordt het een samenwerkingsakkoord per spoorprioriteit? Graag kreeg ik daarover duidelijkheid. En wat is de timing?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, u bent altijd een sterke communicator geweest. Ik moet eerlijk zeggen dat het mij deugd deed toen ik Het Belang van Limburg van twee dagen geleden opensloeg en er plots de melding zag dat u 100 miljoen euro extra op tafel zou leggen om het akkoord met de federale overheid te maken zodat we toch een half miljard euro te onzer beschikking hebben om spoorprojecten en spoorprioriteiten, waar we kamerbreed achter staan, te kunnen realiseren.

Minister, mijn collega's hebben u die vraag al verschillende keren gesteld en ook ik heb u een aantal weken geleden die vraag gesteld. In het antwoord dat u toen in de commissie hebt gegeven, was het volgens mij ook niet helemaal duidelijk hoe het nu zit met de timing. Ik moet eerlijk zeggen dat een aantal artikels die vandaag en gisteren in de krant hebben gestaan, mij de wenkbrauwen deden fronsen. U kondigt daar wel aan dat u al in 2018 – dat is over enkele weken – in een aantal concrete projecten de eerste stappen gaat zetten. In de commissie Mobiliteit hebben we de begroting besproken. Ik ben in die begrotingsdocumenten gaan zoeken, evenals in de meerjarenraming, en mijn vraag is vrij eenvoudig: waar gaat u het geld halen? Op dit moment vind ik noch in de begroting 2018, noch in de meerjarenraming die middelen terug om die nodige spoorinvesteringen ook mogelijk te maken.

De voorzitter: De heer Van Campenhout heeft het woord.

Ludo Van Campenhout (N-VA): Minister, u hebt er een job bij. U bent zowat de machinist geworden van het spoorbeleid in Vlaanderen. Dat is toch historisch te noemen. De cofinanciering is eindelijk concreet. Er was een aanzet met de Liefkenshoekspoortunnel, maar nu is er dus voor 100 miljoen euro cofinanciering. Dat is historisch. In de Kamercommissie Infrastructuur wordt er al bijna twintig jaar gesproken over cofinanciering. Het gaat nu over elf plus twee projecten over het spoor. Om de files te bestrijden, is investeren in het spoor inderdaad cruciaal.

Minister, hoe wordt dit verder geconcretiseerd? Ik neem aan dat wij als parlement ook mee de uitvoeringsmodaliteiten zullen kunnen bewaken, want er is wel wat maatschappelijke bekommernis over de uitvoeringsmodaliteiten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Veel betogen en veel vraagstellers, dan heb ik volgens mijn klok ook veel tijd om te duiden.

Wij hadden als Vlaamse Regering de ambitie om veel te investeren in het openbaar vervoer, om iets te doen aan de congestieproblematiek en aan de fileproblematiek, investeren zowel in het aanbod van De Lijn als in, als het even kan, spoordossiers.

Wat De Lijn betreft, hebben we bij het begin van de regering de schier onmogelijke opdracht vooropgesteld om ervoor te zorgen dat we minder belastinggeld aan De Lijn zouden geven en toch zouden zorgen voor meer investeringen in De Lijn. Bij velen begon het dan te knetteren in het hoofd: 'Dat is toch totaal onmogelijk? Je gaat minder benzine in de bussen steken, en die gaan toch verder en langer rijden?' Toch hebben we dat gerealiseerd. We zijn er, onder andere door de afschaffing van de gratispolitiek, uiteindelijk in geslaagd om te komen tot meer efficiëntie, een grotere kostendekking en meer investeringen. We investeren meer dan ooit in De Lijn, in het Vlaamse openbaar vervoer, in trams en bussen. Er zijn nog nooit zo veel trams en nog nooit zo veel bussen besteld in de geschiedenis. Ook het aanbod neemt toe. Het aantal plaatsen neemt toe. En ook het aantal betalende reizigers neemt toe.

Maar daarnaast, als je spreekt over het openbaar vervoer, zijn wij tot onze grote spijt vanuit Vlaanderen wel bevoegd voor de mobiliteit, maar niet voor de ruggengraat van het openbaar vervoer. En die ruggengraat is en blijft vanzelfsprekend het spoorverkeer. Daarvoor zijn we nog niet bevoegd, maar toch willen we daar maximaal op wegen. En als we zien dat men daar vanuit de federale overheid steken laat vallen, kunnen wij in de plaats treden en kunnen wij er door onze tussenkomst voor zorgen dat Vlaanderen krijgt waar het recht op heeft en die spoorinvestering inzetten om de Vlaamse mobiliteitsproblemen aan te pakken, niet alleen op het vlak van personenvervoer, maar evenzeer op het vlak van goederenvervoer. Want men vergeet dat weleens dat het onze ambitie is om niet alleen mensen te proberen te verleiden om meer die wagen te laten staan, maar ook vooral om meer vrachtwagens van de weg te halen en op het water of op het spoor te zetten.

We hebben dan een spoorinvesteringsplan voorgeschoteld gekregen vanuit de Federale Regering. Dat was nogal een ontgoocheling. Wij hebben vanuit Vlaanderen een tijdje geleden elf prioritaire spoorinvesteringen aangeduid, heel selectief. In wat ons vanuit de federale overheid werd aangediend, zaten maar vier van die elf prioritaire spoorinvesteringen. En daarenboven waren er van die vier maar twee waarbij effectief sprake was van een realisatie, van een 'schup' in de grond. De rest waren studiekosten, voor studie naar de haalbaarheid.

Op dat moment heb ik u ook in de commissie heel duidelijk gezegd dat ik nogal terughoudend was om onmiddellijk over cofinanciering te gaan spreken, omdat ik niet met de fanfare op kop en met een grote cadeaucheque wou afkomen en zeggen dat wij vanuit Vlaanderen wel al die budgettaire gaten zouden dichtrijden: 'Zeg maar hoeveel het moet kosten, en wij zullen dat op tafel leggen.' Neen, we hebben die cofinanciering gebruikt als een breekijzer om te zorgen voor realisatie van alle elf spoorprioriteiten. En ik denk dat het resultaat van die strategie gezien mag worden, want uiteindelijk zijn we er niet in geslaagd om vier Vlaamse spoorinvesteringen te realiseren, en ook niet elf, maar dertien. Dertien spoorprioriteiten voor Vlaanderen zitten nu in het plan dat we gaan goedkeuren. Dat is één.

Ten tweede: in plaats van dat we akkoord zouden gaan met maar twee projecten die effectief gerealiseerd zouden worden, gaan we nu ten aanzien van maar liefst negen projecten de 'schup' in de grond steken. En de rest: een deel studiekosten, een deel realisatie. Ook op dat vlak is het een grote stap vooruit.

En ten derde hebben we ook afgedwongen dat wij vanuit Vlaanderen niet alleen gaan betalen, maar ook gaan bepalen. Wij gaan voor het eerst mee aan het stuur

zitten van het federale spoorbeleid. Wij gaan ervoor zorgen dat de investeringsplannen van de NMBS en Infrabel worden aangepast aan de Vlaamse desiderata. Ik denk dat dat resultaat gezien mag worden. Dat is betrekkelijk historisch. We zorgen voor een maximaal aantal Vlaamse spoorinvesteringen en we gaan zelf aan het stuur zitten van het spoorbeleid.

Ik dank overigens alle leden van de Vlaamse Regering en van de meerderheid voor hun geduld. Ze hebben regelmatig terecht gevraagd hoe het zat en waarom het zo lang aansleepte. Dit heeft natuurlijk te maken met ons plan het onderste uit de kan te halen. Volgens mij zijn we dieper gegaan dan het onderste van de kan. We hebben er alles voor Vlaanderen uit gehaald.

Wat de budgettaire middelen betreft, staat in de begroting voor 2018 te lezen dat ik al iets heb ingeschreven. Het gaat om een begrotingsallocatie voor investeringen in mobiliteitsopportuniteiten. De exacte titulatuur ken ik niet meer. Er is voor 2018 voorzien in 50 miljoen euro aan vastleggingskredieten.

Natuurlijk is tot mijn spijt niet alles wat in het investeringsplan is opgenomen, voor 2018. Concreet zal het in 2018 enkel gaan om de lancering van enkele studies en, indien mogelijk, om de elektrificatie van de spoorlijn naar Hamont-Achel. Daar gaat de 'schup' wel in de grond. We moeten hout vasthouden, maar we hebben voorzien in de nodige budgettaire middelen.

Daarenboven hebben we ook afgedwongen dat we kunnen voorzien in een alternatieve financiering door middel van privaat-publieke constructies. Aan Vlaamse zijde hebben De Werkvennootschap en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken hiervoor zelfs al een vehikel opgericht. We staan klaar om ten aanzien van al die projecten een samenwerkingsprotocol af te sluiten. Hierin zullen we concreet definiëren hoe we zullen samenwerken en wat zal worden gerealiseerd.

Met betrekking tot het spoorbeleid zitten we voor het eerst effectief in de driver's seat. Dat is geen verwezenlijking van mezelf, maar van de totaliteit van de Vlaamse Regering en de Vlaamse meerderheid, met de steun van de oppositie. Dat moet ook worden gezegd. Volgens mij zetten de Vlaamse economie en de Vlaamse samenleving hiermee een gigantische stap vooruit.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. U hebt ook tijd genomen om te antwoorden op de vragen die niet zijn gesteld. Er is echter iets dat ik niet helemaal begrijp. U hebt verklaard dat in de begroting voor 2018 eigenlijk al 50 miljoen euro geparkeerd staat voor concrete realisaties. Op 16 november 2017, na de indiening van de begroting, hebt u echter verklaard dat het feit dat er een akkoord is, niet betekent dat we in 2018 al geld zullen kunnen uitgeven. Het is natuurlijk zoveel te beter dat al in middelen is voorzien.

Ik heb een concrete vraag. In Het Belang van Limburg, de krant die met het nieuws heeft uitgepakt, heb ik een tabel gezien met de toewijzing van de middelen per spoorproject. Klopt die tabel? Op welke basis is eigenlijk beslist welk bedrag aan welk project wordt toegewezen?

Marino Keulen (Open Vld): Minister, in maart 2015 heb ik als eerste in de commissie het denkspoor van de cofinanciering gelanceerd. Dat is de historische waarheid. Ik heb toen zelf de uitdrukking 'nood breekt wet' gebruikt. De spoorwegmaatschappij zit in een besparingskeurslijf van 3 miljard euro. Indien het enkel van die kant moet komen, zal het nooit lukken. Wie betaalt, bepaalt. Dat is een universeel principe. U hebt die kans terecht gegrepen.

Ik heb u net twee vragen gesteld. Hoe zit het met de globale en afzonderlijke samenwerkingsakkoorden? Ik wil tevens tegelijkertijd een vraag stellen en advies geven. De vijftien nieuw te vormen vervoersregio's zullen het collectief vervoer in

Vlaanderen organiseren. De spoorwegen vormen de ruggengraat. Worden die vervoersregio's bij de implementatie en de operationalisering van die plannen betrokken? Voor die mensen betekent een half miljard euro aan bijkomende spoorinvesteringen ook een slok op de borrel. Het zou goed zijn hen hierbij te betrekken.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik dank u uiteraard voor uw antwoord. Misschien komt het toch nog goed tussen u en minister Bellot. Er is een samenwerkingsakkoord tussen de Federale Regering en de Vlaamse Regering. Er is voorzien in een half miljard euro voor investeringen in heel wat concrete projecten.

Nu, wat betreft die begroting, voorzitter, is het goed dat we die werkgroep leesbaarheid begroting toch nog even aanhouden. Want als ik achter een post mobiliteitsopportuniteiten van 50 miljoen euro moet vermoeden dat daar spoorinvesteringen achter zitten, is dat toch niet zo evident. Maar oké, tot daaraan toe.

Minister, mijn bijkomende vraag ligt eigenlijk een stuk in de lijn van wat collega Vandenbroucke zegt. Ik zag in Het Belang van Limburg die tabel staan waarbij er middelen werden verdeeld over die dertien projecten. Nogmaals, u krijgt hier steun vanuit de oppositie, want dit zijn de prioriteiten waar we in Vlaanderen voor moeten gaan. Minister, klopt die tabel? Klopt de toewijzing van die middelen die daar wordt gemaakt? Want die zijn zodanig concreet dat het wel lijkt alsof ze – misschien wat stout gezegd – van uw kabinet komen.

Ludo Van Campenhout (N-VA): Minister, u mag inderdaad spreken van een grote doorbraak. Er wordt allang gesproken over cofinanciering. Die is nu een feit. Zoals collega Keulen zegt: we kunnen erover blijven praten en wachten op het federale niveau, maar dat scoort ondermaats wat betreft het spoor. In Vlaanderen wordt er te weinig geïnvesteerd in spoor. Het spoor is een ondermaatse drager van zowel het goederenverkeer als het personenverkeer. En wat het goederenvervoer betreft, zijn we zeer ambitieus. Het aandeel van het spoor moet dringend naar omhoog. We zullen hopelijk toch nog wat investeren in de Vlaamse havens. Want die zullen verder groeien en dan moet het spoor eindelijk zijn rol opnemen.

Maar u mag terecht spreken van een historische doorbraak. Ik hoop dat wij de uitvoeringsmodaliteiten ook vanuit dit plenum van dichtbij zullen kunnen opvolgen. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, er is geen treingebruiker die er niet van overtuigd is dat er allang veel investeringen in het spoor nodig zijn. Maar opmerkelijk in deze demarche is natuurlijk wel dat Vlaanderen nu de tekorten van de federale overheid zal bijpassen, terwijl die Federale Regering, waarvan uw partij nochtans toch ook deel uitmaakt, helaas geen werk maakt van bijvoorbeeld de regionalisering van de NMBS die er net voor zou zorgen dat Vlaanderen nog veel beter en veel meer zou kunnen investeren in zijn eigen spoorprioriteiten.

Maar, minister, ik denk dat de belastingbetaler/treingebruiker vooral betere treinverbindingen wil. Kiezen voor het status quo kan en mag op dit moment geen optie zijn. En dus wil ik ook namens mijn fractie oproepen om nu wel degelijk snel werk te maken van de uitwerking van die elf Vlaamse spoorprioriteiten, en dan in het bijzonder de Limburgse elementen in dat hele plan en ervoor te zorgen dat Vlaanderen met de investeringen die we nu bijkomend doen, wel degelijk krijgt waarop het recht heeft en waarvoor het nu uiteindelijk zelf ook nog eens betaalt.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, het zal u niet verwonderen dat wij als CD&V enorm blij zijn met wat hier op tafel ligt. Ten eerste oogsten we vandaag wat er

gezaaid werd op 8 februari 2013, toen de Vlaamse Regering op aangeven van minister Crevits een Vlaamse spoorstrategie goedkeurde die we vandaag hebben kunnen inschuiven en die een sterk wapen was in deze onderhandelingen.

Ten tweede ben ik ook blij dat u uiteindelijk toch voor de piste van cofinanciering hebt gekozen. Een jaar geleden hoorde ik u daarover andere verhalen vertellen. En deze zomer zei u: 'Ik ben er principieel tegen, maar nood breekt wet.' Ik denk inderdaad dat nood wet breekt. Het is dus goed dat we de cofinanciering die in die spoorstrategie zit, nu toch gebruiken, minister.

Mijn neus krult wel een beetje van nieuwsgierigheid naar de titulatuur van die begrotingsallocatie. Want toen ik daarover een vraag stelde in de commissie, hebt u daar iets anders op geantwoord. Maar dat maakt vandaag niet uit, we zullen dat binnenkort wel uitgeklaard krijgen.

Mijn bijkomende vraag is: welke bijkomende stappen zult u vandaag nemen om die budgetten ook daadwerkelijk te operationaliseren?

Minister Ben Weyts: Ik wil eerst concreter duiden wat het vervolg is. Want dit is België, dus alles is betrekkelijk ingewikkeld. We hebben nu tussen de Vlaamse overheid en de federale overheid een akkoord met betrekking tot een samenwerkingsakkoord. Maar er moeten er nog drie volgen. Dat noemt men uitvoerende akkoorden of uitvoeringssamenwerkingsakkoorden, die voortvloeien uit het oorspronkelijke samenwerkingsakkoord dat ik net heb geduid.

Dat wil dus zeggen dat we mikken op 20 december om daarover op het Overlegcomité een akkoord te bereiken en om ervoor te zorgen dat daarna het samenwerkingsakkoord naar de Raad van State kan gaan. Maar daarnaast zijn er nog drie uitvoeringsakkoorden die moeten worden gesloten. Dat is betrekkelijk technisch. Een ervan gaat over de cofinanciering, en een ander over de investeringen ten aanzien van het Gewestelijk Expresnet (GEN) in Brussel. Die moeten allemaal nog samenkomen op één momentum waarop we uiteindelijk een finale go geven.

Er gaat dus nog wel wat tijd over. Maar het is alleszins zo dat we aan Vlaamse kant niet hebben gewacht. We hebben al een Vlaams projectbureau Spoorinvesteringen opgericht. We zijn klaar met de expertise inzake de pps-constructies via enerzijds De Werkvennootschap en anderzijds het Departement MOW. Op basis daarvan kunnen wij er met Infrabel en desgevallend met de NMBS voor zorgen dat zij hun investeringsplannen aanpassen aan wat Vlaanderen beslist heeft. Dat is misschien de omgekeerde wereld, maar ik vind dat een goede evolutie.

Mijnheer Janssens, als Vlaams-nationalist denk ik dat wij allemaal heel tevreden kunnen zijn dat wij voor het eerst vanuit Vlaanderen aan het stuur gaan zitten inzake spoorbeleid. Het mocht, wat mij betreft, ook wel wat meer zijn, maar we maken maximaal gebruik van de wettelijke mogelijkheden om meer dan het onderste uit de kan te halen.

Men vraagt mij of de tabel van Het Belang Van Limburg klopt. Ik zou het niet weten want ik heb die tabel niet bezorgd. Mogelijk zijn daar anderen voor verantwoordelijk, tenzij een goede wind in de juiste richting heeft geblazen. Maar indien ik die tabel zou hebben bezorgd, zou de tonaliteit van de berichtgeving mogelijk een tikje anders zijn geweest. Ik kan u dus niet antwoorden of de cijfers kloppen. Maar ik kan ze u wel allemaal laten bezorgen.

Wij hebben ten aanzien van elke investering heel duidelijk bepaald wat het aandeel is van de federale financiering en wat het aandeel is van de Vlaamse financiering. Ik heb ervoor gezorgd dat wij alle elf originele Vlaamse spoorinvesteringen zullen cofinancieren. En weet u waarom? Omdat wij dan mee aan het stuur zitten en mee kunnen bepalen. Daarvoor was het in het scenario, los van het feit dat er maar vier

Vlaamse prioritaire spoordossiers op tafel lagen, vooral de bedoeling dat Vlaanderen enkel zou investeren in studiekosten en niet in de effectieve realisaties. Dat heb ik koste wat het kost willen vermijden. Ook daarin zijn wij geslaagd: wij zitten altijd aan het stuur, niet alleen bij de haalbaarheidsstudies maar vooral wanneer het gaat over de schop in de grond en de effectieve realisaties. Daar kunnen wij niet alleen betalen maar ook mee bepalen. Op dat vlak zijn wij in de institutionele geschiedenis van dit land een nieuwe weg ingeslagen.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Collega's, ik heb oprecht gedeeld in de vreugde. Het is goed dat er eindelijk vooruitgang komt in die elf Vlaamse spoorprojecten, die we dringend nodig hebben. Maar ik wil mijn collega's van de meerderheid toch ook wel even een ander perspectief geven. Het zijn wel degelijk CD&V, Open Vld en de N-VA die op het federale niveau hebben beslist om miljarden te besparen op het spoor. Concreet gaat het over 230 miljoen euro per jaar minder investeringsmiddelen voor Infrabel. Daar legt nu de Vlaamse Regering eenmalig 100 miljoen euro voor op tafel. Als u wilt dat het echt vooruitgaat met de spoorinfrastructuurprojecten, zeg dan aan uw federale collega's dat ze moeten stoppen met dat onzalige beleid van besparingen op het spoor. Dan hoeven we daarvoor inderdaad geen Vlaams geld te gebruiken. Dan kunnen we het gebruiken om onze eigen noden, waarvoor we zelf bevoegd zijn, te financieren. Ik zeg maar iets: bijvoorbeeld betaalbare rusthuizen. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Marino Keulen (Open Vld): Minister, collega's, wij zijn altijd voor het principe van de cofinanciering geweest. Dat is ook voor ons een vorm van samenwerkingsfederalisme, en zo zien wij ook de toekomst van dit land en van deze staat.

We zien dat Vlaams geld gaat naar het federale spoor, maar de Vlaming verliest vandaag hopen tijd en dus ook economisch geld door de uren stilstand in de file. We staan in alle Europese toppen wat betreft tijdverlies in de files. Antwerpen en Brussel staan in de top drie geklasseerd.

Als nu ook nog blijkt, mijnheer Ceyssens, mijnheer Janssens, dat 163 miljoen euro geïnvesteerd zal worden in het spooraanbod in Limburg, dan kan iedereen alleen maar heel tevreden zijn.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, als de Limburgers tevreden zijn, wie ben ik dan om dat feest te bederven? Ik ga dat ook niet doen, minister.

Het is – de heer Ceyssens heeft daar een punt – minister Crevits die begonnen is met de spoorprioriteiten op tafel te leggen. Het is ook uw verdienste om daarop te focussen. Het zijn belangrijke investeringen, zowel op het vlak van economie als op het vlak van personenvervoer. Ik denk dat we in Vlaanderen die turbo nodig hebben. De afgelopen dagen is nog maar eens gebleken hoe hard die fileproblematiek doorwerkt. Hoe meer mensen we uit de auto kunnen halen, hoe meer goederen we van de weg kunnen halen, hoe vlotter het verkeer zal gaan.

Minister, dat is dan misschien mijn kleine afwijking, ik hou van transparantie, ook in begrotingen. Ik zal dat ook wel degelijk eens nakijken, want 50 miljoen euro aan mobiliteitsopportuniteiten, ik heb ze niet gezien. Ze zullen er misschien wel zijn. U hebt het parlement misschien wat misleid, want ik heb die vraag wel degelijk gesteld in november. We zullen de zaak de komende maanden van nabij opvolgen en checken of de tabel in Het Belang van Limburg klopt.

Ludo Van Campenhout (N-VA): Minister, u mag inderdaad spreken van een doorbraak. We zitten mee aan het stuur van het spoorbeleid in Vlaanderen: het is Vlaams geld voor Vlaamse mobiliteit. We zullen eindelijk de investeringen in het spoor in Vlaanderen dichter bij het aandeel van Vlaanderen in het goederentransport kunnen brengen.

U hebt garanties gegeven dat we de operationalisering en uitvoeringsmodaliteiten, ook in de commissie, kunnen bewaken. Er is wat ongerustheid in Sint-Niklaas over de tweede toegang tot de haven van Antwerpen die het best ondergronds komt, maar het akkoord is historisch. U bent in ieder geval bedankt voor deze grote sprong voorwaarts. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stijging van de rusthuisprijzen

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp·a): Collega's, vanmorgen hebben we de nieuwe cijfers gekregen van de rusthuisbarometer. Onze vrees werd nog maar eens bevestigd: de factuur voor het rusthuis swingt de pan uit. We zitten nu aan gemiddeld 1665 euro per maand. De rusthuisfactuur is nog maar eens gestegen met 70 euro per maand of meer dan 850 euro per jaar. Volgens de rusthuisbarometer kan drie vierde van de Vlaamse ouderen deze factuur niet betalen met zijn of haar regulier maandelijks inkomen. Er is een verschil van meer dan 300 euro met het gemiddeld pensioen.

De reden daarvoor – unisono al aangehaald door zorgaanbieders, zoals mevrouw Vervotte, mevrouw Cloet – is de onderfinanciering van de zorg door deze Vlaamse Regering. Deze financiering volgt de gestegen zorglast niet. Mensen blijven langer thuis, wat goed is, er is meer thuiszorg, en gaan dus op latere leeftijd naar het rusthuis. Op die latere leeftijd hebben ze meer zorg nodig, zwaardere zorg. Spijtig genoeg volgt de financiering vanuit Vlaanderen deze gestegen zorglast niet. Integendeel, het gaat van kwaad naar erger.

Minister, mijn vraag is dan ook heel simpel. Voor sp.a kan het niet dat rusthuizen en zorgaanbieders een keuze moeten maken: ofwel een rusthuisfactuur aanrekenen die onbetaalbaar is voor drie vierde van de Vlaamse ouderen, ofwel de kwaliteit van de zorg verminderen. Dat kan niet, dat is geen keuze: het moet én betaalbare zorg zijn én kwaliteitsvolle zorg. Minister, wat gaat u daar nu aan doen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik heb op vragen over de terechte zorg – het is een grote uitdaging, dat moeten we niet verbergen –, de betaalbaarheid en de kwaliteit van onze residentiële ouderenzorg vorige week in de plenaire vergadering al geantwoord. We gaan meer geld stoppen in extra personeel om die zorgzwaarteverhoging te kunnen beantwoorden. Dat is een groeipad dat we hebben ingeslagen en dat we in 2018 en 2019 gaan doorzetten. We zullen op het einde van de legislatuur wellicht meer dan 6000 extra rvt-bedden hebben gecreëerd. We gaan het aanbod fors uitbreiden. Dat hebben we gedaan en dat zullen we blijven doen, ook in de volgende legislatuur.

We gaan uiteraard ook blijven inzetten op de investeringssubsidies die we geven om nieuwe infrastructuur in gebruik te nemen of om infrastructuur te herconditioneren. Wat dat laatste betreft, het nieuwe financieringssysteem dat de investeringssubsidies vervangt, zal ervoor zorgen dat vanaf 2018 – dat is heel snel – minstens in 1500 woongelegenheden in woonzorgcentra die in gebruik zijn genomen of waarvan de infrastructuur is verbeterd sinds 2016, de factuur per maand met 155 euro naar beneden kan.

Op tal van terreinen doen we dus echt wel inspanningen. We hebben het prijscontrolesysteem. Daar hebben we vorige week over gesproken. We gaan dat evalueren. We hebben bij de bevoegdheidsovername daarvoor snel criteria opgesteld. De studie is nu lopende. We gaan onze eigen monitoring bekendmaken van

alle dagprijzen van alle woonzorgcentra, want dit is maar een steekproef. We gaan dus wel degelijk op tal van terreinen snel initiatieven nemen, wat niet belet dat er ook een langetermijnuitdaging is. We gaan een groeipad moeten volhouden, we gaan de personeelsnormen moeten aanpakken, we gaan moeten nagaan hoe we de boekhoudkundige transparantie kunnen verbeteren. Er zijn dus best wel wat maatregelen op de middellange termijn.

Ik wil toch enkele kanttekeningen maken zonder daarmee de ernst van de uitdaging te minimaliseren. Voor de cijfers vertrekt iedereen natuurlijk vanuit dagprijzen die in alle regio's wel wat verschillend zijn. In Brussel stijgen de dagprijzen met 7 procent. In Wallonië stijgen ze met 5,7 procent. In de cijfers van de socialistische mutualiteit is de inflatie inbegrepen. Pensioenen zijn natuurlijk ook gedeeltelijk mee geïndexeerd geweest. Kortom, je moet die conclusies kunnen interpreteren.

Nogmaals, ik doe niets af aan de ernst van de uitdaging, maar ik vind wel dat we eerlijk moeten kunnen zeggen dat als een woonzorgcentrum verbouwt of nieuwbouwt, en evolueert van twee- of vierpersoonskamers naar eenpersoonskamers, dit een aanpassing van de dagprijzen verantwoordt. Een van de verklaringen waarom de prijzen zijn gestegen, is omdat bijvoorbeeld openbare woonzorgcentra hun prijzen wellicht meer marktconform hebben gemaakt. Als je 45 euro per dag vraagt en je herconditioneert je infrastructuur, dan pas je je prijs aan. Daarvoor moet je trouwens een toelating vragen van degene die instaat voor de prijscontrole.

Met andere woorden, dit is een belangrijke uitdaging. Op korte termijn doen we serieuze inspanningen op vele terreinen. Het is jammer dat dit niet in één adem wordt meegenomen, maar mensen die naar een woonzorgcentrum gaan, krijgen 130 euro van onze zorgverzekering. Als hun afhankelijkheidsgraad en hun inkomen aan de voorwaarden voldoen, krijgen ze ook een tegemoetkoming hulp aan bejaarden die tot 560 euro per maand kan oplopen. Er is dus een veelheid van factoren waarop we moeten inwerken en waarop we in 2018 en 2019 nog extra zullen inzetten.

Jan Bertels (sp·a): Minister, ik neem aan dat u, door kanttekeningen te plaatsen, de maatschappelijke realiteit niet wilt minimaliseren. Ik heb begrepen dat u dat niet wilt doen en dat u het een uitdaging vindt. Die uitdaging is er ook nu. Los van alle kanttekeningen zou het ook interessant zijn dat u aangeeft wat u nu doet, niet in een conceptnota voor de volgende legislatuur, maar in deze legislatuur.

Want een ander gegeven, minister, kunt u niet ontkennen. Het is heel duidelijk dat de kloof tussen het aantal zwaar zorgbehoevende mensen, afgerond 60.000 in totaal, en het aantal bedden dat ter beschikking staat in rusthuizen voor die zwaar zorgbehoevenden, nog nooit zo groot is geweest. Die kloof is nu opgelopen tot 13.000 zwaar zorgbehoevende mensen die geen bed krijgen dat door u voor zware zorg gefinancierd wordt. Dat zijn 13.000 mensen die als het ware op een wachtlijst staan om de zware zorg die ze nodig hebben te kunnen krijgen. De dekkingsgraad is tijdens deze legislatuur alleen maar afgenomen en zit nu onder 80 procent. Dat zijn naakte cijfers waar u niet omheen kunt. Mijn bijkomende vraag is dan ook: wat gaat u nu doen om die kloof opnieuw kleiner te maken en ze niet groter te maken?

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, de heer Bertels sprak daarjuist terecht over de kwaliteit van de zorg in de rusthuizen. Groen heeft een vraag over de visie op die kwaliteit. Onze partij is er namelijk van overtuigd dat er een nieuwe visie op kwaliteit nodig is. De elementen waarop de Zorginspectie zich vandaag baseert om die kwaliteit te garanderen, zijn erg statisch. Om een voorbeeld te geven: er zijn regels over de raamoppervlakte maar niet over het feit dat er daardoor genoeg zonlicht binnenkomt. Als er een muur vlak achter het raam staat, is dat eigenlijk prima.

U en de Vlaamse Regering kondigden zo een nieuwe visie op kwaliteit aan. Wanneer zult u deze nieuwe visie op kwaliteit, die u al meermaals hebt aangekondigd, uitwerken?

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Minister, ik wil niet te veel in herhaling vallen, want het is een debat dat we vorige week ook al hebben gevoerd. Ik blijf bij de vaststelling dat er enerzijds een hoge rusthuisfactuur is en anderzijds een aantal bejaarden dat deze rusthuisfactuur niet kan betalen. Ik heb vorige week ook al aangehaald dat het weinig soelaas zal brengen voor de bewoners zelf als men de prijzen zal fixeren, want het probleem blijft dan natuurlijk wat het is. Ik herhaal dus mijn pleidooi om een maximumfactuur in te voeren zodat onze ouderen kunnen genieten van een betaalbare kwaliteitsvolle zorg.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Minister, het debat is inderdaad vorige week maar ook daarvoor al in de commissie gevoerd. Het is essentieel dat we inzetten op de kwaliteit en de betaalbaarheid van de zorg voor onze bejaarden. Iedereen is het daarover eens. De manier waarop, daar zijn we het gelukkig niet over eens, mijnheer Bertels. Ook de idee van een maximumfactuur wijzen wij ten volle af. Dat is weer een gratisverhaal dat we gaan creëren. Dat willen wij absoluut niet.

De middelen moeten voor ons prioritair worden ingezet op de zorg. We moeten inzetten op de handen aan het bed, en niet zozeer op infrastructuur en leefkosten, maar wel op zorgkosten. Dat doen wij ook. Die omwenteling is gemaakt sinds 2015, mijnheer Bertels. In het verleden was dat een federale bevoegdheid. Sinds 2015 doen we in Vlaanderen meer dan ooit tevoren. Minister, uw beleid ondersteunen wij ten volle. Wij vinden het wel belangrijk dat voor de bewoners die factuur van het rusthuis transparant wordt. Op dit moment is het soms niet duidelijk wat nu de kost van de zorg is en wat bijvoorbeeld de kost van het wassen van kledij. Daar moet zeker 100 procent op worden ingezet.

Minister, u hebt verwezen naar de meting van de dagprijs. Ik verwachtte die in december. Zal die nieuwe meting van de dagprijs ook in december aangekondigd worden?

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Griet Coppé (CD&V): Voorzitter, de discussie werd inderdaad vorige week voor een deel gevoerd, maar het blijft een heel belangrijk onderwerp. Het is belangrijk dat we de mensen niet onnodig onrust aandoen want, zoals de minister heeft gezegd, is er reeds heel veel gebeurd in deze legislatuur, zowel ten aanzien van bijkomende woongelegenheden als van bijkomende erkenningen van rustoord voor bejaarden (rob) naar rust- en verzorgingstehuis (rvt). Anderzijds heb ik de minister zelf horen zeggen dat er nog een groeipad nodig is volgens de zorgzwaarte. De kwaliteit is belangrijk. Mijn vraag ligt in de lijn van die van collega Jans: wanneer zal de studie van Pacolet beschikbaar zijn zodat we zien hoe de prijzen kunnen worden bepaald?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het thema komt hier inderdaad elke week aan bod. Minister, ik denk dat niemand betwist dat er extra maatregelen zullen moeten worden genomen, zeker ook in de toekomst, maar ik kan u volledig bijtreden als het gaat over wat er deze legislatuur al is gebeurd qua initiatieven: extra RVT-bedden, omschakeling van ROB naar RVT, we hebben ons eigen controlesysteem, er komt een evaluatie, we krijgen de studie. Er zijn zoveel zaken in gang gezet. Inderdaad, we moeten een groeipad uitstippelen, zodat er ook in de volgende

legislatuur verder zal worden geïnvesteerd. Ik kan u daar alleen maar in bijtreden. We moeten gaan naar nog meer handen aan het bed en een betere organisatie, en ik denk dat we ook de administratieve belasting kunnen rationaliseren.

Minister Jo Vandeurzen: Er is de monitoring van de dagprijzen, waardoor ook kandidaat-bewoners en familie prijzen kunnen controleren en vergelijken. Dat gaat over meer dan achthonderd woonzorgcentra. We gaan dat opnieuw bekendmaken in dezelfde periode als vorig jaar. Dat was een eerste meting. We gaan die opnieuw doen.

De manier waarop het HIVA die studie zal vrijgeven, is me niet helemaal bekend, maar dat zal natuurlijk ook niet meer zo lang duren, aangezien we uiteraard weten dat ze zo goed als gefinaliseerd is. Ik heb vorige week ook al gezegd dat dat betekent dat we vrij snel met de sector aan tafel zullen zitten. Aan de hand van drie instrumenten, van de monitoringgegevens, van de studie en van de reacties vanuit de sector op de criteria die we nu gebruiken bij de prijscontrole, gaan we dan bekijken hoe dat instrument eventueel moet worden bijgesteld.

Mijnheer Bertels, ik vind het eerlijk gezegd een beetje pijnlijk. Deze regering probeert met een veranderingsagenda voor de ouderenzorg al een hele tijd datgene op gang te brengen waarvan we denken dat het moet gebeuren. We financieren een gigantisch uitbreidingsbeleid. We creëren rvt-bedden bij. We doen dat in de begroting 2018, we doen dat in de sociale onderhandelingen, omdat dat natuurlijk ook te maken heeft met werkdruk. We zetten daar budgettaire lijnen voor uit. We maken een nieuw investeringsinstrument voor infrastructuur operationeel, dat zijn effect zal hebben in 2018 voor diegenen die nieuwe infrastructuur in gebruik hebben genomen vanaf 2016. Voor die 1500 bedden in kwestie zal dat al gaan over 155 euro per maand die van de factuur afgaat. Dan vraagt u natuurlijk op een bepaald moment wat we nu gaan doen. Aan de ene kant verwijt u de regering dat we uitstellen en de problemen niet onder ogen zien, en aan de andere kant zegt u, als er dingen op de rails staan, dat dat niet is wat we nu gaan doen. Dan vind ik dat moeilijk.

Er wordt nu gezegd dat in Vlaanderen de prijzen stijgen. Volgens die steekproef stegen in diezelfde periode de facturatieprijzen, medicamenten inbegrepen, met 4,4 procent. Dat is met de inflatie inbegrepen, want dat moeten we daar altijd nog bij zeggen. Ik vond dat eerlijk gezegd onwaarschijnlijk. Ik heb dat laten controleren. Ik vroeg me af of ik dat goed had begrepen. Dat is gewoon ook een stukje inflatie, dat natuurlijk prijseffecten heeft, maar de pensioenen zijn ook verhoogd. In Vlaanderen is dat met 4, 4 procent, in Brussel met 7 procent, in Wallonië met 5,7 procent. Nogmaals, ik ga dat probleem niet minimaliseren, want ik vind wel degelijk dat dat een issue is en dat we daarop moeten inzetten, maar ik vind óók dat men de zaken een beetje in hun context moet plaatsen, en ook moet bekijken wat en hoe.

Ik geef u een voorbeeld. Als een woonzorgcentrum investeert in nieuwe infrastructuur, waardoor men naar een eenpersoonskamer gaat, en zijn prijzen daarvoor aanpast tot op een niveau dat eigenlijk het gemiddelde is voor Vlaanderen, dan is dat ook een prijsverhoging, maar ik vind dat er soms ook redenen zijn, dat je dat kunt uitleggen.

Nogmaals, dat betekent dat we moeten inzetten op die zorgzwaarte. Er is de infrastructuursubsidie. We moeten het prijscontrolesysteem evalueren. We moeten inzetten op die Vlaamse sociale bescherming, met een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden en de zorgverzekering, maar we moeten toch ook proberen, als we analyses maken, om voldoende accuraat te zijn, om daarin toch ook de juiste evoluties te kunnen waarnemen. *(Applaus bij de meerderheid)*

Jan Bertels (sp·a): Minister, het is absoluut niet pijnlijk voor mij. Absoluut niet. We gaan die maatschappelijke realiteit blijven aankaarten. De rusthuisprijzen zijn

absoluut meer gestegen dan de pensioenen zijn gestegen, want daarop hebben jullie indexsprongen toegepast. Minister, waarom is het pijnlijk voor u? Ik hoor hier alle collega's zeggen dat er meer handen aan het bed moeten komen, met betaalbare en kwalitatieve zorg. Ik hoor hen dat hier allemaal zeggen, maar als we een voorstel indienen om dat te verwezenlijken, dan moet u zeggen dat u niet mag van uw coalitiepartners.

Dat is pijnlijk. We pleiten allemaal voor kwalitatieve en betaalbare zorg, waar wij als sp.a absoluut voor staan. Er is geen keuze tussen of betaalbaarheid of kwaliteit, we willen beide, want mensen die jarenlang hebben bijgedragen aan onze samenleving en zorg nodig hebben op het einde van hun leven, die verdienen dat, minister. Dat is niet pijnlijk, ze verdienen dat. Het is pijnlijk dat u moet vaststellen, telkens weer, na elke begrotingscontrole, dat er veel woorden zijn maar weinig daden, bij u en uw coalitiepartners. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 14 juli 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap in het kader van de omzetting van richtlijn 2014/61/EU
– 1354 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 14 juli 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap in het kader van de omzetting van richtlijn 2014/61/EU.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 1354/1)

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Tine Soens, Katia Segers, Güler Turan en Joris Vandenbroucke betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is
– 1408 (2017-2018) – Nr. 1

Intrekking

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Joris Vandenbroucke bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Tine Soens, Katia Segers, Güler Turan en Joris Vandenbroucke betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is.

Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp·a): We hebben beslist om het voorstel van resolutie voorlopig in te trekken, omdat we tot een akkoord zijn gekomen binnen de meerderheid en de oppositie. We zullen het voorstel van resolutie zo dadelijk opnieuw indienen.

De voorzitter: Is de tekst van dat nieuwe voorstel van resolutie er? Neen? Dan zal ik de vergadering schorsen tot de tekst is rondgedeeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 17.52 uur.

– De vergadering wordt hervat om 18.02 uur.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Tine Soens, Katia Segers, Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Jean-Jacques De Gucht en Wouter Vanbesien betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is – 1411 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, daarnet heeft mevrouw Tine Soens een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Tine Soens, Katia Segers, Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Jean-Jacques De Gucht en Wouter Vanbesien betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is.

De tekst wordt nu rondgedeeld. Door het feit dat dit voorstel van resolutie is ingediend door vijf van de zes partijen, veronderstel ik dat we meteen overgaan tot de spoedbehandeling.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Tine Soens, Katia Segers, Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Jean-Jacques De Gucht en Wouter Vanbesien betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp·a): Voorzitter, ik ben blij dat we met de meerderheid tot een akkoord zijn kunnen komen over dit voorstel van resolutie. We hebben deze namiddag al de actuele vragen gehad waarin de hoogdringendheid van dit voorstel van resolutie al een beetje werd toegelicht.

Professor Ahmadreza Djalali, die verbonden is aan de Vrije Universiteit Brussel, zit sinds april 2016 opgesloten in Teheran. In oktober werd hij ter dood veroordeeld zonder eerlijk of openbaar proces. De advocaat die hem werd toegewezen, heeft geen beroep aangetekend terwijl de professor daar wel uitdrukkelijk om heeft gevraagd. Dat werd afgelopen weekend bekend. De uitvoering van de doodstraf lijkt daarmee onafwendbaar en kan eigenlijk elk moment worden uitgevoerd. Dit motiveert de hoogdringendheid om dit voorstel van resolutie nu te behandelen.

Ik wil ook de rector van de VUB, Caroline Pauwels, citeren die in een opiniestuk maandag zei: "Het laatste dat we nu mogen doen, is ons moedeloos neerleggen bij dit gruwelijke verdict." Er is ook de oproep van de Vlaamse universiteiten aan ons, volksvertegenwoordigers, om in onze contacten met Iran te wijzen op de internationale wetten en standaarden, de rechten van verdediging en de onaanvaardbaarheid van terdoodveroordeling van een Iraans-Europees staatsburger. Wegens die nieuwe feiten leek het ons aangewezen om een nieuw voorstel van resolutie in te dienen waarbij we ook willen verwijzen naar de actuele vragen van deze namiddag en waarin wordt gesteld dat we alles op alles willen zetten om gratie te verlenen aan de professor die verbonden is aan de VUB.

Nogmaals, ik ben blij dat we met de meerderheid tot een akkoord zijn kunnen komen en dat we ons niet moedeloos neerleggen bij dit gruwelijke verdict.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, ik wil uiteraard alle collega's bedanken voor het opstellen van dit voorstel van resolutie. Bij deze wil ik ook een warme oproep doen om morgen mee te gaan betogen, samen met Amnesty International en heel wat studenten en personeelsleden van de VUB, voor de Iraanse ambassade op de Franklin Rooseveltlaan om 18 uur. Jullie steun is meer dan welkom.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wil verwijzen naar mijn actuele vraag van deze namiddag waarin ik in het beknopte tijdsbestek van de vraag zoals reglementair bepaald, heb gezegd wat de collega's nu allicht zullen herhalen. Ik denk de weerslag daarvan terug te vinden in de toelichting bij het voorstel van resolutie. Ik heb gelijkaardige acties gevraagd aan de Vlaamse Regering die intussen grosso modo werden toegezegd door de minister-president. Zoals dat dan gaat, zullen we niet bij de ondertekenaars van dit voorstel van resolutie behoren maar zullen we het toch goedkeuren.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, het is absoluut nodig dat wij tot dit voorstel van resolutie zijn gekomen. Ik ben dan ook blij dat wij een tekst hebben gevonden die er niet op uit is om een signaal van wraak uit te sturen, maar dat wij een signaal geven ten aanzien van de islamitische republiek Iran. We dringen aan om zo spoedig mogelijk gratie te verlenen.

Blijkbaar zijn, volgens het Iraanse recht dan toch, de rechtsmiddelen uitgeput. Dan is er, zoals de minister-president heeft gezegd, eigenlijk nog maar een mogelijkheid, namelijk een beroep doen op de mogelijkheid om gratie te vragen. Het is van belang dat die gratie wordt verleend, dat we professor Djalali vrij krijgen en dat hij kan ontsnappen aan de doodstraf.

De diplomatieke contacten zijn er op alle mogelijke manieren gebeurd. We weten dat de minister-president zeer recent nog de Iraanse ambassadeur voor de zoveelste keer heeft uitgenodigd.

Hij heeft aangedrongen om toelichting te krijgen over wat precies ten laste wordt gelegd. We stellen toch vast dat er bepaalde onduidelijkheden zijn waarbij blijkbaar de aangewezen advocaat zelfs geen beroep heeft aangetekend tegen de doodstraf. Wij blijven aandringen op die diplomatieke contacten.

Wat Vlaanderen doet, is belangrijk, maar wat Europa doet, is nog belangrijker. Hiermee willen we dan ook een signaal geven aan de Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken van de Europese Unie, mevrouw Mogherini, om vanuit

Europa aan Iran dit signaal te geven dat er zo spoedig mogelijk gratie zou worden verleend. Daarom hebben wij dan ook, samen met de oppositie, dit voorstel van resolutie mee ondertekend. Wij rekenen er dan ook op dat er een brede, zo mogelijk unanieme, steun is voor dit voorstel van resolutie.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, de feiten zijn bekend. Ik wil enkel de collega's bedanken omdat daarnet bij het opmaken van dit gezamenlijke voorstel van resolutie, iedereen toch beseft heeft dat het doel belangrijker is dan de eigen gevoeligheden en de eigen profilering. Dat is een belangrijk signaal dat we hebben kunnen geven.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 14 juli 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap in het kader van de omzetting van richtlijn 2014/61/EU
– 1354 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
100 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
97 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Tine Soens, Katia Segers, Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Jean-Jacques De Gucht en Wouter Vanbesien betreffende professor Ahmadreza Djalali, die in Iran tot de doodstraf veroordeeld is
– 1411 (2017-2018) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
100 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden. *(Applaus)*

MOTIE van Stefaan Sintobin, Chris Janssens, Ortwin Depoortere, Tom Van Grieken en Anke Van dermeersch tot besluit van het op 13 december 2017 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de opmaak van het interfederaal Energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin
– 1409 (2017-2018) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wil nog even benadrukken dat we het in onze motie gemakkelijk hebben gemaakt voor de collega's van de N-VA en vooral voor de heer Gryffroy. Wij hebben in onze motie gezet wat de heer Gryffroy hier vandaag en de afgelopen dagen heeft gezegd. Ik ga ervan uit dat het voor de N-VA, en in het bijzonder voor de heer Gryffroy, gemakkelijk zal zijn om onze motie goed te keuren.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Voorzitter, het is mooi geprobeerd van de heer Sintobin, maar wij gaan natuurlijk de bespreking in de regering van vrijdag afwachten.

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
5 leden hebben ja geantwoord;
95 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Rob Beenders, Johan Danen, Björn Rzoska, Joris Vandenbroucke en Bruno Tobback tot besluit van het op 13 december 2017 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de opmaak van het interfederaal Energiepact en de houding van de Vlaamse Regering daarin – 1410 (2017-2018) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Voorzitter, dit komt vanuit onze resolutie voor een sterk Vlaams klimaatbeleid. Wij denken dat we dat er in deze motie specifiek moeten uitlichten. We hebben dat vorig jaar unaniem goedgekeurd, dus ik denk dat ook dit geen probleem mag zijn om het door de meerderheid te laten goedkeuren. We vragen niet meer of minder dan zo spoedig mogelijk een energiepact goed te keuren met de huidige federaal besliste kernuitstap als uitgangspunt, om op die manier een breed draagvlak te creëren voor het gevoerde energiebeleid.

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
77 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, dan vraag ik uw bijzondere aandacht voor de volgende bijeenkomsten. Op woensdag 20 december 2017 komen we bij elkaar om 9 uur, om 14 uur en om 19 uur. De vergadering van woensdagavond kan doorlopen tot 23 uur, en desnoods later. En we komen ook gezellig bij elkaar op donderdag 21 december 2017 om 9 uur, om 14 uur en eventueel om 19 uur.

De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Voorzitter, nu u het toch over uren hebt: onze parlementaire klok staat al een uur stil, heb ik net gemerkt.

Andries Gryffroy (N-VA): Wegens stroomgebrek. Er is te weinig zonne-energie. *(Gelach. Applaus)*

De voorzitter: Oké, de uitleg hebt u gehad. *(Opmerkingen. Gelach)*

We zijn aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u een veilige thuiskomst.

– De vergadering wordt gesloten om 18.13 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Daniëlle Vanwesenbeeck, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Rik Daems, Bert Maertens: ambtsverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Danielle Godderis-T'Jonck, Yamila Idrissi, Ann Soete, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Nadia Sminate

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert

Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch, Tom Van Grieken

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes,

Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants